

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Bygningmæssige forhold mv.	5
2.1. Bygning og gangarealer	5
2.2. Cellerne	8
2.2.1. Almindelige celler	8
2.2.2. Observationscelle	13
2.3. Øvrige rum mv.	15
2.3.1. Besøgsrum	15
2.3.2. Fritidsfaciliteter	20
2.3.3. Skolestue og bibliotek	25
2.3.4. Værksted	27
2.3.5. Toilet og bad	29
2.3.6. Køkken	31
2.3.7. Gårdtursarealer	32
2.3.8. Lægerum	33
2.3.9. Vaskefaciliteter	34
2.3.10. Købmandsbutik	35
2.3.11. Personalerum mv.	35
3. Arbejde, fritid og undervisning	36
3.1. Arbejde	36
3.2. Fritid	41
3.3. Undervisning	48
4. Lægebetjening mv.	50

5. Belægning mv.	51
6. Andre forhold	54
6.1. Forplejning	54
6.2. Købmand	55
6.3. Fjernsyn	55
6.4. Vaskemaskine og køleskabe	55
6.5. Fællesskab	57
6.6. De indsatte kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler	59
6.7. Talsmandsordning	64
6.8. Avishold	71
6.9. Samarbejde med de sociale myndigheder	72
6.10. Narko	72
6.11. Vold mv.	72
6.12. El-artikler mv.	72
6.13. Information af indsatte mv.	75
6.14. Personalebemanding	76
6.15. Undersøgelse (visitation) og åbning af indsatte post	77
6.16. Varsling og tilbagemelding mv.	79
7. Samtaler med indsatte	84
8. Rapportgennemgang	84
8.1. Disciplinærsager	85
8.1.1. Lidt om sagerne	85
8.1.2. Retsgrundlag	86
8.1.3. Forhørsceleanbringelse	87
8.1.4. Sagsbehandlingstiden	88
8.1.5. Sagsbehandlingsregler	90
8.1.6. Partshøring mv.	91
8.1.7. Forhørsvidner	92
8.1.8. Vejledning om rettigheder	93

8.1.9. Notatpligt	95
8.1.9.1. Protokollen.....	95
8.1.9.2. Indholdet af notatet.....	98
8.1.9.3. Begrundelse	102
8.1.10. Strafudmåling.....	108
8.1.11. Vejledning om klageadgang og domstolsprøvelse.....	109
8.1.12. Oplysning til den indsatte om politianmeldelse	111
8.1.13. Konfiskation	111
8.1.14. Kompetence	112
8.2. Observationscelleanbringelse.....	113
8.2.1. Lidt om sagerne.....	113
8.2.2. Retsgrundlag	114
8.2.3. Betingelser for anvendelse af observationscelle	115
8.2.4. Begrundelse	115
8.2.5. Magtanvendelse.....	116
8.2.6. Visitation og omklædning	116
8.2.7. Kompetence	121
8.2.8. Lægetilkald og lægetilsyn.....	123
8.2.9. Tilsyn.....	124
8.2.10. Ophør	124
9. Opfølgning	126
10. Underretning	126

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779, ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 11. december 2001 inspektion af Arresthuset i Kolding. Til stede under inspektionen var politimesteren i Kolding, arrestforvareren, den ledende overvagtimester og en fængselsfunktionær.

I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. pkt. 8.

Ombudsmanden har en gang tidligere – i 1978 – foretaget inspektion af Arresthuset i Kolding. Rapport om denne inspektion er optaget i Folketingets Ombudsmands beretning for 1978, s. 213-15 og er fulgt op i beretningerne for 1979, s. 57-59, 1980, s. 40, og 1981, s. 324.

Inspektionen den 11. december 2001 omfattede samtaler med arresthusets ledelse og medarbejderrepræsentanter, jf. ovenfor, en rundgang i arresthuset og samtaler med talsmænd (for arresthusets stueetage og 2. sal, men ikke for 1. sal idet der på tidspunktet for inspektionen ingen talsmand var for denne sal) samt med enkeltindsatte. I tilslutning hertil udarbejdede jeg:

- et referat af samtalerne med ledelsen m.fl.
- et notat om iagttagelser under rundgangen i arresthuset (de fysiske rammer mv.) og
- et referat af samtalen med talsmændene

Med brev af 2. januar 2002 sendte jeg det nævnte materiale til arresthuset og politimesteren, idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden 1 måned. Jeg sendte samtidig referatet af min samtale med talsmændene til dem til eventuelle bemærkninger.

Jeg modtog herefter et brev af 15. januar 2002 fra arresthuset med påtegning af 16. januar 2002 fra politimesteren der henholdt sig til arresthusets udtalelse, og breve af 25. marts 2002 og 8. april 2002 fra talsmændene. Brevet af 25. marts 2002 sendte jeg til arresthuset med anmodning om bemærkninger hertil, og jeg modtog svar fra arresthuset i brev af 8. april 2002. Arresthusets og talsmændenes bemærkninger er indarbejdet i rapporten.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Kolding, Politimesteren i Kolding og Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Arresthuset i Kolding har i et brev af 17. september 2002 haft en enkelt bemærkning til den foreløbige rapport. Arresthusets oplysning er indføjet i denne rapport. Direktoratet for Kriminalforsorgen og politimesteren er ikke kommet med bemærkninger vedrørende de faktiske forhold.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset i Kolding er opført i 1921. Det er beliggende ved siden af politigården og er forbundet med denne bl.a. med en gangbro i 1.-sals-højde. Arresthuset er i tre etager, eksklusiv kælderetagen.

Arresthuset har i 1999-2000 gennemgået en større ombygning med nyt gårdtursareal, værksted mv., og der er planer om etablering af nye lokaler, herunder nye afdelingskontorer. Planerne går ud på flytning af de kontorer der er placeret midt på gangene, til et tårn som vil blive bygget for enden af arresthuset (ved gårdtursarealet). Der har været afholdt et forberedende byggemøde (den 14. november 2001), men der er endnu ikke truffet endelig beslutning om tidspunktet for projektets gennemførelse. Der er endvidere planer om installation af lokation på/til overfaldsalarmanlægget og et helt nyt cellekaldsanlæg. Dette projekt forventes gennemført i 2002, formentlig i første halvdel af året.

Herudover er der meget nye planer om en ca. 100 m² stor udbygning af arresthuset. Denne udbygning skal indeholde et fritidslokale der skal være stort nok til at kunne rumme arresthusets bordtennisbord (der muligvis senere skal erstattes af et kombineret billard- og bordtennisbord hvis der bliver råd til det), et undervisningslokale, bibliotek, kontorer til arrestforvarer og overvagtimester og toiletter til såvel indsatte som ansatte. Adgangen til de nye lokaler vil ske via den nuværende skolestue (jf. pkt. 2.3.3.) hvor der bygges ud mod ringmuren. Arresthuset regnede med at modtage noget skriftligt om projektet i januar 2002.

Jeg anmoder om oplysning om status på ovennævnte projekter, dvs. såvel planerne om udflytning af personalekontorer og etablering af nyt cellekaldsanlæg mv. og de – på inspektionstidspunktet – meget nye planer om en udbygning af arresthuset. Det bemærkes at jeg er opmærksom på direktoratets skrivelse af 16. april 2002 til kriminalforsorgens institutioner hvori det er anført at der indtil videre med få undtagelser ikke er mulighed for at iværksætte nye anlægsprojekter mv.

I arresthusets tre etager er der plads til 54 indsatte fordelt på 46 enkeltceller og 4 dobbeltceller. Cellerne er beliggende på alle tre etager, fordelt med 8 enkeltceller i stuen og 19 enkeltceller samt 2 dobbeltceller på både 1. og 2.

sal. Der er celler på begge sider af gangen. Derudover er der en observationscelle (tidligere sikringscelle) i kælderen. En tidligere "supercelle" i stueetagen er nu indrettet som almindelig enkeltcelle. Den eneste forskel mellem denne celle og de øvrige almindelige celler er at døren i denne celle er en jerndør.

Der er toilet og bad til de indsatte på alle tre etager.

Der er indgang til arresthuset ca. midt i bygningen i stueetagen. I stueetagen findes udover celler kontorer, besøgslokaler, skolestue, bibliotek (skab), købmandslokale og lægeværelse. Købmandslokalet og to øvrige små rum der benyttes til postrum og kopimaskine, er etableret som en slags bure ude i selve gangarealet, hvorfor gangen mellem kontorerne på den ene side og lægeværelset og skolestuen på den anden side er ret smal på dette stykke.

På 1. og 2. sal er der udover celler afdelingskontorer.

I kælderen findes der, udover observationscelle, kondirum og værksteder. Der er tillige et køkken.

Der er åben etageadskillelse med trådnet spændt ud mellem etagerne og en trappe i midten af gangen. Der er en ca. 1 meter bred gang rundt langs væggene forbi cellerne. Der er indbyggede skabe og brandskabe mellem celledørene og tydelig ny rørføring på væg og loft til ventilation af cellerne. Der er tagvinduer på 2. sal, og på grund af den panoptiske opbygning er gangarealerne derfor ikke kun lyse på denne etage, men også på 1. sal og i stueetagen. Det blev oplyst at der tidligere var meget varmt når solen skinne, men at der nu er opsat et drivhusgardin der kan trækkes for som afskærmning.

Væggene på gangene er malet i blå og grønne nuancer med hvide kanter, hvilket går igen på de indbyggede skabe. I væggene er der tillige enkelte nicher hvor der bl.a. er placeret en støvsuger. Der foregik malerarbejde på 1. sal hvor gangen, som led i en løbende renoveringsrunde, var i færd med at blive renoveret. Der er grønne linoleumsgulve på gangene. På endevæggene på 2. sal har tidligere indsatte malet store vægmalerier med motiver fra Kolding og omegn. På hver etage er der en opslagstavle til meddelelser på væggen til højre for trappen, lige inden toiletterne. På gangen på 2. sal står der i det ene hjørne en række stålskabe (til rengøringsmidler mv.). Trapperne er i venstre side af gangen (set fra indgangen), mens udgang til gårdtursarealet findes i den modsatte ende. Ca. midt i gangarealet på 1. og 2. sal findes afdelingskontorer. Der er som nævnt planer om at flytte disse kontorer til et tårn for enden af den gavl der vender ud til gårdtursarealet.

Gangarealerne fremtrådte pæne.

2.2. Cellerne

2.2.1. Almindelige celler

Der er i alt 50 celler, hvoraf 4 er dobbeltceller. Alle enkeltcellerne er af samme størrelse (8,69 m²). Dobbeltcellerne er ca. 12 m². Der hvor dobbeltcellerne er, har der tidligere været tremandsceller, der nu hver er omdannet til en enkeltcelle og en dobbeltcelle.

Cellerne 11-12, 13-14 (begge dobbeltceller), 24, 45, 48 (og observationscellen, jf. pkt. 2.2.2.) blev besigtiget.

Alle cellerne har gråt linoleumsgulv som det senere blev oplyst var blevet udskiftet i 1998. I enkeltcellerne sidder vinduet ca. midt på bagvæggen oppe under loftet, men i dobbeltcellerne sidder det i arresthusets gavlvæg. Der er tremmer for vinduerne. Den ene halvdel af vinduet kan åbnes, så der kan komme frisk luft ind, men der

er monteret et fintmasket gitter for den åbne del. Der er ikke gardiner for vinduerne. Der er højt til loftet. Der er brandalarmer i loftet lige inden for døren og en ventilationsrist nær loftet ud mod gangen. Flere af disse riste var beskidte.

I alle celler er der en håndvask med varmt og koldt vand. Et lille spejl er monteret på væggen eller står løst på håndvasken. Der er radiator i alle celler. Møblementet består af en briks med brandhæmmende madras, et bord, der sammen med en hylde og et skab er monteret på to skinner på væggen så de kan justeres i højden, et garderobeskab og et lille rullebord med hylde (hvor de fleste af de indsatte havde et fjernsyn stående). Flere indsatte anvendte papkasser som ekstra borde. Belysningen består af en hvid hængelampe i loftet, og som oftest er der tillige en arkitektlampe. Cellerne er desuden udstyret med kaffemaskine. Det blev ved besigtigelsen af cellerne oplyst at der skal monteres billedlister i cellerne, men at dette endnu ikke er sket.

Alle de besigtigede celler er malet forskelligt. I nogle celler er der opsat hvide fliser bag vasken. I flere celler er der sat pap eller træ for indkigshullet i døren – f.eks. i celle 16 og celle 45. Arrestforvareren oplyste at indkigshullerne i alle cellerne er tildækket indefra.

I celle 24 er væg og loft malet hvide/beige. Cellen er ikke nymalet, og der er skader på væggen, især ved døren hvor noget af væggen mangler. I cellen står et meget slidt skab (standard) med løse hængsler og uden låge foroven. Det øvrige møblement er af nyere dato. Over vinduet er der opsat en lille træplade, muligvis for at dække over et hul i væggen. Loftslampen er skæv. Den ene ventilationsrist og ledningen til lampen i loftet var beskidt. Den indsatte havde sit eget (går jeg ud fra) lille tæppe på gulvet og sengetæppe.

Dobbeltcellen, celle 13-14, indeholder en gammel køjeseng af jern, et bord med to stole, to standardskabe og er ellers møbleret som enkeltcellerne. Også her er skabene i en dårlig forfatning med hængende låger. Der var spindelvæv og også her var ventilationsristen beskidt.

Den anden dobbeltcelle, celle 11-12, er i en pænere stand. Her er låger for skabet. Ventilationsristen over døren var dækket af en kuvert.

Celle 45 på 1. sal (modsat personalerummet) er meget mørk (loftslampen giver et søvnigt lys). Der er gult loft og blågrønne vægge. Endevæggen er udsmykket af en tidligere indsat. Cellen har tydeligvis ikke været malet i meget lang tid. Over ventilationsristen er væggen ”sodet”/beskidt. Det blev oplyst at dette skyldes en afprøvning af ventilationssystemet før det fungerede som det skal. I denne celle er skabet helt uden låger, og der er tilsyneladende ikke noget spejl. Døren og væggen i hjørnet ved siden af er af tidligere indsatte påtegnet med navne og anden skrift.

I celle 48 er væggene nymalede i gråt og hvidt med lidt mønster på den ene væg. Denne celle var tidligere indrettet som ”supercelle”, men fungerer i dag som almindelig celle – dog har cellen stadig jerndør. I denne celle stod toiletspejlet løst på håndvasken.

Under min samtale med talsmændene afleverede de et brev med en klage over forskellige generelle forhold. Brevet var fra en indsat der havde boet i denne celle, men var løsladt kort tid før inspektionen. Han klagede bl.a. over at der ikke var noget spejl i cellen, at der ikke var knager til håndklæder og viskestykker, og at der ikke var mulighed for at hænge billeder op.

Det blev oplyst at arresthuset var i færd med at renovere alle celler. To indsatte er konstant beskæftiget med dette. Arresthuset oplyste at vedligeholdelsesstandarderne i dag er bedre end på det tidspunkt da arresthuset besvarede det spørgeskema som ombudsmanden i 1997 udsendte til alle arresthusene vedrørende forskellige forhold i arresthusene. Det skyldes at arresthuset har fået bevilling fra direktoratet til udskiftning af inventar, og at det har fået lidt inventar fra Arresthuset i Fredericia da det blev nedlagt. Ca. halvdel af inventaret er udskiftet siden svaret i spørgeskemaet (i december 1997). Forholdene er dog fortsat ikke optimale.

Arresthuset bekræftede at der er en plan for istandsættelse. Efter denne plan skulle arresthuset være færdig med istandsættelse af cellerne om ca. et år, men om det holder, afhænger af belægningsprocenten – om der kan frigøres celler. Som nævnt er der to indsatte som ikke laver andet end istandsættelsesarbejder, og sådan har det været det sidste ca. halve år.

Cellerne er meget forskellige, både hvad vedligeholdelsesstandard og standarden af møblementet angår. I nogle af de celler som blev besigtiget, var møblementet noget ramponeret, særlig skabene som mange steder manglede låger, hvorimod briksene var pæne. Nogle steder var der brud i væggene mv. Gulvene der som oplyst af arresthuset havde fået ny gulvbelægning i 1998, er pæne. Vinduets placering og størrelse er rimelig.

Jeg har noteret mig at arresthuset sammen med to indsatte, som udelukkende er beskæftiget med istandsættelsesarbejde, er i færd med at renovere samtlige celler. Jeg går ud fra denne istandsættelse også omfatter reparation af væggen i celle 24 og reparation og udskiftning af møblementet, herunder påsætning af skabslåger de steder hvor de mangler, og opsætning af spejle. Idet jeg henviser til klagen fra den indsatte der lige var blevet løsladt, går jeg tillige ud fra at arresthuset vil opsætte knager til håndklæder mv. de steder hvor de måtte mangle.

Jeg har endvidere noteret mig at arresthuset forventede at være færdig med istandsættelsesarbejdet ca. et år efter inspektionstidspunktet, men jeg er dog samtidig opmærksom på det af arresthuset oplyste om forudsætningerne for at tidsplanen kan holdes. Ligeledes har jeg noteret mig det oplyste om opsætning af billedlister som jeg går ud fra nu har fundet sted.

På denne baggrund foretager jeg mig ikke mere vedrørende standarden af cellerne, herunder møblementet, bortset fra at jeg beder arresthuset om at sende mig en kopi af den plan for istandsættelse som arresthuset har udarbejdet.

Jeg går ud fra at arresthuset vil foranledige rengøring af de beskidte ventilationsriste – også i øvrige celler hvor der måtte være behov herfor. Tilsvarende går jeg ud fra at væggen i celle 45 vil blive afvasket.

Jeg har noteret mig det oplyste om at samtlige indkigshuller i dørene til cellerne er dækket til.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der generelt ikke er opsat gardiner, og i givet fald om der har været overvejelser om at opsætte gardiner.

Da mange indsatte anvendte papkasser som ekstra borde, beder jeg arresthuset om at oplyse om mulighederne for at tilbyde de indsatte der måtte ønske det, et lille ekstra bord.

På forespørgsel blev det under inspektionen oplyst at nogle indsatte klager over at madrassen er for blød. Lægen anbefaler forskellige øvelser til indsatte med rygproblemer og eventuelt tillige en ekstra madras. Arresthuset blev i den forbindelse orienteret om at det ifølge oplysninger fra Statsfængslet i Vridsløselille er en god idé indimellem at stille madrasserne på højkant til luftning.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg af egen drift over for Direktoratet for Kriminalforsorgen har rejst spørgsmålet

om kvaliteten og vedligeholdelsen af madrasserne. Direktoratet har i brev af 4. januar 2002 bl.a. oplyst at der er udviklet en ny madrastype som er testet for brandsikkerhed (af myndighederne) og for komfort (af en række indsatte). Tilbagemeldingerne har været positive, og det er derfor besluttet at indføre denne madrastype som flere institutioner allerede har indkøbt. Direktoratet har i brevet af 4. januar 2002 samtidig bekræftet oplysninger som jeg har modtaget i forbindelse med andre inspektioner, om at det kan anbefales at institutionen med jævne mellemrum stiller madrasserne på højkant i en uge i et tørt rum så fugten i madrasserne kan fordampe. Direktoratet har samtidig oplyst at det kan anbefales at de indsatte vender deres madras hver dag i forbindelse med sengeredning. Direktoratet har desuden anført at madrasserne på grund af den høje udnyttelsesgrad i kriminalforsorgens institutioner bør udskiftes med 3-5 års mellemrum. Direktoratet har i august 2002 udsendt en generel vejledning om anvendelsen af madrasserne hvori bl.a. forholdsregler om vask og udluftning er angivet. Direktoratet har ved orienteringen af mig herom oplyst at det er besluttet fremover kun at indkøbe den nye madras (Lux-madrassen) således at den alene kan anvendes når restlagret af de gamle er brugt op.

2.2.2. Observationscelle

Observationscellen der som tidligere nævnt er beliggende i kælderen, er malet i to lyserøde/ferskenfarvede nuancer. Tapetet er stærkt beskadiget i cellens endevæg i venstre hjørne hvor en indsat har flået tapetet af i et stort stykke. Væggen skaller endvidere. Der er gråt flisegulv som ser helt nyt ud. Der er dobbeltglas i vinduet, hvoraf det yderste lag er matteret så indkig ikke er muligt. I loftet er der indbygget en pære. Brandalarmen er monteret direkte på væggen over døren. Det blev oplyst at den ville blive revet ned, hvis den som i de øvrige celler blev monteret med ledning ca. 1

meter inde på loftet. Enkelte steder er der skrevet/ridset i væggen, og der er også enkelte huller i loftet. Der er tillige ridset lidt i døren (som er en ”detentionsdør”) og indkig er delvist generet af ridser i glasset. Det blev oplyst at døren ikke er tilstrækkelig lydtæt. Arresthuset har overvejet at etablere et forrum (en sluse) til afhjælpning heraf. Der var varmt og indelukket i rummet. Arrestforvareren oplyste, i anledning af min bemærkning herom under besigtigelsen af cellen, at udluftningen ville blive tjekket. Arrestforvareren nævnte at lyset kan reguleres.

Møblementet består af en hvid jernseng med madras og et bord med en lille bæk. Det hele er fastgjort til væg og gulv og var i en pæn stand. På sengen lå et sæt undertøj, og på bordet lå en urinkolbe i plast.

Observationscellen var tidligere en sikringscelle (indtil 1. januar 1996). Arresthuset oplyste at det sker at arresthuset må køre indsatte til Horsens med henblik på sikringscelleanbringelse, men ofte når de indsatte at falde til ro inden de kommer frem, således at anbringelse i sikringscelle ikke er nødvendig.

Observationscellen er rimelig, bortset fra hullerne i loftet og endevæggen hvor der var revet tapet ned. Jeg har noteret mig arrestforvarerens tilkendegivelse under inspektionen om at det ville blive ordnet hvilket jeg går ud fra nu er sket. Jeg har endvidere noteret mig at arrestforvareren i anledning af min bemærkning om at der på besigtigelsestidspunktet var noget varmt i cellen, ville sørge for at udluftningen blev tjekket. Jeg anmoder arresthuset om at oplyse resultatet af denne undersøgelse.

Jeg beder tillige arresthuset om at oplyse nærmere om arresthusets overvejelser med hensyn til etablering af et forrum , og om brandalarmen vil blive flyttet fra væggen til loftet.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Besøgsrum

Arresthuset har to besøgslokaler der er beliggende til venstre for indgangen i stueetagen. Indsatte og besøgende kommer ind i besøgsrummene ad to forskellige døre. Adgang for de besøgende sker fra en forgang ved indgangen til arresthuset. De besøgende kommer således ikke helt ind i arresthuset under besøg. Adgang for de indsatte sker fra cellegangen. I en forgang til de to besøgsrum er opstillet en detektorkarm som de besøgende skal igennem før besøget afvikles.

Af de to rum blev alene det ene fremvist idet det andet var optaget af besøg. Rummet er ca. 12 m². Det var nymalet (ca. tre uger før inspektionen) med hvide vægge med grå kanter og en grå tværstribe på den ene væg. Der er et vindue svarende til vinduerne i cellerne – heller ikke her er der gardiner for, men vinduet sidder meget højt. Af møblement er der en briks uden ryglæn. Den var placeret under vinduet foran en radiator, og den fremtrådte noget trist. På briksen lå et lagen. Yderligere er der to stole med blå hynder og et sofabord. I hjørnet over for døren står et lille rullebord med en kaffemaskine. Der findes plastikbestik, servietter og et askebæger. Der var ingen billeder på væggene. Belysninger kommer fra et lysstofrør i en lampe der hænger ned fra loftet. Lokalet er rent og pænt, men mangler lidt ”hjemlig hygge”.

Det blev oplyst at det andet besøgslokale har samme størrelse og er indrettet som det besøgte rum. Det blev endvidere oplyst at rummene blev indrettet i 1995-96.

Begge lokaler har adgang til eget toilet med håndvask med varmt og koldt vand som de indsatte og deres besøgende kan benytte under besøget. Toiletterne har hvide fliser på vægge og gulve og lof-

tet er malet hvidt. Der fandtes engangshåndklæder og et almindeligt stofhåndklæde. Toilettet var pænt og rent.

Den indsatte som jeg modtog et brev fra, kritiserede at der ikke var et spisebord som besøgende børn kunne sidde og tegne ved mv.

Briksen i besøgslokalet er efter min opfattelse som nævnt noget trist, både fordi den mangler ryglæn, og fordi den står op ad en radiator og dermed ikke umiddelbart kan anvendes som sofa. Jeg anmoder arresthuset om at overveje at flytte briksen og eventuelt montere et ryglæn på væggen eller erstatte den med en briks med ryglæn. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Jeg går ud fra at den manglende udsmykning på væggene skyldes at rummet var nymalet. Jeg går således ud fra at der efter inspektionen er sat billeder op på væggene, og hvis ikke at det snarest muligt vil ske.

Besøgslokalet giver mig herefter ikke anledning til yderligere bemærkninger, men jeg henleder arresthusets opmærksomhed på det som er anført i brevet fra den indsatte der lige var blevet løsladt, med henblik på eventuelle senere overvejelser om indretning af lokalet.

Det blev oplyst at kondomer kan udleveres ved henvendelse til personalet. (Det er i husordenen, der blev revideret den 15. oktober 2001, under pkt. 3 om aids og hiv oplyst at gratis kondomer kan udleveres af personalet i forbindelse med besøg. Der er tillige et selvstændigt punkt 30 med overskriften ”præservativer” der oplyser om muligheden for at få udleveret kondomer hos personalet).

Efter min opfattelse bør kondomer være umiddelbart tilgængelige i besøgslokalet således at de indsatte ikke er nødt til at kontakte personalet for at få kondomer. Jeg henstiller derfor til arresthuset at sørge for at kondomer er umiddelbart tilgængelige, f.eks. (diskret) placeret i et skab. Jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Under min samtale med talsmændene fremsatte de ønske om at der bliver købt legetøj til besøgslokalerne.

Jeg forelagde dette for ledelsen der mener at det af hygiejnemæssige grunde er bedst at de besøgende selv medbringer legetøj i forbindelse med besøg hvilket er tilladt. Ledelsen ville dog godt overveje at indkøbe legetøj.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om det har været overvejet at indkøbe legetøj og i givet fald med hvilket resultat.

På den gang som de besøgende kommer fra når de skal ind til besøgslokalet, er der opstillet en automat med sodavand mv. Det blev oplyst at automaten tilhører personaleforeningen, men at de besøgende godt må benytte den. Det blev endvidere oplyst at det er tilladt at medbringe alkoholfrie drikkevarer mv. ved besøg. Af et referat fra talsmandsmøde den 8. oktober 2001 fremgår det at de indsatte har fået afslag på at kunne købe sodavand fra automaten med den begrundelse at det er personaleforeningen og ikke arresthuset der har lejet maskinen.

I forbindelse med ombudsmandens inspektion i 1998 af Statsfængslet i Horsens spurgte han til administrationen af automater der var opstillet på besøgsgangen i fængslet – og som både de ansatte, de indsatte og besøgende kunne benytte. Ombudsmanden bad fængslet oplyse om kantineforeningen fortsat stod for ordningen med salgsautomater, og om der var knyttet et overskud til ordningen. I bekræftende fald bad ombudsmanden fængslet oplyse hvorledes den del af overskuddet der må anses for at hidrøre fra indsatte og deres besøgende, anvendes.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anførte i den anledning i en udtalelse af 9. juli 2001 følgende:

”...

Direktoratet har indhentet to supplerende udtalelser fra statsfængslet vedrørende automatsalg i besøgsgangen.

I den første har fængslet oplyst, at det er en personalerevet kantineforening, der forestår salget fra i alt 3 automater i besøgsafdelingen.

Kantineforeningen forestår foruden dette salg tillige salget i 2 andre automater, salg af madvarer til personalet i frokoststuen samt engrossalg af kaffe i ½ kilo poser.

Prisfastsættelse af alle varer i kantineforeningens regi er ens og sker på baggrund af de af grossisterne oplyste vejledende udsalgspriser.

Der foretages ikke særskilt opgørelse over, hvad den enkelte automat opfyldes med, og der foretages ikke særskilt optælling af omsætningen i den enkelte automat.

Fængslet har på denne baggrund tilkendegivet, at det ikke er muligt at oplyse, hvor stor omsætningen hidtil har været i de enkelte automater, endsige i de 3 automater i besøgsafdelingen.

Dette vil alene være muligt at udskille for fremtiden, om end der ifølge det oplyste vil være tale om et stort og tidskrævende arbejde forbundet hermed.

Fængslet har i den forbindelse oplyst, at man har spurgt den nuværende købmand om mulighederne for at overtage driften af automaterne i besøgsafsnittet. Dette ønsker den pågældende imidlertid ikke, da omsætningen ikke forventes at kunne modsvare ressourceforbruget.

Direktoratet finder det principielt uhensigtsmæssigt, at et eventuelt overskud på varesalg til de indsatte og disses pårørende tilfalder de ansatte.

Direktoratet har derfor anmodet fængslet om at undersøge mulighederne for fremover at udskille driften på vareautomaterne således, at et eventuelt overskud tilfalder de indsatte.

Fængslet har som opfølgning herpå i sin udtalelse af 6. juni 2001 indstillet, at salget fra besøgsgangens automater fremover bortforpagtes til Kantineforeningen mod en afgift på ½ % af bruttoomsætningen ekskl. moms. Det bemærkes, at afgiften er identisk med den afgift, fængslets købmand betaler for forpagtning af butikssalget.

Fængslet har udarbejdet udkast til forpagtningsaftale, jf. vedlagte bilag, og det fremgår heraf, at Kantineforeningen forpligtes til at føre særskilt optælling af omsætningen i automaterne på besøgsgangen, ligesom varerne skal sælges til leverandørernes vejledende udsalgspriser.

Fængslet indstiller endvidere, at forpagtningsafgiften anvendes til indkøb til nyttiggørelse i besøgsafsnittet efter samråd med de indsatte talsmænd.

Fængslet har i sin indstilling tillige tilkendegivet, at hvis indstillingen ikke imødekommes, vil det medføre, at der ikke fremover vil være mulighed for, at de indsatte kan foretage indkøb i forbindelse med besøg, da fængslet ikke indenfor de økonomiske rammer har mulighed for at afsætte ressourcer til indkøb og vedligeholdelse af automaterne.

Direktoratet har til hensigt at imødekomme fængslets indstilling om bortforpagtning af automatsalget, idet denne efter en samlet vurdering må anses for at være bedst stemmende med hensynet til de indsatte, og idet en sådan ordning findes at imødegå de principielle betænkeligheder, der er nævnt ovenfor.

...”

I en opfølgingsrapport (nr. 2) meddelte ombudsmanden herefter følgende:

” ...

Jeg har noteret mig at det fortsat er kantineforeningen der står for ordningen med salgsautomater der foruden de tre automater på besøgsgangen omfatter to andre automater, og at det ikke er mulig at oplyse, hvor stor omsætningen hidtil har været i de enkelte automater, herunder de to automater i besøgsafdelingen. Jeg har endvidere noteret mig at det af fængslets udtalelse af 6. juni 2001 i øvrigt fremgår at omsætningen i automaterne på besøgsgangen skønnes at ligge mellem 100.000 og 150.000 kr. brutto inklusiv moms om året (hvoraf størstedelen antages at stamme fra personalets indkøb).

Jeg finder det, ligesom direktoratet, principielt forkert at et (eventuelt) overskud på varesalg til de indsatte og deres besøgende tilfalder personalet.

Jeg har noteret mig at varerne i automaterne sælges til – og efter udkastet til forpagtningsaftale fremover fortsat skal sælges til – leverandørernes vejledende udsalgspriser (der ifølge fængslets udtalelse af 6. juni 2001 i intet tilfælde er højere end købmandens priser), at det er købmandens vurdering at omsætningen ikke forventes at kunne modsvare ressourceforbruget (herunder udskiftning og vedligeholdelse af automaterne), at kantineforeningen ifølge udkastet til forpagtningsaftale forpligtes til at føre særskilt optælling af omsætningen i automaterne på besøgsgangen, og at den foreslåede forpagtningsafgift der er identisk med den forpagtningsafgift som købmanden betaler (½ % af bruttoomsætningen eksklusiv moms), skal anvendes til indkøb til nyttiggørelse i besøgsafsnittet efter samråd med de indsatte talsmænd.

Idet jeg forudsætter at fængslet vil følge udviklingen med hensyn til (eventuelt) overskud af automaterne, og vil overveje ordningen på ny såfremt regnskabet viser et (ikke ubetydeligt) overskud, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

...”

I lyset af det anførte i sagen vedrørende ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Horsens beder jeg arresthuset om en udtalelse vedrørende administrationen af automaten i Arresthuset i Kolding, herunder oplysning om eventuelt overskud ved ordningen. Jeg er, som det fremgår ovenfor, opmærksom på at de indsatte ikke må benytte automaten, og at de besøgende må medbringe alkoholfrie drikkevarer mv.

2.3.2. Fritidsfaciliteter

I kælderetagen er der til højre for trappen etableret et kondirum. Rummet er hvidmalet og har gråt linoleumsgulv der er lettere slidt. Der er to lamper med lysstofrør der hænger ned fra loftet. I væggen modsat døren er der to vinduer med tremmer for. Vinduerne vender ud mod gaden og kan åbnes. Under vinduerne er opsat to metalplader der kan fungere som spejle. Som i de øvrige lokaler er der ventilationskanaler i væggen over døren. På væggen til højre for døren hang en tavle idet rummet på tidspunktet for inspektionen tillige blev brugt som skolestue. Af samme grund stod der et bord med seks stole ved væggen til venstre for døren.

Rummet er forsynet med en dør med indkig. Det blev oplyst at indsatte opholder sig i rummet uden personaleovervågning. Der må være tre indsatte i rummet ad gangen.

Der er dårlige lydforhold/akustik (ekko) i rummet hvilket gør det mindre egnet til skolestue.

Rummet er forsynet med to motionscykler hvoraf den ene var defekt. Det blev ved inspektionen oplyst at arresthuset havde en ekstra cykel i kælderen der ville blive sat frem i stedet for den defekte. I rummet findes tillige tre forskellige motionsredskaber, bl.a. en stepmaskine, men ingen styrketræningsinstrumenter.

På bagvæggen til venstre for døren hang en dartske til bløde pile. Dartspillet er elektronisk. Det blev oplyst at der var lidt problemer med strømforsyningen hvorfor spillet ikke virkede på det pågældende tidspunkt.

Den planlagte udbygning på ca. 100 m² omfatter bl.a. et fritidsrum med plads til at arresthusets bordtennisbord kan opstilles.

Såvel under inspektionen som i brevet af 25. marts 2002 klagede talsmændene over at forskellige forhold vedrørende fritidsområdet ikke var bragt i orden trods løfter herom, bl.a. på talsmandsmødet den 8. oktober 2001.

Det drejer sig for det første om dartspillet som talsmændene oplyste fortsat ikke var repareret. Talsmændene oplyste (i brevet af 25. marts 2002) at spillet havde været i stykker siden august 2001, og at de flere gange havde bedt om at det blev repareret. Talsmændene vedlagde bilag til belysning heraf og oplyste at der ikke, som angivet i et referat af 4. februar 2002 fra talsmandsmøde den 11. januar 2002, var tale om at spillet igen var i stykker, men at det stadig var i stykker.

For det andet drejer det sig om en ribbe som arrestforvareren under mødet med talsmændene den 8. oktober 2001 havde lovet ville blive opsat, men som endnu ikke var blevet sat op. Til arrestforvarerens oplysning over for talsmændene om at den var bestilt bemærkede de at en sådan ribbe ikke tager lang tid at fabrikere.

For det tredje klagede talsmændene over at den ene kondicykel i kondirummet var defekt. Cyklen var endnu ikke var blevet erstattet af en anden selv om det også var lovet for længe siden.

Arrestforvareren oplyste under den afsluttende samtale at de nævnte forhold ville blive bragt i orden.

Jeg sendte som nævnt i indledningen talsmændenes brev af 25. marts 2002 til arresthuset der i brevet af 8. april 2002 kom med bemærkninger hertil.

Vedrørende dartsplillet har arresthuset anført at elektronikken er af en sådan beskaffenhed at det ikke kan holde til mere end få omganges brug ad gangen før det går i stykker. Pilene går ligeledes uafbrudt i stykker. Arresthuset skønner at en reparation af spillet vil være mere bekosteligt end spillets nyværdi. Arresthuset har videre anført følgende:

”...

De indsattes opfattelse af, at de har ventet længe på en løsning/forklaring må vi erkende er rigtig. Vi har taget al for lang tid til at melde ud, at vi finder at spillet er af en så dårlig kvalitet, at det kun giver grobund for stor utilfredshed, mere end glæde, såvel for de indsatte som ansatte.

Da det efter nogen tid ikke er lykkedes for os at finde andre pilespil på markedet af en bedre kvalitet, og af rette beskaffenhed, sikkerhedsmæssigt, har det trukket ud med en endelig konklusion og afgørelse som følger: At det pga. nævnte problemstillinger er besluttet at fjerne det elektroniske pilespil som aktivitet i arresten.

Det skal dog bemærkes, at det sociale samvær, som pilesplillet udgjorde, er fortsat med andre aktiviteter, så som kortspil, skak, ludo, og andre lign. spilleaktiviteter i samme lokale (skolestuen), således at samværstimerne har kunnet opretholdes.”

Jeg har noteret mig at det er besluttet at fjerne det elektroniske dartspil frem for at reparere det. Begrundelsen herfor giver mig ikke anledning til bemærkninger. Idet jeg går ud fra at muligheden for at spille kort mv. hele tiden har været til stede, går jeg ligeledes ud fra at arresthuset vil overveje andre aktiviteter til erstatning for pilesplillet såfremt de indsatte ytrer ønske herom.

Jeg er enig med arresthuset i at sagsbehandlingstiden har været for lang. Jeg henviser i den forbindelse også til at arresthuset under inspektionen i december 2001 oplyste at forholdene nu ville blive bragt i orden.

Jeg går ud fra at "samme lokale" hvor der nu i stedet kan spilles forskellige spil, er det oprindelige skolelokale (og ikke kondirummet). Jeg henviser til at arresthuset under inspektionen oplyste at undervisningen ville blive flyttet tilbage til det oprindelige skolelokale, jf. pkt. 2.3.3., og til referaterne af møderne med talsmændene den 8. oktober 2001 og 11. januar 2002. Af førstnævnte referat fremgår det at de indsatte ønskede dartspillet flyttet fra motionsrummet (hvilket blev afvist på grund af pladsmangel). Af sidstnævnte referat fremgår det at det nu var besluttet at opstille dartspillet i skolestuen (hvilket jeg forstår sådan at det ville blive flyttet fra kondirummet til skolestuen). Såfremt min opfattelse er forkert, beder jeg arresthuset om at oplyse det.

Vedrørende ribben har arresthuset anført at kondirummet oprindeligt var udstyret med en ribbe. Den blev imidlertid fjernet af sikkerhedsmæssige årsager idet ribberne kunne tages ud af sidepanelerne og bruges som slagvåben. Til erstatning herfor blev det efter samråd med de indsatte bestemt at der skulle fremstilles en metalbøjle/ribbe så de indsatte fortsat havde mulighed for at træne de samme muskelgrupper. En sådan (specialfremstillet) bøjle er bestilt hos en smed. Om ventetiden på denne bøjle har arresthuset anført følgende:

”...

Vi må erkende at vi har været noget langmodige mht. at fastholde smeden i leveringen. Da han blev kontaktet på ny, viste det sig, at han rent faktisk havde glemt ordren.

Han og vi beklager denne langsommelighed og forglemmelse, som der hurtigst muligt vil blive rådet bod på.”

Det fremgår ikke hvornår arresthuset kontaktede smeden på ny, men på tidspunktet for afgivelsen af arresthusets udtalelse (den 8. april 2002) var bøjlen endnu ikke leveret, men ville blive det hurtigst muligt.

Jeg tager det oplyste, herunder arresthusets beklagelse, til efterretning. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende spørgsmålet, ud over at bemærke at jeg går ud fra at arresthuset ryk-kede smeden kort tid efter inspektionen da arresthuset på det tidspunkt lovede at bringe forholdet i orden, og at bøjlen nu er leveret. Jeg går endvidere ud fra at arresthuset i lignende tilfælde fremover er opmærksom på at rykke leverandøren hvis levering trækker ud.

Vedrørende kondicyklerne har arresthuset bemærket at de er udsat for et stort slid. Da arresthuset ikke selv er i besiddelse af reservedele, og derfor ikke altid selv kan reparere cyklerne – og fordi de indsatte heller ikke altid straks gør opmærksom på defekter – kan eventuelle reparationer eller udskiftninger trække ud. Arresthuset vil fremover være mere opmærksom på cyklernes stand.

Arresthuset har ikke oplyst hvorvidt den defekte kondicykel nu (efter talsmændenes brev af 25. marts 2002) er erstattet af en anden.

Da det under inspektionen blev oplyst at arresthuset havde en anden cykel i kælderen som ville blive sat frem, er det efter min opfattelse beklageligt at den endnu ikke var sat frem den 25. marts 2002 da talsmændene klagede til mig over at den defekte kondicykel endnu ikke var erstattet af en anden.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om cyklen nu er erstattet af den i kælderen eller af en anden. Såfremt det ikke er tilfældet, beder jeg arresthuset om at oplyse hvornår det forventes at ske.

Jeg tager i øvrigt det oplyste til efterretning, herunder at arresthuset fremover vil være mere opmærksom på cyklernes stand.

Jeg henviser i øvrigt til punkt 6.7.

Afslutningsvis anførte talsmændene i deres brev at det er svært at gisne om hvorfor løfter om udbedring mv. ikke overholdes, men at de er bange for at det skyldes at arrestforvareren bevidst spekulerer i den store udskiftning der er i arresthuset. Arrestforvareren har i sit brev af 8. april 2002 klart afvist at arresthuset bevidst spekulerer i den store udskiftning af talsmænd.

Jeg har ikke holdepunkter for at antage at det skulle forholde sig som angivet af talsmændene.

2.3.3. Skolestue og bibliotek

Over for købmandens lokale i stueetagen findes en skolestue som er ca. 15 m². Rummet er nymalet; der er blå vægge med hvide kanter og hvidt loft. På gulvet er gråt linoleum. Døren er blå og meget smal. Ud mod gårdene og på væggen over for døren er vinduer der er identiske med vinduerne i cellerne. I rummet står et bord med fem stole. Under det ene vindue står et skab hvori der ligger papirer. Der er en radiator, og der står en skraldespand. Der er intet på væggene. Rummet var pænt og rent.

Rummet er efter det oplyste sat i stand for nylig med henblik på at skulle bruges som nyt arrestforvarerkontor. Men disse planer er ikke ført ud i livet og vil heller ikke blive det, idet der nu er planer om en udbygning af arresthuset der inkluderer indretning af arrestforvarerkontor og et nyt undervisningslokale. Skolestuen ville bli-

ve taget i brug igen som skolestue indtil det nye undervisningslokale er etableret.

Det blev endvidere oplyst at der i et skab på gangen findes en pc til brug for skolen, men at den stort set aldrig benyttes fordi den ikke er installeret og dermed ikke umiddelbart kan bruges. Når der kommer et egentligt undervisningslokale igen, vil pc'en kunne installeres permanent i dette lokale.

Skolestuen indeholdt tidligere arresthusets bibliotek som nu findes i et skab på gangen.

Rummet har med mellemrum været brugt til at huse blandt andre grænseoverløbere. Når rummet anvendes til f.eks. grænseoverløbere, som der kan være 2-3 af i rummet, kan det ikke anvendes som skolestue.

Jeg har noteret mig at skolestuen ville blive taget i brug igen som skolestue indtil den nye skolestue er etableret. Om adgang til pc i rummet henviser jeg til pkt. 3.3.

Som nævnt findes arresthusets biblioteket nu i et skab på gangen i stueetagen (til højre for døren ud til gårdtursarealet). Bøgerne blev flyttet dertil i forbindelse med istandsættelsen af skolelokalet med henblik på anvendelse som arrestforvarerkontor. I skabet findes et lille udvalg af skøn- og faglitteratur, tegneserier mv.

Skabet er ca. 2 m² og fremtræder meget rodet. Bøgerne står i to lag, så det kan være vanskeligt at nå, endsige se, hvad der står på de bagerste hylder. Det blev oplyst at gangmanden er ansvarlig for at holde orden i biblioteket.

Under min samtale med talsmændene klagede de over biblioteksordningen, jf. pkt. 3.2. Ledelsen var enig i at biblioteksforholdene var utilfredsstillende på inspektionstidspunktet, men henviste til at forholdene ville blive bedre efter ombygningen. Indtil den er gennemført, kunne biblioteket flyttes tilbage til skolestuen, mente ledelsen.

Indretningen af biblioteket er efter min opfattelse uhensigtsmæssigt idet det som nævnt er svært at nå bøgerne, endsige se, hvad der står på de bagerste hylder. Såfremt biblioteket ikke er flyttet tilbage til skolestuen, henstiller jeg derfor at det sker nu. Jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Jeg har herefter ikke grundlag for at foretage mig mere i anledning af at der var meget rodet i skabet – hvilket også gør det vanskeligt at få et overblik over bogudvalget. Jeg bemærker dog at jeg går ud fra at det er nemmere at holde orden når bøgerne er opsat i reoler på væggen, og at arresthuset vil sørge for at der holdes orden i biblioteket.

Om biblioteksordningen henviser jeg i øvrigt til pkt. 3.2. nedenfor.

2.3.4. Værksted

Der er adgang til værkstedet gennem kælderetagen under arresthuset. I kælderen findes et større gennemgangsrum der fungerer som gang, og adgang til enkelte andre og mindre lokaler hvor der også kan arbejdes. Fra kælderen skal man op ad en lille trappe der drejer mod venstre, for at komme op i værkstedet.

Værkstedet er indrettet i 1999. Det har hvide murstensvægge og gråt betongulv. Loftet er også gråt, og det er forsynet med ovenlysvinduer der giver et godt lysindfald i rummet. Til højre for døren er der i væggen fire matterede vinduer med tremmer for. Rummet er forsynet med massiv udsugning. Næsten hele vejen

rundt langs væggene er det opsat arbejdsborde. På væggen inden for døren hænger et brandskab. Ca. midt i lokalet er der etableret et kontor med vinduer på tre sider ind til værkstedet. Til højre for kontoret er en gitterport ud til et lagerrum der er delvist sikret. Der leveres varer fra denne side.

Det blev oplyst at der kan arbejde maximalt 12 indsatte ad gangen i værkstedet. Der var oprindeligt planlagt plads til mellem 10 og 15, men da værkstedet stod færdigt for ca. to år siden, skønnedes det at der kun er plads til 12.

Rummet er stort og fremtræder meget lyst og flot.

Om det arbejde der udføres i værkstedet henvises til pkt. 3.1.

I et af de små kælderlokaler fremstilles kiler af træ. Maskine hertil er placeret i rummet. Dette rum er malet blå og har blå vinduesrammer. Der er tremmer for vinduerne.

I kælderen findes tillige et rum med kaffemaskine til brug for de indsatte når de holder pause. Der er ingen vinduer i dette rum, men mekanisk udsug. Der må ryges i rummet, men selv om der var fyldte askebægre, lugtede der ikke af røg.

Det blev oplyst at, i det omfang arbejdet muliggør det, kan der arbejdes i cellerne hvilket enkelte indsatte gør.

Værkstedsfaciliteterne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.5. Toilet og bad

På alle tre etager er der baderum og toiletter for enden af gangen på højre side. Der er hvide fliser på væggene og grå fliser på gulvet. Lofterne er malet gule. I stueetagen er der kun et toilet, mens der på 1. og 2. sal er to toiletter. Alle tre steder er der (kun) et bad. I baderummene er badeforhæng, en lille bæk og en svaber. Der er loftsllys. På 2. sal manglede lampeskærmen på lampen på det ene af toiletterne hvorved lyset blev meget skarpt. På det første toilet på både 1. og 2. sal er der foruden en almindelig håndvask en lav grovvask hvorpå der hang gulv- og karklude.

Jeg går ud fra at arresthuset har påsat eller vil påsætte lampeskærm på lampen på det ene af toiletterne på 2. sal.

I baderummet i stueetagen er der højt oppe under loftet bag ved døren et vindue (det er på de øvrige etager placeret i en mellemgang). Der er ikke gardiner for, hvilket muliggør indkig fra politigården på den anden side – og fra de stilladsarbejdere som på det tidspunkt arbejdede på bygningen. Talsmændene klagede over dette forhold og anmodede om opsætning af gardiner. Arrestforvareren oplyste at der vil blive sat gardiner op.

Jeg går ud fra at gardiner nu er sat op.

Der var almindelig håndsæbe på toiletterne, mens der i baderummene er opsat en sæbebeholder. I stueetagen hang et almindeligt stofhåndklæde, men ikke på 1. og 2. sal hvor der er sat elektriske håndtørre op.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg tidligere i forbindelse med inspektion har anbefalet arresthuse – af hygiejniske (og sundhedsmæssige) grunde – at fjerne håndklæderne og erstatte disse med papirhåndklæder eller andet. Jeg har i den forbindelse bemærket at jeg er opmærksom på at nogle af de indsatte foretrækker håndklæder, men at jeg af nævnte grunde mener at arresthuset må henvise disse indsatte til at medbringe og anvende deres eget håndklæde.

Jeg anbefaler på denne baggrund også Arresthuset i Kolding at erstatte håndsæben med flydende håndsæbe og håndklædet på toilettet i stueetagen med papirhåndklæder eller andet, f.eks. en elektrisk håndtørrer som findes på de to andre toiletter. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om hvad min anbefaling giver anledning til.

Hverken på toilet eller baderum var der renevæske. Arrestforvareren oplyste at renevæske bliver sat frem i vinduesrammerne mellem toilet og baderum, men det bliver hældt ud eller brugt til andre formål. Der var heller ikke hængt vejledning i brug af renevæske op. Det blev oplyst at også vejledningen bliver fjernet. Rensevæske kan fås ved henvendelse til personalet, evt. sygeplejersken.

Også under den indledende samtale oplyste arrestforvareren at der til stadighed er problemer med renevæskeordningen, idet renevæsken enten forsvinder eller erstattes af anden væske. Arresthuset bekræftede at der nu anvendes portionsflasker, men at de også forsvinder. Arresthuset har en halvtids sygeplejerske ansat og ville egentlig gerne have at hun stod for udleveringen. Arresthuset forudså dog en række nye problemer med en sådan ordning. Det kan indebære at sygeplejersken må udlevere renevæske til indsatte som også får metadon eller fenemal som led i en nedtrapning.

Som jeg nævnte under inspektionen har direktoratet tilladt at institutioner der har fast sundhedspersonale ansat, kan tilrettelægge udleveringsordningen sådan at renevæsken udleveres af sundhedspersonalet, dog kun hvis anden udleveringsordning på grund af risiko for sabotage fra de indsatte side ikke er hensigtsmæssig. Jeg henviser til direktoratets breve af 8. oktober 2000 og 16. januar 2001 til anstalterne og arrestinspektørerne (som arresthuset under inspektionen ikke umiddelbart erindrede, men selv ville fremskaffe).

Idet arresthuset på tidspunktet for inspektionen ikke havde indført en ordning med udlevering gennem sygeplejersken, som beskrevet i direktoratets breve, er det beklageligt at der ikke var opsat renevæske og vejledning i brugen heraf på f.eks. toilet eller baderum. Jeg har dog noteret mig det oplyste om at renevæsken til stadighed forsvinder, og at også vejledningen fjernes. Jeg går ud fra at arresthuset løbende sætter ny renevæske frem og vejledning op når det konstateres at det mangler.

Da jeg går ud fra at renevæske og vejledning i brugen heraf enten på ny er sat frem/op, eller at arresthuset – på grund af de nævnte problemer med fjernelse af væsken – har indført en ordning med udlevering gennem sygeplejersken, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold. Såfremt der er indført en ordning med udlevering gennem sygeplejersken, går jeg ud fra at de indsatte er orienteret om dette og om muligheden for at hente flere portionsflasker, jf. direktoratets brev af 16. januar 2001.

Toilet- og badeforhold giver mig ikke anledning til andre bemærkninger.

2.3.6. Køkken

Arresthuset har eget køkken hvor der fremstilles mad til de indsatte. Køkkenfaciliteterne, der ligger uden for det sikrede område, blev ikke besigtiget.

De indsatte har ikke noget køkken til eget brug, men gangmanden har et mindre køkken til anretning og opvask mv. på 2. sal.

2.3.7. Gårdtursarealer

For enden af gangen, til højre for indgangen til arresthuset, er der adgang til gårdtursarealerne ned ad en jerntrappe med ca. 10 trin. Fra forgården er der adgang til en stor og seks små gårde, fordelt med tre gårde på hver side af den store gård i midten. Selve forgården er ikke overdækket, men rundt langs væggene er der opsat chikaner så forcering er umulig/besværliggjort. Det blev oplyst at der vil blive etableret overdækning af forgården. Over døren ind til arresthuset er der opsat en kraftig lampe.

Hele gårdarealet er nyt (fra 1999), opført i pudsede mursten, og overdækket med et tag i jernkonstruktion med et bredmasket, kraftigt trådnet hvor der kan komme lys og sol ind. I modsætning til den store gård er overdækningen i de små gårde plan. De indsatte har adgang til gårdene gennem tremmedøre af jern hvorpå der i et større stykke omkring låsen er fastgjort et fintmasket gitter således at låsene ikke kan nås indefra gårdene. Det blev oplyst at dette var nødvendigt for at undgå hærværk mod låsene.

Gårdene er ikke malede, men væggene er holdt i gråt, ru murværk. Hele gårdtursarealet er forsynet med alarm- og kaldeanlæg.

Den store gård i midten er ca. 75 m² og giver mulighed for boldspil. Der er for enden opsat en basketballkurv. Der er små fliser på jorden. I tagkonstruktionen er der sat to lamper op.

På grund af blinde hjørner i begge sider inden for døren er gården overvåget af to spejle. Disse er sat op efter en flugt i december

2000 fra den store gård, som af samme grund havde været lukket en længere periode.

De små gårde fordeler sig som nævnt med tre på hver side af den store motionsgård. Der er adgang til de små gårde fra en ca. 1,5 meter bred gang på hver side af den store gård. De små gårde er ca. 10 m² og næsten kvadratiske. I de små gårde er der en lampe på væggen. En lille del af gårdene er overdækket så det er muligt at stå i læ for regn.

Der kan være seks indsatte i hver gård ad gangen. Gårdtur foregår i de små gårde, men en gang om ugen må de indsatte benytte den store gård.

Ingen steder er der møbler. Det blev oplyst at arresthuset ønsker at opstille borde og bænke, men at der ikke har været økonomisk mulighed herfor endnu. Der vil komme møbler.

Flere steder er der alger på væggene og gulvet, og der flød en del papir og cigaretskodder. Men ellers var gårdtursarealerne pæne.

Jeg har ingen bemærkninger til gårdtursarealet som er meget flot, men der flød som nævnt en del papir og cigaretskodder. Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvem der har ansvaret for at feje gården mv., og hvor tit det sker.

Jeg anmoder endvidere arresthuset om at oplyse om der nu er kommet møbler i gårdtursarealet og i givet fald oplyse nærmere herom.

2.3.8. Lægerum

I stueetagen er der ved siden af skolestuen indrettet lægeværelse i to enkeltceller mellem hvilke der er etableret en åbning. Rummet

er indrettet for tre-fire år siden og er helt hvidmalet. Gulvet er belagt med gråt (standard)linoleum. Der er nye skabe og skuffer i blå og grønt. Flere af skabene er med lås, bl.a. der hvor der opbevares journaler og medicin. Dørene er røde. Inden for døren (i den første celle) står et arkivskab med lås. Det blev oplyst at overvagtmasteren ved hvor nøglen er, og at vagtlægen således i tilfælde af at lægen eller sygeplejersken ikke er der, kan få fat i journalerne. På den anden side af døren er en håndvask med varmt og koldt vand over hvilken der hænger et spejl. På væggen hænger en holder med plastikhandsker og et håndklæde. Der var en beholder med flydende sæbe. Under vinduet hænger en opslagstavle med vejledninger og nedtrappingskemaer. I den anden delcelle står et skrivebord, en kontorstol og en personvægt. På væggen er opsat en opslagstavle og en højdemåler.

Der er ingen briks. Lægen oplyste at det betyder at grundigere undersøgelser foregår i de indsattes celler.

Idet jeg går ud fra at lægen/arresthuset ikke anser det for et problem at der ikke er en briks i lægeværelset, foretager jeg mig ikke noget vedrørende dette forhold.

2.3.9. Vaskefaciliteter

I kælderen er der et lokale med to vaskemaskiner og to tørretumblere til de indsattes brug. De indsatte må dog ikke selv betjene maskinerne – det må kun gangmanden som derfor vasker for alle de indsatte. De indsatte får stillet både maskiner og vaskepulver gratis til rådighed. Tidligere blev der ofte vasket i de enkelte celler hvilket efter det oplyste gav fugt- og indeklimaproblemer. Vaskerummet blev ikke besigtiget.

Jeg har noteret mig at arresthuset stiller vaskepulver gratis til rådighed, jf. i øvrigt Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 8. november 2001 til arrestinspektørerne og arresthusene. Heri har direktoratet meddelt at der ikke (længere) må kræves betaling for brug af arresthusenes vaskemaskiner. Direktoratet har henvist til at de indsatte skal stilles økonomisk ens – hvad enten de benytter arresthusets vaskemaskine eller sender deres tøj til vask på kriminalforsorgens centralvaskerier.

(Regler om vask af indsattes private tøj findes i øvrigt nu i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 26. marts 2002 om udlevering af beklædning m.v. til indsatte samt vask og reparation af indsattes private tøj).

2.3.10. Købmandsbutik

I stuetagen er der et glasbur der indeholder en lille købmandsbutik med et mindre udvalg af varer. Købmanden medbringer herudover varer efter bestilling fra de indsatte. Handel foregår gennem en lugge. Over luggen hænger der en bestillingsseddel fra et lokalt pizzeria. Der hang tillige en seddel der oplyste om hvornår købmanden var der op til julen 2001.

2.3.11. Personalerum mv.

I stueetagen findes kontorer og vagtstue. På 1. sal findes ca. midt på gangen et personalerum. Langs væggen på venstre side af døren er etableret køkkenfaciliteter med ovn, komfur, mikroovn, køleskab mv. På væggen væk fra døren er der to vinduer – ét der er identisk med vinduerne i cellerne, og ét der er lidt større. I rummet findes et spisebord med fire-fem stole, et sofabord og tre blødere stole ("sid-rigtigt-stole"). Der er fjernsyn og telefon. Gulvet er et pænt linoleumsgulv. På 1. og 2. sal findes, som tidligere nævnt, til-

lige afdelingskontorer i et ”bur” midt på gangen. Som også tidligere nævnt, er der planer om at flytte dem ud til et tårn for enden af den gavl der vender ud mod gårdtursarealet.

Uden for den sikrede afdeling er der bl.a. et mødelokale (i den gamle arrestforvarerbolig).

I den nybygning som er planlagt, vil der efter planerne skulle indrettes kontorer til arrestforvarer og overvagtimester.

Jeg har noteret mig at personalefaciliteterne vil blive forbedret.

Som jeg nævnte under inspektionen er arresthusets bygningsmæssige forhold efter min opfattelse rimelige. Arresthuset er således nogenlunde rummeligt, og cellerne er af en rimelig størrelse. Selv om gangene er smalle, er der luft omkring dem. Gangene vil i øvrigt blive mere rummelige efter flytningen af midterkontorerne. Også de øvrige lokaler er af en nogenlunde fornuftig størrelse og standard.

Jeg henviser i øvrigt til mine bemærkninger under de enkelte punkter ovenfor.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Det arbejde der kan udføres på værkstedet, er meget forskelligt. Der fremstilles kiler af træ til vindmølletransport, og der samles tæppelister til gulvtæpper – begge dele er arbejde som arresthuset har fast. Der samles endvidere hjul til trillebøre, puttes slanger i dæk til kørestole, pakkes persiener, samles og pakkes plastikgenstande til el og pakkes papirvarer. Selve kile-

produktionen foregår i et af de små kælderlokaler hvor der er placeret en maskine til fremstilling af disse.

Derimod er der ikke særlig meget cellearbejde som primært består i montagearbejde. På tidspunktet for inspektionen kunne arresthuset tilbyde cellearbejde i form af nogle ”skrudedimser”, armaturer til vandhaner og papirarbejde. Arresthuset havde ikke så længe før indgået en aftale med et papirfirma (Esselte) hvor noget af arbejdet vil kunne foregå som cellearbejde. Der må på cellerne ikke arbejdes med stikkende eller tunge genstande.

Det blev oplyst at arresthuset har ca. 20 faste leverandører, og at der arbejdes på akkord.

Det er fortsat et problem at skaffe tilstrækkeligt med arbejde, men det er dog blevet bedre, bl.a. fordi der er kommet en regionsværkmester (som har kontor i Arresthuset i Haderslev). Endvidere har arresthusets ledelse oplevelsen af at arresthusets førhen dårlige ry i Kolding er blevet vendt, og at dette har været medvirkende til at give flere arbejdsopgaver. Fra at have 12 leverandører sidste år, har arresthuset nu 20 leverandører i år, og arresthuset søger så vidt muligt at gøre erhvervslivet interesseret i at levere til arresthuset. Arresthuset skal ifølge planen beskæftige mellem 30 og 50 % af de indsatte og har fastsat en målsætning om en beskæftigelsesprocent på 33. Det mål ville arresthuset nå i år 2001. Arresthuset oplyste at nogle indsatte melder sig til arbejde når de ved at der ikke er noget at tilbyde, således at de kan få dusør som følge af manglende arbejdstilbud. Hvis der så kommer arbejde, ønsker de ikke at arbejde.

Efter at det gamle værksted er blevet renoveret, kan der nu være 15 (mod tidligere 12) beskæftiget på værkstederne, men der har indtil videre ikke været flere end 12.

Talsmændene klagede over manglen på beskæftigelsesmuligheder i arresthuset. De anførte at der burde tilbydes celloarbejde i et større omfang end det er tilfældet, når der ikke er værkstedspladser til alle som ønsker at arbejde. Især for isolerede indsatte er det vigtigt at der tilbydes celloarbejde. Talsmændene mente at det er muligt at flytte mere arbejde fra kælderen ud til cellerne end det var tilfældet på det pågældende tidspunkt, men sagde at dette afslås af ledelsen med den begrundelse at celloarbejde "aldrig bliver lavet". Talsmændene mente at arresthuset sagtens kunne skaffe arbejde til alle på cellerne hvis der var vilje til det.

Arresthusets ledelse afviste at der mangler incitament fra ledelsens side til at sætte de indsatte i arbejde. Værkmesteren er meget opmærksom på at udnytte alle muligheder for at beskæftige flest mulige til hver en tid, og ledelsen har et stort ønske om at tilvejebringe flere tilbud om beskæftigelse til de indsatte. Arresthuset afviste også umiddelbart at det var muligt at flytte noget af det arbejde der bliver udført på værkstedet til cellerne, men dette forhold ville dog blive undersøgt nærmere.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse resultatet af denne undersøgelse.

I talsmændenes brev af 8. april 2002 har de (på ny) klaget over de manglende arbejdstilbud i arresthuset. Talsmændene har i den forbindelse anført at det er deres opfattelse at indsatte der går i skole i få timer om ugen, også medregnes i arresthusets statistik over indsatte der arbejder. Talsmændene tvivler på at der er problemer med at skaffe tilstrækkeligt med arbejde, idet andre arresthuse ikke har problemer hermed. Talsmændene efterlyser skriftlig dokumentation for at arresthuset har forsøgt at skaffe mere arbejde.

Efter det under inspektionen oplyste, herunder om at der er kommet flere arbejdstilbud, således at arresthuset nu kan beskæftige over 30 % af de indsatte, giver det oplyste om arbejdstilbudene i arresthuset mig ikke anledning til bemærkninger. Dog bemærker jeg at jeg går ud

fra at arresthuset (regionsværksmesteren) til stadighed søger at skaffe (flere) arbejdsopgaver til arresthuset, idet der trods yderligere arbejdsopgaver fortsat er problemer med at skaffe tilstrækkeligt arbejde der kan udføres på cellerne. Jeg har ikke holdepunkter for at antage at arresthuset, som anført af talsmændene, skulle mangle incitament til at skaffe de indsatte arbejde. Jeg bemærker i den forbindelse at det rent økonomisk er bedst for arresthuset at have flest mulige indsatte i arbejde. Således kan udbetaling af dusør (grundbeløb) af arresthusets budget for manglende arbejde begrænses mest muligt.

Jeg er enig med talsmændene i at det er særligt vigtigt at de isolerede indsatte tilbydes beskæftigelse. Jeg går ud fra at arresthuset er enig heri, og derfor er særlig opmærksom på at tilbyde disse indsatte beskæftigelse, og herunder er opmærksom på bestemmelsen i § 3 i bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001, om beskæftigelse m.v. af indsatte i kriminalforsorgens institutioner (beskæftigelsesbekendtgørelsen) og bemærkningerne hertil i pkt. 3 i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 77 af 16. maj 2001, om beskæftigelse m.v. af indsatte i kriminalforsorgens institutioner.

Jeg beder arresthuset om bemærkninger til det som talsmændene har anført om at indsatte der deltager i undervisning i få timer om ugen, medregnes i arresthusets statistik over indsatte der er i arbejde. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at undervisning ligestilles med arbejde, jf. straffuldbyrdelseslovens § 38, stk. 1, hvorefter beskæftigelse omfatter "arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet". Selv om denne bestemmelse ikke gælder for dømte der er anbragt i arresthus og for varetægtsindsatte, jf. beskæftigelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 2, og § 26 (modsnævningsvis), skal disse indsatte tilbydes beskæftigelse, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2, og § 2. Jeg er endvidere opmærksom på at det er muligt for de indsatte på samme tid at deltage i såvel undervisning som arbejde.

Jeg beder arresthuset om at besvare talsmændenes anmodning om skriftlig dokumentation vedrørende forsøg på at skaffe yderligere arbejdsopgaver direkte over for talsmændene og orientere mig om svaret.

Vedrørende arbejdsforholdene i arresthuset udtrykte talsmændene tillige utilfredshed med den såkaldte tre-dages-regel. Ifølge denne regel udbetaler arresthuset ikke løn til de indsatte som melder sig til at arbejde, de første tre dage af deres indsættelse i arresthuset hvis de ikke kan tilbydes arbejde.

Ledelsen bekræftede at denne regel eksisterer, dog kun for indsatte der ind-sættes fra gaden.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hjemlen for denne regel.

De indsatte arbejder alene på cellerne, bortset fra på dobbeltcellerne. Cellerne er efter arresthusets opfattelse for små til arbejdsfællesskab, men visse arbejdsopgaver vil dog godt kunne foregå ved fællesskab to og to på cellerne. Der har indtil videre ikke været fremsat ønsker om arbejdsfællesskab på cellerne. Arresthuset har (derfor) ikke overvejet dette spørgsmål, men arresthuset ville dog ikke afvise at der efter en konkret vurdering vil kunne gives tilladelse til arbejdsfællesskab to og to på cellerne hvis der fremsættes ønske herom.

Under inspektionen nævnte jeg at jeg var bekendt med at direktoratet overvejede spørgsmålet om fællesskab, herunder arbejdsfællesskab på cellerne, på grundlag af en indstilling fra en arbejdsgruppe, og at direktoratet ville udstede en ny bekendtgørelse om fællesskab. En sådan bekendtgørelse er nu udsendt (bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002), jf. i øvrigt pkt. 6.5.

Bekendtgørelsens kapitel 4 indeholder særlige regler om fællesskab i arresthusene. Der er ikke heri fastsat regler om arbejdsfællesskab på cellerne, men i en vejledning der knytter sig til bekendtgørelsen (nr. 71. af 5. juli 2002 – fællesskabsvejledningen) er herom i pkt. 8 anført følgende:

”... Hvis det ikke er muligt at beskæftige alle indsatte på fælles arbejdsrum, bør det overvejes, om der er mulighed for, at indsatte kan arbejde to sammen på en celle, såfremt der er indsatte, der ønsker dette. Arresthuset skal i disse overvejelser være opmærksom på pladsmæssige forhold, hygiejniske forhold, samt hensyn til brandsikkerheden. Arresthuset skal endvidere være opmærksom på risikoen for, at den ene indsatte presses til at arbejde for den anden.”

Arresthusene har således pligt til at overveje arbejdsfællesskab for indsatte der fremsætter ønske herom, og afslag herpå kan kun gives hvis de i pkt. 8 i fællesskabsvejledningen nævnte grunde (eller andre vægtige grunde) gør sig gældende.

På denne baggrund beder jeg direktoratet om at oplyse hvorvidt arresthusene efter direktoratets opfattelse bør orientere de indsatte om muligheden for at søge om arbejdsfællesskab på cellerne hvis de ikke kan tilbydes et sådant fællesskab i fællesrum.

Da der nu er retningslinjer på området, og da jeg under inspektionen forstod at Arresthuset i Kolding ikke er afvisende over for at tillade fællesskab i arbejdstiden efter en konkret vurdering, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om fællesskab i arbejdstiden i dette arresthus.

3.2. Fritid

Af indendørs fritidsfaciliteter har arresthuset et kondirum, jf. pkt. 2.3.2. Der må, som nævnt dette sted, være tre indsatte ad gangen i rummet. De er låst inde og overvåges ikke af personalet. De indsatte kan hver især få lov til at benytte rummet i tre timer om ugen. Isolerede har stort set ubegrænset adgang til rummet i dagtimerne. Fritidstilbuddene i rummet består, som nævnt under pkt. 2.3.2., af to motionscykler (hvoraf den ene var defekt på inspektionstidspunktet) og tre øvrige motionsredskaber, bl.a. en stepmaskine. Der har endvidere været mulighed for at spille dart (når spillet ikke var i stykker hvad ofte var tilfældet).

Som det fremgår af det jeg har anført under pkt. 2.3.2. har jeg forstået arresthusets udtalelse af 8. april 2002 sådan at der efter at dartspillet er blevet fjernet i stedet er blevet mulighed for at flere indsatte sammen kan spille forskellige spil i det oprindelige skolelokale. Jeg har dette sted bedt arresthuset om at oplyse hvis denne opfattelse er forkert.

Såfremt opfattelsen er korrekt, beder jeg arresthuset om at oplyse hvor mange indsatte der må være sammen i dette rum ad gangen og i hvor lang tid.

De indsatte kan på hverdage komme på gårdtur to gange om dagen i en halv time. I weekenden en gang om dagen i en time. Gårdtur afvikles samlet for alle de indsatte. De fordeles i gårdene med (normalt) maksimalt 6 indsatte i hver gård. En gang om ugen har de indsatte mulighed for at spille bold i den store gård i en time. Bortset herfra er der ingen aktiviteter i gårdene. Det fremgår af arresthusets husorden og af generelle bestemmelser som arresthuset har udfærdiget den 7. marts 2001, at der er udfærdiget en plan der sikrer at alle indsatte har mulighed for mindst 1 times ophold pr. uge i den store gård. Der er således tale om en ordning hvorefter de indsatte på skift har mulighed for at spille bold i denne gård. Af en plan der er udfærdiget den 11. august 2001, fremgår det at der kan være op til 8 indsatte ad gangen i den store gård, således at celle 1-8 har gården om mandagen, celle 9-16 om tirsdagen, osv.

Da de indsatte ifølge husordenen har ret til ”mindst” en times ophold, vil de således have mulighed for mere end en times ophold hvis der er mulighed for det.

Jeg beder arresthuset oplyse om arresthuset har overvejet eller vil overveje (andre) aktiviteter i de små gårde. Om anvendelse af gården henviser jeg i øvrigt til pkt. 6.5.

Øvrigt fællesskab i fritiden foregår som cellefællesskab hvor de indsatte må være sammen to og to fra arbejdstids ophør (ifølge husordenen kl. 15.20, fredag dog 14.50) til kl. 20.00. I weekenden og på helligdage fra kl. 14.00 til 20.00. Jeg går ud fra at de indsatte kan låne forskellige spil.

I fritiden har de indsatte desuden mulighed for at læse bøger som kan lånes via biblioteksordningen, jf. senere i dette afsnit.

Den planlagte udbygning på ca. 100 m² omfatter bl.a. et fritidsrum med plads nok til at arresthusets bordtennisbord kan opstilles.

Talsmændene oplyste at de indsatte er utilfredse med fritidstilbuddene der begrænser sig til kondirummet og – på tidspunktet for inspektionen – den defekte darts-kive. Der er et stort ønske blandt de indsatte om at få opstillet det bordtennisbord som arresthuset er i besiddelse af. De indsatte mener at det burde være muligt at stille det i den brede mellemgang som fører hen til værkstedet i kælderen. De indsatte ønsker også et supplement til redskaberne i kondirummet i form af en såkaldt multimaskine og en erstatning af ribben som de oplyste var blevet fjernet efter hærværk.

Endvidere udtrykte talsmændene ønske om at få mulighed for at medbringe PlayStation eller skakcomputer i arresthuset.

Ledelsen oplyste bl.a. at ribben ville blive erstattet snarest, jf. pkt. 2.3.2.. For så vidt angår ønsket om en multimaskine, bemærkede ledelsen at en sådan er temmelig dyr. Det er rigtigt at der er plads til at opstille bordtennisbordet i kælderen, men det kan ikke lade sig gøre af sikkerhedsmæssige årsager. På grund af de tilstødende lokaler kan de indsatte ikke være alene, og der ikke er mulighed for at afsætte personale til overvågning. De pladsmæssige forhold tillader ikke opstilling af bordet andre steder i arresthuset, og opstillingen må derfor vente til udbygningen af arresthuset er gennemført.

Det fremgår af referatet fra talsmandsmødet den 8. oktober 2001 at arresthuset vil overveje at stille bordtennisbordet op i den store gård om sommeren.

Vedrørende ønsket om at medbringe PlayStation og skakcomputer i arresthuset fastholdt ledelsen at de indsatte ikke må medbringe nogen form for elektronik i arresthuset – det gælder såvel skakcomputere, gameboys som andet. Begrundelsen herfor er vanskeligheder med at visitere sådanne effekter. Ledelsen fremkom dog med et forslag om at nogle af pengene fra tv-udlejningsordningen kan bruges til køb af elektroniske spil som arresthuset kan låne eller leje ud til de indsatte.

Vedrørende ønsket om at kunne medbringe PlayStation oplyste jeg over for såvel talsmændene som ledelsen at Direktoratet for Kriminalforsorgen for øjeblikket arbejder på at fastlægge generelle retningslinjer herom. Jeg henviser til pkt. 6.12.

Jeg er enig med talsmændene i at fritidstilbuddene i arresthuset er begrænsede – men dog bedre end i enkelte andre arresthuse. Jeg forstår dog, som tidligere nævnt, at der nu også er mulighed for fællesskab i skolestuen hvor der kan spilles forskellige former for spil.

Da der efter det oplyste er sikkerhedsmæssige problemer ved opsætning af bordtennisbordet i kælderen, og der (for tiden) ikke andre steder er plads til at sætte bordet op, foretager jeg mig ikke mere vedrørende de indsattes anmodning om opsætning af dette bord. Som tidligere nævnt er det planen at bordet skal sættes op i det nye fritidslokale som der er planer om at indrette. Jeg kan af referatet fra talsmandsmødet den 11. januar 2002 se at arrestforvareren har orienteret talsmændene herom. Da det fremgår af referatet fra talsmandsmødet den 8. oktober 2001 at det vil blive overvejet at opsætte bordtennisbordet i den store gård i sommerperioden (indtil det kan placeres i det nye fritidslokale), beder jeg arresthuset om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Vedrørende ribben går jeg ud fra at den (specialfremstillede) ribbe som arresthuset havde bestilt til erstatning for den anden, nu er leveret og sat op, jf. pkt. 2.3.2.

Jeg kan ikke kritisere at arresthuset har afslået (for tiden) at indkøbe en multimaschine da en sådan efter det oplyste er temmelig dyr.

Vedrørende ønsket om PlayStation og skakcomputer har jeg noteret mig arresthusets forslag om at nogle af pengene fra tv-udlejningsordningen kan bruges til køb af elektroniske spil som arresthuset kan låne eller leje ud til de indsatte. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om hvad der videre måtte være sket vedrørende dette forslag. Om de indsattes mulighed for at medbringe sådanne genstande henviser jeg til pkt. 6.12.

Da der er planer om en tilbygning med bl.a. et fritidslokale, og da arresthusets nuværende bygningsmæssige forhold sætter begrænsninger for mulighederne for yderligere fritidsaktiviteter (indtil den nye bygning kommer), foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om fritidstilbuddene i arresthuset.

Som nævnt under pkt. 2.3.3. har arresthuset et lille udvalg af skøn- og faglitteratur, tegneserier mv. der er (eller i hvert fald på inspektionstidspunktet var) placeret i et skab på gangen. Der er etableret en ordning med det lokale bibliotek som skifter bøgerne ud med jævne mellemrum. Det blev ikke oplyst hvor tit det sker, men en medarbejder fra biblioteket ringer inden bøgerne kommer ud. Arresthuset står i øvrigt selv for bogudlånet. Der findes ikke noget bogkatalog eller anden oversigt over hvad der findes, eller hvad der kan skaffes. De indsatte kan komme med specielle ønsker som biblioteket så forsøger at efterkomme. Der har f.eks. været ønske om flere tegneserier.

Der er faste tider for udlån. For tiden er det hver lørdag de indsatte kan kigge i skabet. Der er oplysning herom i arresthusets husorden.

Direktoratet for Kriminalforsorgen foretog den 31. oktober 1996 en intern inspektion af Arresthuset i Kolding. Af direktoratets rapport af februar 1997 om denne inspektion fremgår det bl.a. at direktoratet bad arresthuset om at indgå en skriftlig aftale med det lokale bibliotek om indholdet og omfanget af biblioteksbetjeningen, jf. s. 3 og bilag 9 i direktoratets rapport fra februar 1997. Arresthuset bekræftede under den indledende samtale at der er indgået en sådan biblioteksaftale. Jeg bad om en kopi af denne aftale. Jeg har herefter modtaget kopi af en aftale af juni 1979 der blot er en bekræftelse fra Kolding Kommune på at kommunen er indforstået med at yde arresthuset biblioteksbetjening. I et følgebrev af 11. januar 2002 hvormed kommunens bibliotek har fremsendt aftalen til arresthuset, har biblioteket bekræftet at der er aftalt møde i januar 2002 ”for at få nogle detaljer i biblioteksbetjeningen bragt på plads”. Trods formuleringen (der er bibliotekets) forstår jeg det sådan at arresthuset bad biblioteket om et møde for at drøfte biblioteksordningen og indgå en skriftlig aftale.

Det er beklageligt at arresthuset (så vidt ses) ikke har indgået en skriftlig aftale med biblioteket selv om direktoratet bad arresthuset om at indgå en sådan aftale for nu mere end fem år siden.

Da jeg som nævnt har forstået at arresthuset tog initiativ til et møde med biblioteket med henblik på at indgå en biblioteksaftale, beder jeg arresthuset om at sende mig en kopi af aftalen (når den foreligger). Jeg henleder i den forbindelse arresthusets opmærksomhed på det som er anført i bilag 9 til direktoratets rapport af februar 1997 om indholdet af en sådan aftale. Som det fremgår heraf bør aftalen indeholde oplysninger om hvor mange bøger depotet i arresthuset rummer, antallet af udskiftninger pr. år og antallet af aviser og tidsskrifter.

Til orientering for arresthuset kan jeg tillige oplyse at ombudsmanden i forbindelse med sin inspektion af Statsfængslet i Horsens har modtaget materiale fra direktoratet om biblioteksbetjeningen af kriminalforsorgens institutioner. I et udateret bilag er det bl.a. anført at kriminalforsorgen har ind-

gået en standardaftale om biblioteksbetjening af arresthusene. Aftalen indebærer udstationering af udskiftelige depoter, et fast tidsskrifthold, og månedligt tilsyn af bibliotekar med en timetildeling på mellem 1 og 3 timer pr. 4 uger, afhængig af arresthusets belægning. Nogle (nærmere angivne) arresthuse har dog særlige overenskomster.

Talsmændene kritiserede biblioteksordningen. De nævnte at udvalget af bøger er meget begrænset, og at bøgerne udskiftes alt for sjældent. Talsmændene mente ikke at bøgerne var blevet skiftet ud i den tid de havde haft ophold i arresthuset – for begges vedkommende op mod et halvt år. De bekræftede at det er muligt at bestille bøger, men oplyste at det kræver at man kender såvel forfatter som titel på værkerne. Eftersom arresthuset ikke er i besiddelse af et bogkatalog eller lignende, kan det således være vanskeligt at vide hvad man skal skrive på bestillingssedlen.

Ledelsen var, som nævnt under pkt. 2.3.3., enig i at biblioteksforholdene var utilfredsstillende på inspektionstidspunktet, men henviste til at forholdene ville blive bedre efter ombygningen.

Idet der er eller vil blive indgået en biblioteksaftale, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold ud over at bemærke at jeg går ud fra at direktoratet i forbindelse med fremsendelse af aftalen til mig vil tage stilling til om det anførte heri vedrørende antallet af bøger i depot og udskiftninger pr. år mv. giver direktoratet anledning til bemærkninger. Når jeg har modtaget kopi af aftalen og direktoratets bemærkninger, vil jeg tage stilling til om jeg har grundlag for at foretage mig mere vedrørende dette forhold.

Jeg henstiller til arresthuset at overveje at indhente et bogkatalog og underrette mig om resultatet af disse overvejelser. Jeg bemærker i den forbindelse at bogkataloger er udmærkede som inspirationskilde især for personer som ikke har den store læseerfaring. Jeg er dog opmærksom på at bogkataloger – ligesom andre kataloger og opslagsværker – hurtigt bliver forældede og derfor må fornyes i takt med at der kommer nye udgaver.

Hvad bøger på fremmedsprog angår, henviser jeg til pkt. 6.8.

3.3. Undervisning

Antallet af udmeldte timer er fortsat som angivet i spørgeskemaet, dvs. 6 timer om ugen til almindelig undervisning og 150 timer om året til særlig undervisning. Alle timer udnyttes fortsat. Der er også fortsat almindelig undervisning og særlig undervisning.

Undervisningen var, som det fremgår ovenfor af pkt. 2.3.3, på inspektionstidspunktet flyttet fra et særligt lokale som blev anvendt hertil, til konditorummet, idet der var planer om at indrette undervisningslokalet til kontor til arrestforvareren. Arresthuset ville, som ligeledes anført dette sted, flytte undervisningen tilbage til det særlige lokale indtil der kommer et nyt lokale.

Der kan deltage i alt seks indsatte ad gangen i undervisning i dette lokale. Der undervises dog også på cellerne. Nogle indsatte foretrækker ikke at være sammen med andre indsatte, men er "fuldtidsstuderende" på cellen.

For ca. $\frac{3}{4}$ år siden opdagede arresthuset at det ikke var muligt som det hidtil var sket, ud fra lønsedlerne at beregne hvor mange indsatte der deltog i undervisning. Nu er der fuldt hold ved undervisning (seks indsatte) både for så vidt angår den almindelige undervisning som specialundervisningen (de 150 timer på årsbasis). Der undervises i dansk og regning på forskellige niveauer. Arresthuset har således undervist på 9. klasses niveau. For så vidt angår de 150 timer, omfatter undervisningen primært engelsk. Udlændinge tilbydes også danskundervisning, og der var på tidspunktet for inspektionen en udlænding der modtog undervisning i dansk.

Jeg går, som nævnt under pkt. 3.1., ud fra at arresthuset er særlig opmærksom på at tilbyde isolerede indsatte beskæftigelse der, som angivet samme sted, også omfatter undervisning.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anmodede i forbindelse med sin inspektion af Arresthuset i Kolding arresthuset om at rejse flere uddannelsessager, jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 17. juni 1987 om oprettelse af uddannelsesplaner med henblik på undervisning og uddannelse under udståelse af fængselsstraf mv.

Dette cirkulære er ikke er ophævet i forbindelse med gennemførelsen af straffuldbyrdsloven, men indholdsmæssigt er det i det væsentlige erstattet af cirkulære nr. 166 af 29. juni 2001 om udarbejdelse af planer for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen (handleplanscirkulæret). Til dette cirkulære knytter sig vejledning nr. 155 af samme dato om udarbejdelse af handleplaner (handleplansvejledningen). Direktoratet har i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Haderslev oplyst at direktoratet overvejer at ændre eller ophæve cirkulæret af 17. juni 1987.

Jeg beder arresthuset om at oplyse i hvilket omfang der oprettes handleplaner hvori indgår uddannelsesplaner.

Der anvendes stort set ikke edb i undervisningen. Arresthuset har som tidligere nævnt en pc, men den er låst inde og er således ikke umiddelbart tilgængelig. Når der kommer et nyt egentligt undervisningslokale, vil der være mulighed for at sætte en computer op i rummet.

Jeg går ud fra at pc'en er indkøbt efter direktoratets anbefaling i sin inspektionsrapport om indkøb af en pc til undervisningsbrug, jf. bilag 9 til direktoratets rapport. Jeg er opmærksom på at arresthuset i sit svar til direktoratet (bilag 11) oplyste at pc på daværende tidspunkt ikke var indkøbt, idet ingen af lærerne kunne betjene en pc.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om det fortsat forholder sig sådan at lærerne ikke kan betjene en pc. I benægtende fald beder jeg arresthuset om at oplyse hvorfor pc'en ikke er

installeret så den kan bruges i videre omfang. Jeg er, som det fremgår af det tidligere anførte, opmærksom på at undervisning i en periode har været flyttet til kondirummet, og at undervisningslokalet i flere tilfælde har været brugt til almindelig belægning, hvilket jeg går ud fra kan være (delvis) årsag til at pc'en ikke er installeret. Jeg beder tillige arresthuset om at oplyse hvorvidt pc'en er eller vil blive installeret i det nuværende undervisningslokale da det nu igen anvendes til undervisning. Jeg henviser herved pkt. 9 i den nye fællesskabsvejledning (nr. 71 af 5. juli 2002) hvorefter undervisningslokaler bør indeholde bl.a. pc'er.

Endvidere beder jeg arresthuset om at oplyse om arresthuset, som anbefalet af direktoratet, jf. bilag 9 til direktoratets rapport, har kontaktet Arresthuset i Vejle vedrørende anvendelsen af pc til specialundervisning.

Det oplyste om undervisning giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

4. Lægebetjening mv.

Der kommer læge en gang om ugen. Der er ikke nogen fast dag, hvilket tidligere har givet anledning til problemer, men lægen meddeler altid i forvejen ved opslag hvornår han kommer. Arresthuset har endvidere ansat en sygeplejerske på halv tid (19 timer).

Nedtrapning af narkomaner foregår for det meste med fenemal, men der anvendes også metadon. Nedtrapning sker normalt over henholdsvis 3 uger og 16-18 dage. Der sker tillige vedligeholdelse. Hvis den indsatte i forvejen følger en plan i amtsligt regi, følges planen under den indsattes ophold i arresthuset. Lægen har lavet et standardskema for nedtrapning. Det vil også kunne bruges af lægevagten. Lægen godkender efterfølgende iværksættelse af behandlingen.

Den læge som er tilknyttet arresthuset – og som senere i forbindelse med rundgangen selv orienterede om sit arbejde – er ansat på Odense Universitetshospital. Han har betjent Arresthuset i Kolding siden 1994 og betjener også Statsfængslet ved Nr. Snede, Fængselsafdelin-

gen Kærshovedgård og Arresthuset i Odense. Han er speciallæge i almenmedicin, men er snart tillige speciallæge i psykiatri hvilket er en god kombination ved arbejde i kriminalforsorgen. Han oplyste at han selv har lavet en uvidenskabelig undersøgelse vedrørende anvendelsen af henholdsvis fenemal (som er det almindeligt anvendte i Arresthuset i Kolding) og metadon (som er det almindeligt anvendte i Arresthuset i Odense). Han kunne ikke konkludere at metadon i alle tilfælde var det bedste middel.

Journaler og medicin er låst inde i et skab i lægeværelset. Lægen og sygeplejersken har nøgle hertil, men overvagtmasteren ved, som tidligere nævnt, også hvor der er en nøgle, så arresthuset kan komme til journalerne i tilfælde af vagtlægebesøg mv.

Der er stort set ingen restmedicin i medicinskabet. Lægen gennemgår indimellem medicinen og fjerner eventuel restmedicin.

5. Belægning mv.

Arresthuset har mange afsonere. Ud over Kolding politikreds modtager arresthuset indsatte som hører til Middelfart og Fredericia politikredse.

Arresthuset modtager indsatte der er medlem af Bandidos mv. Det giver normalt ingen problemer, men der kan dog være uro i huset forud for modtagelsen af sådanne indsatte når der er tale om en disciplinær overførsel fra Statsfængslet i Nyborg. Det er sjældent at Bandidos-medlemmerne er i arresthuset længe ad gangen. Ofte returnerer de til Statsfængslet i Nyborg eller overføres til Arresthuset i Helsingør efter et par måneder. Efter ombygningen af Statsfængslet i Nyborg i år 2002 vil dette fængsel ikke længere have samme behov for overførsel da fængslet så kan beholde dem på egen afdeling. For så vidt angår de Bandidos-indsatte som har frigang fra Arresthuset i Kolding, er der ingen problemer.

Arresthuset har jævnligt kvindelige indsatte. De kan godt være i fred for de mandlige indsatte. De kvindelige indsatte deltager på lige fod med de mandlige i fritidsaktiviteter mv., men de kan dog ikke skifte fællesskabspartner lige så tit.

Arresthuset har også indimellem unge under 18 år, men det er sjældent. De er der heller ikke længe ad gangen idet politiet normalt hurtigt finder en surrogatplads. Det hænder at arresthuset modtager unge som har været anbragt i surrogat (på Egely eller Koglen) fordi de pågældende institutioner ikke vil have dem længere, eller ikke vil have dem tilbage efter at de er stukket af.

Det oplyste om belægningen giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Arresthuset oplyste under inspektionen at det hænder at arresthuset har overbelægning og må inddrage undervisningslokalet og eventuelt tillige besøgsrum til almindelig belægning. Der sker også dobbeltbelægning på enkeltcellerne. Endvidere sker det at arresthuset har grænseoverløbere som ikke kan placeres i Arresthuset i Åbenrå. De placeres eventuelt i undervisningslokalet. I november 2001 havde arresthuset været oppe på 60 indsatte hvor også besøgsrum måtte tages i brug. Skolestuen havde inden for de seneste måneder i flere tilfælde været anvendt til almindelig belægning (ca. $\frac{1}{3}$ af tiden). Arresthuset nævnte at arresthuset ikke mener at det kan afvise indsatte alene med henvisning til manglende ledig cellekapacitet. Politimesteren oplyste at politiet indimellem i store sager "reserverer" plads når man ved at man vil få brug for pladserne inden for kort tid.

Ombudsmanden har tidligere (i 2001) behandlet en generel klage fra Arrestfunktionærernes Organisation Fyn om overbelægning (dobbeltbelægning) i arresthusene. Organisationen anførte at det var i strid med punkt 14 i De Europæiske Fængselsregler at der sker dobbeltbelægning på cellerne. Efter denne bestemmelse skal de indsatte normalt overnatte i individuelle celler.

Ombudsmanden udtalte bl.a. at De Europæiske Fængselsregler ikke skal forstås sådan at der er et absolut forbud mod dobbeltbelægning. Ombudsmanden mente således ikke at det er

udelukket i en ”akut nødsituation” at foretage dobbeltbelægning. Ombudsmanden tilkendegav videre at Direktoratet for Kriminalforsorgen i tilfælde hvor dobbeltbelægning får en mere permanent karakter, eller hvis det må forudses at en sådan situation vil opstå, må tage initiativer med henblik på at imødegå sådanne situationer. Direktoratet havde i sin udtalelse til ombudsmanden i sagen redegjort nærmere for de initiativer som direktoratet havde taget bl.a. for at undgå dobbeltbelægning (tilsigelsesfri perioder i de belægningsmæssigt mest pressede måneder, forår og efterår, og åbning af bufferkapacitet til aflastning af arresthussektoren når der har været behov for det). Direktoratet havde tillige vedlagt handleplan for tilpasning af kapacitet og kapacitetsudnyttelse for 2000 og 2001.

På det foreliggende grundlag fandt ombudsmanden ikke anledning til at antage at direktoratet ikke i fornødent omfang havde taget initiativer til at imødegå risikoen for dobbeltbelægning. Idet ombudsmanden gik ud fra at direktoratet fortsat følger udviklingen og om fornødent tager yderligere eller andre initiativer, foretog han sig ikke videre i anledning af klagen.

Justitsministeren har tillige den 5. april, 24. juni og 17. juli 2002 besvaret spørgsmål fra henholdsvis et medlem af Folketinget og Folketingets Retsudvalg om overbelægning/dobbeltbelægning, i sidstnævnte to tilfælde i Vestre Fængsel. Af svarene fremgår bl.a. at der ikke udarbejdes statistiske opgørelser over omfanget af overbelægning, men at direktoratet fra dag til dag nøje følger belægningssituationen med henblik på i fornødent omfang at iværksætte initiativer der kan bidrage til at dobbeltbelægning undgås.

Jeg har ligeledes tidligere (i 2000) i forbindelse med inspektion af Statsfængslet Møgelkær behandlet spørgsmålet om overbelægning i dette fængsel. Jeg kunne ikke kritisere at fængslet ved ”overbookning” forsøger at opfylde kravet om en vis belægningsprocent – med den virkning at overbelægning (i opholdsstuerne) vil kunne forekomme. Jeg udtalte i den forbindelse at jeg gik ud fra at opholdsstuerne kunne benyttes til deres formål langt den overvejende del af tiden.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorvidt der efter arresthusets opfattelse generelt er problemer med overbelægning i arresthuset. I givet fald anmoder jeg arresthuset om nærmere at

redegøre herfor, og herunder uddybe den anvendelse af skolestuen til almindelig belægning som arresthuset nævnte havde fundet sted en del i månederne forud for inspektionen.

Jeg beder tillige direktoratet om bemærkninger til arresthusets opfattelse hvorefter arresthuset ikke mener at kunne afvise indsatte på grund af manglende ledig cellekapacitet.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthuset har eget køkken, og maden er god. Der har ikke været egentlige planer om indførelse af dybfrostforplejning fra Statsfængslet ved Sdr. Omme, men direktoratet har indimellem nævnt muligheden. Arresthuset i Koldings ordning er dyrere end hvis maden blev leveret af Statsfængslet ved Sdr. Omme, men alene på grund af lønudgifter til køkkenpersonalet. Udgifterne til ingredienserne er således mindre i Arresthuset i Kolding end i Statsfængslet ved Sdr. Omme. Der serveres varm mad til frokost og kold mad om aftenen. Der udarbejdes en madplan for en måned ad gangen for begge måltider. Direktoratets kostkonsulent kommer indimellem på besøg i køkkenet. De indsatte kan bestille pizza om torsdagen til levering lørdag, men der er ikke mange der gør det.

Ingen indsatte deltager i madlavningen. Tidligere var der indsatte der skrællede kartofler, men arresthuset har nu en maskine til dette arbejde.

Under inspektionen spiste jeg og mine medarbejdere samme kost som de indsatte fik den dag. Jeg har intet at udsætte på maden.

6.2. Købmand

Der kommer en købmand i huset to gange om ugen. Han har en lille butik i arresthuset, men medbringer derudover varer efter bestilling. Han sælger sine varer til samme pris som i butikken udenfor fængslet, herunder tilbudsvare, men da der er tale om en lille lokal købmand er prisniveauet lidt højt (i sammenligning med især f.eks. Netto og Aldi). De indsatte har flere gange givet udtryk for at han er for dyr.

De indsatte handler i hold på tre ad gangen under personaleledsagelse.

Det oplyste om købmandsordningen giver mig ikke anledning til bemærkninger. Som jeg nævnte under inspektionen, er der forskel på købmandshandel i fængsler hvor de indsatte har selvforplejning og er henvist til at foretage deres indkøb af mad og drikkevarer mv. i fængslets butik, og i arresthuse hvor købmanden nærmest fungerer som kiosk.

6.3. Fjernsyn

Der opkræves 5 kr. om dagen for leje af tv, dog opkræves der ikke leje fra indsatte der er isolerede af retten. De indsatte må ikke have fjernbetjening.

6.4. Vaskemaskine og køleskabe

Der er to vaskemaskiner og to tørretumblere til brug for de indsatte. Vaskepulver stilles gratis til rådighed, og de indsatte skal heller ikke betale for at benytte maskinerne. Opstilling af vaskemaskiner skete også som et led i forbedring af indeklimaet fordi de indsattes vask af tøj på cellerne var medvirkende årsag til de indeklimaproblemer der tidligere havde været i arresthuset. (Indeklimaproblemerne er omtalt i direktoratets inspektionsrapport fra februar 1997).

De indsatte har ikke fælles køleskab(e) til deres rådighed. Der er alene køleskabe på hver afdeling til opbevaring af aftensmaden. Arrestforvareren mente at det af brandhensyn ikke var muligt at opstille køleskabe på gangene. Han nævnte dog samtidig at rengøringsskabene på gangen aldrig var blevet påtalt af brandtilsynet. Han oplyste at talsmændene på det møde der havde været i oktober 2001, havde efterlyst køleskabe eller kølebokse, og at de indsatte i øvrigt fra tid til anden havde efterlyst dette. Principielt har han ikke noget at indvende mod at de indsatte har fælles køleskab, men efter hans opfattelse ville det formentlig give anledning til problemer med tyveri.

Jeg orienterede i den forbindelse om at der de steder hvor ombudsmandsinstitutionen har været på inspektion, og hvor der var fælles køleskabe, indtil videre ikke har været (væsentlige) problemer med tyveri mv. Det er ikke før blevet gjort gældende at der af brandhensyn ikke kunne være køleskab på gangen. De pågældende steder har køleskabet ofte stået på gangen.

Under min senere samtale med talsmændene fremførte de et ønske om at få mulighed for at have køletasker på cellerne. De henviste til at ledelsen havde afslået at opstille køleskabe på gangene (med de begrundelser som ledelsen også nævnte over for mig).

I referatet af mødet med talsmændene den 8. oktober 2001 er det under pkt.4 med overskriften "Opstilling af køle/fryseskab på hver etage" anført at man enedes om at arbejde for at de indsatte får mulighed for at opbevare mad- og drikkevarer på køl. Det er videre anført at en mulighed kunne være køletasker hvor der dagligt bliver udskiftet køleelementer. Spørgsmålet om etablering af kølemulighed for de indsatte ville således blive overvejet.

På det afsluttede møde foreslog jeg ledelsen at skaffe køleskabe til gangene. Jeg gentog at det, ifølge mine erfaringer fra besøg i andre arresthuse, ikke giver anledning til problemer.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad der er sket i anledning af mit forslag. Såfremt arresthusets overvejelser er mundet ud i at der ikke kan opstilles køleskabe, går jeg ud fra at arresthuset har overvejet kølebokse, jf. også referatet fra talsmandsmødet den 8. oktober 2001, og jeg beder da arresthuset om at oplyse om resultatet af disse overvejelser.

6.5. Fællesskab

Jeg forstod på arrestforvareren under inspektionen at han ikke var afvisende over for at tillade arbejdsfællesskab på cellerne efter en konkret vurdering, jf. pkt. 3.1.

For så vidt angår fritiden har de indsatte fællesskab i form af cellefællesskab to og to. De har også mulighed for at benytte kondirummet tre sammen ad gangen i tre timer om ugen. Så vidt jeg har forstået, jf. tidligere, har de nu tillige mulighed for fællesskab i skolestuen. Hertil kommer gårdtur.

Den planlagte udbygning på ca. 100 m² der bl.a. omfatter et fritidsrum, vil give mulighed for mere fællesskab.

Som nævnt i pkt. 3.1. har direktoratet nu udsendt en ny bekendtgørelse om fællesskab (nr. 573 af 5. juli 2002 der trådte i kraft den 1. august 2002) og i tilknytning hertil en vejledning af samme dato (fællesskabsvejledningen). Bekendtgørelsens kapitel 4 indeholder særlige regler om fællesskab i arresthusene. Det fremgår heraf bl.a. at der skal indrettes fællesskabsrum til de indsatte i det omfang det er bygningsmæssigt muligt (§ 9). Arresthusene skal endvidere om muligt tilrettelægge fritidstilbud hvor flere indsatte kan deltage i fællesskab (§ 12). Om denne bestemmelse er det i vejledningens pkt. 11 bl.a. anført at der i sommerhalvåret, i det omfang gårdtursarealet giver mulighed herfor, bør være mulighed for uden for gårdturstiden at anvende disse til boldspil, fællesarrangementer med spisning osv. Indsatte der ikke har fællesskab i fællesskabsrum i fritiden skal ifølge bekendtgørelsen

have adgang til cellefællesskab, dog under forudsætning af at der er en medindsat der ønsker fællesskab med den pågældende (§ 15, stk. 1). I vejledningens pkt. 8 er det angivet at arbejdsfællesskab på cellerne bør overvejes hvis indsatte ønsker det, jf. pkt. 3.1.

Det fremgår tillige af bekendtgørelsen at arresthusenes ledere skal fastsætte retningslinjer for gennemførelsen af de indsattes adgang til fællesskab, jf. §§ 2, 16 og 17. Retningslinjerne skal bl.a. angive hvor mange indsatte der må deltage ad gangen i de enkelte former for fællesskab, jf. nærmere § 16, og i hvilket tidsrum de indsatte har adgang til fællesskab i fællesskabsrum i fritiden og arbejdstiden og til cellefællesskab, jf. § 17. Denne paragraf bestemmer tillige at der skal være adgang til fællesskab i fritiden, herunder cellefællesskab, i mindst to timer dagligt og så vidt muligt mere.

De regler som arresthusets leder fastsætter, skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse, og de skal fremgå af arresthusets husorden, jf. § 18, stk. 1, og direktoratets følgebrev af 16. juli 2002 til kriminalforsorgens institutioner. Hvis der i reglerne fastsættes generelle begrænsninger der opretholdes i mere end 3 måneder, skal der ske indberetning til direktoratet, jf. § 18, stk. 2. Godkendelsesproceduren skal medvirke til at sikre at der etableres fællesskab i videst muligt omfang, og at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer, jf. følgebrevet.

Som jeg nævnte under inspektionen er det største problem for arresthuset efter min opfattelse det manglende fællesskab – både i fritiden og, for manges vedkommende, tillige i arbejdstiden. Det første problem vil blive afhjulpet ved gennemførelse af planerne om udbygning. For så vidt angår arbejdsfællesskab er der nu (bl.a.) retningslinjer for fællesskab på cellerne i arbejdstiden som jeg, som tidligere nævnt, forstår at arresthuset da heller ikke er afvisende over for at tillade efter en konkret vurdering. På denne baggrund, og da der nu er udsendt en ny bekendtgørelse og vejledning af direktoratet om fællesskab, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på det anførte i vejledningens pkt. 11 om anvendelse af gårdtursarealet om sommeren.

6.6. Indsattes kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler

Der er mulighed for besøg alle hverdage, undtagen torsdag, fra 13.00 - 14.00, fra 14.30 - 15.30 og fra 16.00 - 17.00. I weekenden og på helligdage er der mulighed for besøg fra kl. 10.00 - 11.00, men ikke fra kl. 13.00 - 14.00. Besøgstiden fra kl. 14.30 i weekenden varer ifølge husordenen kun til kl. 15.00. Besøgsordningen er i øvrigt nærmere beskrevet i arresthusets husorden.

Efter straffuldbyrdslovens § 51, stk. 1, har en indsat (afsoner) ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed, så vidt muligt af to timers varighed.

Varetægtsarrestanter har ret til besøg så ofte som forholdene i institutionen tillader det, jf. § 13, stk. 1, i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 19. december 1980, om varetægtsarrestanters adgang til brevveksling og besøg som ændret senest ved cirkulære nr. 12166 af 30. juni 2000. Arrestanter som er isolerede efter rettens bestemmelse, bør have tilladelse til besøg mindst en gang ugentligt, jf. bestemmelsens 2. pkt. Besøgstiden må ikke være kortere end en halv time, for arrestanter som er isolerede af retten, ikke kortere end 1 time, jf. § 13, stk. 2.

Besøgstiden i weekenden mellem kl. 14.30 og 15.00 vil således kun kunne benyttes af varetægtsarrestanter der ikke er isolerede af retten (eller af andre indsatte der samtykker i at nøjes med ½ time).

Da det i arresthusets gamle husorden af 30. august 2001 som var vedlagt brevet fra den indsatte som jeg modtog et brev fra, var angivet at besøg kl. 14.30 også i weekenden varede til kl. 15.30, beder jeg arresthuset om at oplyse om der er tale om en skrivefejl når besøg fra kl. 14.30 i weekender i husordenen fra 15. oktober 2001 kun kan vare ½ time, eller om der er sket en ændring på dette punkt. Hvis der er tale om en skrivefejl, går jeg ud fra at arresthuset vil rette fejlen.

Arresthuset oplyste at det vil være muligt at få besøg uden for arbejdstiden, men kun i særlige tilfælde idet de indsatte ud over besøg på hverdage har mulighed for at få besøg i weekenden. Da arbejdstiden slutter senest kl. 15.20, er sidste besøgstidsrum fra kl. 16.00 til 17.00 uden for de indsattes arbejdstid, men dog på et tidspunkt hvor besøgende på grund af deres arbejde vil kunne have svært ved at nå at komme på besøg.

Jeg henleder arresthusets opmærksomhed på pkt. 6, 3. afsnit i beskæftigelsesbekendtgørelsen hvorefter besøg i beskæftigelsestiden normalt ikke kan tillades. Dog kan besøg i op til to sammenhængende timer af bl.a. nærtstående tillades såfremt den besøgendes arbejdstid, børnepasningsmuligheder eller rejsetid gør det uforholdsmæssigt vanskeligt at placere besøget uden for normal beskæftigelsestid. Det fremgår endvidere af afsnittet at besøgsafvikling i beskæftigelsestiden vil kunne ske på grund af kapaciteten af besøgsrummene eller af andre særlige grunde.

Da der også er mulighed for besøg i weekenden, og da der (på trods af antallet af indsatte i arresthuset) efter det oplyste ikke er problemer med at give de indsatte de besøg de har krav på, jf. straks nedenfor, hvilket jeg også går ud fra gælder ønsker om besøg i weekenden, foretager jeg mig ikke mere vedrørende besøgstiderne i arresthuset.

Besøgende der kommer langvejs fra, vil kunne besøge den indsatte i længere tid (to timer ad gangen). Det hænder også at sidste besøg får lov til at fortsætte efter kl. 17.00. Det er sket at besøgslokalet har været optaget til kl. 19.00.

Alle kan få de besøg de har krav på efter reglerne (afsonere to timer om ugen og varetægtsarrestanter en time om ugen ifølge husordenen). Alle timerne udnyttes ikke. Besøg kan bestilles telefonisk af de besøgende mellem kl. 16.00 og 20.00, men de indsatte vil også kunne booke en tid. Personalet sørger for at der ikke sker overbookning.

Under min samtale med talsmændene kritiserede de at der ikke gives tilladelse til besøg i mere end en time ad gangen selvom lokalerne ofte står tomme.

Som det fremgår af det ovenfor anførte – og som angivet i husordenen – har fængselsafsonere ret til to timers besøg om ugen, og varetægtsarrestanter har ret til en times besøg om ugen. Det blev som nævnt under inspektionen oplyst at alle får de besøg de har ret til. Arresthuset i Kolding giver således de indsatte besøg i overensstemmelse med straffuldbyrddelseslovens § 51, stk. 1, og cirkulæret om varetægtsarrestanters adgang til besøg. Afsonere har endda ret til besøg i videre omfang end hvad der er absolut minimum efter straffuldbyrddelseslovens § 51, stk. 1, 1. pkt.. Da besøgstiderne er opdelt på moduler af en times varighed, går jeg ud fra at afsonere i stedet for et besøg af to timers varighed om ugen, får to besøg af en times varighed.

Jeg forstår da heller ikke talsmændenes klage sådan at de mener at de indsatte ikke får de besøg de har krav på. Jeg forstår heller ikke klagen sådan at de indsatte er utilfredse med at der alene gives besøg af en times varighed ad gangen, men alene som en klage over at besøget ikke kan få lov at fortsætte hvis lokalet er ledigt når timen er gået.

Efter straffuldbyrddelsesloven § 51, stk. 1, 2. pkt., kan der i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i 1. pkt. Det kan ske enten generelt i de interne regler eller konkret ved en fravigelse af disse regler. Det vil f.eks. kunne ske ved en udvidelse af besøgstiden hvis besøgslokalet ikke er optaget når besøget er slut.

Det blev, som nævnt ovenfor, under inspektionen oplyst at det sker at sidste besøg kan fortsætte efter kl. 17.00, således at de indsatte får udvidet besøgstiden ud over den tildelte.

Det blev, som ligeledes nævnt ovenfor, tillige oplyst at alle besøgstiderne ikke udnyttes. Besøgslokalerne står således nogle gange tomme på nogle af de tidspunkter hvor der ifølge husordenen er mulighed for at benytte dem.

I spørgeskemaundersøgelsen oplyste arresthuset at der er mulighed for besøg ud over den tid de indsatte har krav på, hvis de pårørende kommer langvejs fra, og hvis besøgslokalet ikke er optaget.

Jeg har noteret mig at det hænder at det sidste besøg kan fortsætte efter over kl. 17.00, og at der således ikke generelt er tale om at et besøg ikke kan få lov til at fortsætte efter en time.

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse vedrørende mulighederne for at besøg der afvikles tidligere på dagen, kan få lov til at fortsætte efter en time hvis lokalet ikke er optaget i det efterfølgende tidsrum.

Det er i husordenen under besøgsafsnittet anført at den indsatte ved nægtelse af besøg normalt kun får oplyst at ”besøgstilladelse er nægtet, idet tavshedspligten i de fleste tilfælde forbyder arresthuset at underrette den indsatte om årsagen hertil”. Under inspektionen gjorde jeg arresthuset opmærksom på at der er tale om en afgørelse i forvaltningslovens forstand, også i forhold til den indsatte, og at afgørelsen derfor skal indeholde en begrundelse i overensstemmelse med forvaltningslovens § 24, men at begrundelsen kan begrænses hvis betingelserne i § 24, stk. 3, jf. § 15 er opfyldt. Arresthuset henviste til at det er den besøgende som indgiver ansøgningen, og at arresthuset på grund af tavshedspligten ikke kan give den indsatte nærmere fortrolige oplysninger om den besøgende, som f.eks. oplysninger i kriminalregistret der er årsag til afslaget. Jeg bekræftede at arresthuset ikke kan oplyse den indsatte herom, men må begrænse begrundelsen efter nævnte bestemmelser idet den indsatte tillige er part i sagen. Det fremgår nu udtrykkeligt af vejledningen om adgangen til besøg (nr. 81 af 16. maj 2001).

Arrestforvareren tilkendegav herefter at husordenen vil blive rettet på dette punkt.

Jeg beder arresthuset oplyse om husordenen er rettet på dette punkt og i givet fald sende mig en kopi heraf.

Om telefonering oplyste arresthuset at arresthuset følger de nye regler i straffuldbyrdelsesloven om afsoneres adgang til at telefonere. Der er en telefonboks i arresthuset som de indsatte kan benytte. Fra det kontor der er lige ved siden af boksen kan personalet overhøre samtalerne. Arresthuset betaler for tiden for de indsattes samtaler, men denne praksis vil blive lavet om.

Der er i straffuldbyrdelsesloven – der trådte i kraft den 1. juli 2001 – indført detaljerede regler om de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Reglerne gælder for indsatte der udstår fængselsstraf eller forvaring og altså også for denne kategori indsatte i arresthusene. Jeg henviser til straffuldbyrdelseslovens § 57 og til Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 378 af 17. maj 2001 (telefonbekendtgørelsen).

Jeg har noteret mig at arresthuset er opmærksom på og følger de nye regler om afsoneres adgang til at telefonere.

Arresthuset har i sin husorden oplyst om mulighederne for telefonering. Det er bl.a. oplyst at afsonere ”har ret til telefonsamtaler (såfremt det er praktisk muligt) med bl.a. nærtstående personer.”

Retten for afsonere til at telefonere er ikke begrænset til samtaler med nærtstående personer.

Selv om der i husordenen foran nærtstående personer er indsat et "bl.a." der viser at de indsatte kan telefonere til andre end nærtstående, kan formuleringen "med bl.a. nærtstående personer" efter min opfattelse fejlagtigt give de indsatte indtrykket af at der er en begrænsning i den personkreds som de kan ringe til. Efter min opfattelse vil det derfor være rigtigst at udelade "med bl.a. nærtstående personer".

Jeg beder på denne baggrund arresthuset om at overveje at udelade denne passage ved næste revision af husordenen og meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Jeg anmoder endvidere arresthuset om at oplyse om arresthuset har udnyttet bemyndigelsen i telefonbekendtgørelsens § 4, stk. 2, til at fastsætte regler for den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler.

6.7. Talsmandsordning

Arresthuset havde ikke så længe før inspektionen etableret en egentlig talsmandsordning. Der havde indtil inspektionen været afholdt et møde (den 8. oktober 2001). Efter min anmodning herom sendte ledelsen referatet fra dette møde med talsmændene.

Der vælges en talsmand for hver af de tre etager. Da den ene af de valgte talsmænd var blevet løsladt på tidspunktet for inspektionen, var der kun to talsmænd på dette tidspunkt.

Også på dette område er der med straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden kommet detaljerede regler. Jeg henviser til lovens § 34 om de indsattes indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen, og til Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen). Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det er reglernes klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

I bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om 6 nærmere angivne forhold. Det drejer sig om antallet af talsmænd (stk. 1, nr. 1), hvor ofte der afholdes valg af talsmænd (stk. 1, nr. 2), om en eventuel fælles talsmand vælges af alle de indsatte eller af talsmændene (stk. 1, nr. 3), proceduren for valg af talsmand og eventuelt fælles talsmand samt om kontrollen med disse valg (stk. 1, nr. 4), hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og talsmændene (stk. 1, nr. 5) og om talsmændenes drøftelser skal foregå mellem institutionens ledelse eller med de medarbejdere der har ansvaret for de indsattes forhold på afdelinger (afdelingsafsnit), værksteder og undervisningshold (stk. 1, nr. 6). Direktoratet forudsatte i skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 hvormed bekendtgørelsen blev fremsendt til kriminalforsorgens institutioner, at disse regler blev fastsat inden bekendtgørelsens ikrafttræden, jf. sidste sætning i cirkulæreskrivelsen.

Efter bekendtgørelsens § 8, stk. 2, kan institutionens leder endvidere fastsætte regler om at talsmænd, herunder en fælles talsmand, ikke skal have adgang til andre afdelinger end den hvor den pågældende er placeret.

Arresthuset i Kolding har i sin husorden oplyst om talsmandsordningen. Det er anført at der kan vælges talsmænd på de enkelte afdelinger (jf. nr. 1), og at der en gang i kvartalet afholdes møde mellem arresthusets ledelse og de tre talsmænd (jf. nr. 5). Det er herudover anført at talsmændene afholder månedlige møder, og at de indsattes henvendelser til talsmændene skal foregå skriftligt via personalet på de enkelte afdelinger.

Under den afsluttende samtale oplyste arrestinspektøren at fastsættelsen af lokale regler på dette område endnu ikke var på plads.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om der nu er fastsat lokale regler om talsmandsvirk-somheden. I givet fald beder jeg arresthuset om at sende mig en kopi af reglerne.

I ”Retningslinier for Arresthuset i Kolding vedrørende kompetenceforhold og arbejdsgange i forbindelse med reglerne i straffuldbyrdelsesloven og de administrative regler i medfør af loven” som Politimesteren i Kolding har udfærdiget den 30. oktober 2001, har politimesteren bemyndiget arrestforvareren til at fastsætte regler efter (bl.a.) talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1 og 2, men det er dog samtidig oplyst at fastsættelse af regler først kan ske efter forudgående drøftelse med arrestinspektør eller vicepolitimester.

Det er heri tillige anført at arrestforvareren og overvagtimestrene bemyndi-ges til at træffe afgørelse efter talsmandsbekendtgørelsens § 4, stk. 2, og § 5 om begrænsninger i talsmændenes ret efter bekendtgørelsens § 4, stk. 1, og § 5 til kontakt med medindsatte og hinanden (jf. i øvrigt om disse bestem-melser nedenfor).

Som det fremgår ovenfor er det i bekendtgørelsens § 8, stk. 1, og 2, bestemt at ”[i]nstitutionens leder” kan fastsætte regler efter disse bestemmelser. I bekendtgørelsens § 4, stk. 2, og § 5 er det anført at institutionens leder ”el-ler den, der bemyndiges dertil,” kan fastsætte begrænsninger efter disse be-stemmelser. Det er således i § 4, stk. 2, og § 5 – i modsætning til i § 8, stk. 1 og 2 – udtrykkeligt angivet at der kan ske delegation af kompetence.

I Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner er føl-gende anført i pkt. 14:

”14. Som følge af, at adgangen til delegation af kompetence til at udstede regler er undergivet nogle snævre grænser, jf. foran pkt. 4, bør institutionslederens kompetence til at udstede lokale regler normalt ikke delegeres til andre medarbejdere i institutionen.”

Jeg anmoder om direktoratets bemærkninger til den skete delegation af kompetencen til at fastsætte regler efter § 8, stk. 1 og 2 (dog med den klausul at det skal ske efter forudgående ”drøftelse” med arrestinspektør eller vicepolitimester).

Under min samtale med talsmændene anførte de at de savner mulighed for at mødes med de øvrige indsatte, for eksempel en gang om måneden, for at kunne orientere sig om individuelle og fælles problemer som ønskes fremført af talsmændene på deres møder med arrestforvareren. De oplyste at ledelsen havde afslået at give dem tilladelse til at samle hele den etage som de repræsenterer, til et fællesmøde.

Under den afsluttende samtale med arresthusets ledelse bemærkede ledelsen hertil at talsmændene har lov at mødes en gang om måneden, men at der ikke bliver givet tilladelse til fællesmøder med de øvrige indsatte. De indsattes henvendelser til talsmændene skal ske skriftligt, hvorefter der kan gives tilladelse til en samtale mellem talsmanden og den enkelte indsatte. Talsmændene må gerne sætte opslag op på etagerne forud for talsmandsmøderne, således at de indsatte ved at de har mulighed for at henvende sig hvis de ønsker noget fremført.

Det fremgår af talsmandsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, at en talsmand bl.a. har ret til kontakt med de medindsatte som vedkommende særligt repræsenterer med henblik på at kunne forberede drøftelserne med institutionen. Arresthuset kan dog i nærmere angivne tilfælde efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde fastsætte begrænsninger i denne ret, jf. § 4, stk. 2, og § 5. Jeg forstår at der er tale om en ret til personlig kontakt med de medind-

satte med henblik på drøftelse af forhold som de indsatte ønsker at forelægge for institutionen.

Jeg har noteret mig at de indsatte der ønsker en samtale med deres talsmand, kan få en sådan samtale. Jeg går ud fra at det fremgår af eller vil fremgå af de regler som arresthuset har udfærdiget eller vil udfærdige. Hvis reglerne er udfærdiget, og det ikke fremgår heraf, går jeg ud fra at arresthuset vil overveje at indføre det, og jeg beder da arresthuset om at underrette mig herom.

Selv om det fremgår eller vil fremgå af arresthusets regler om talsmandsvirksomheden at de indsatte kan få en samtale med deres talsmand, bør det som er anført i husordenen om at de indsattes henvendelse til talsmændene skal ske skriftligt, efter min opfattelse suppleres med oplysning om at de samtidig kan bede om en samtale med talsmanden. Således vil de indsatte ikke være i tvivl om at de har denne mulighed. Jeg henstiller derfor til arresthuset at foretage denne tilføjelse og underrette mig når det er sket.

Jeg anmoder om direktoratets bemærkninger til talsmændenes klage over at de ikke kan få lov til at samle alle de indsatte på den afdeling som de repræsenterer, til et møde.

Talsmændene var endvidere utilfredse med at der kun er møde med ledelsen en gang i kvartalet. De mener det er for længe at skulle vente med at fremføre klager og eventuelt følge op på aftaler der er truffet ved tidligere møder. De oplyste at ledelsen havde afslået at aftale hyppigere mødetidspunkter eller at mødes med talsmændene efter behov.

Ledelsen fastholdt at et møde i kvartalet mellem talsmændene og ledelsen er tilstrækkeligt. Talsmandsordningen var ny og ved det første (og dengang hidtil eneste) af disse møder som fandt sted den 8. oktober 2001, fremførte talsmændene 26 punkter. Ledelsen mente ikke at antallet af klagepunkter ville blive reduceret når ordningen var ordentligt indarbejdet. Det er altid

muligt for de indsatte at aftale et møde med arresthusets ledelse, også som talsmænd, men ikke i grupper.

Jeg bemærkede hertil at det er vigtigt at der ikke går for lang tid mellem møderne, særligt i arresthuse hvor der ikke er den samme kontinuitet blandt de indsatte som i fængslerne. Arrestinspektøren bemærkede at fastsættelsen af lokale regler på dette område endnu ikke var på plads, og at der altid er mulighed for at fravige reglerne hvis der er behov for at afholde et møde før det næste planlagte møde.

Jeg har noteret mig at der altid vil være mulighed for at fravige reglerne hvis der er behov for det, således at der kan fastsættes et møde tidligere end det efter planen skulle have fundet sted. Jeg har endvidere noteret mig at de indsatte altid kan bede om et møde med ledelsen, også de enkelte talsmænd i deres egenskab af talsmænd. Jeg henviser i den forbindelse også til bekendtgørelsens § 3 hvorefter drøftelser med institutionen skal kunne komme i stand på talsmændenes initiativ.

Såfremt der er udstedt regler og arresthuset heri har fastholdt mødefrekvensen til en gang i kvartalet, beder jeg arresthuset om at oplyse om spørgsmålet om hyppigere mødefrekvens har været overvejet. Hvis reglerne endnu ikke er udfærdiget, går jeg ud fra at det vil blive overvejet.

Såfremt der er udstedt regler og arresthuset heri har fastholdt mødefrekvensen til en gang i kvartalet, beder jeg endvidere direktoratet om bemærkninger til talsmændenes klage over at der kun afholdes møde hvert kvartal. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at det efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er overladt til de enkelte institutioner at fastsætte nærmere regler om bl.a. mødehyppigheden, og at det er begrundet i store forskelle institutionerne imellem, jf. direktoratets skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 om talsmandsbekendtgørelsen. Jeg har noteret mig at der heri bl.a. er henvist til forskelle med hensyn til hvor hyppigt klientellet udskiftes.

Talsmændene efterlyste i øvrigt at der snart ville være valg af en talsmand til arresthusets 1. sal og suppleanter til samtlige tre etager. På forespørgsel oplyste arrestforvareren at de indsatte godt må vælge suppleanter, men at de ikke kan deltage i talsmandsmøderne eller møderne med arrestforvareren, medmindre det sker som suppleant for en fraværende.

Jeg går ud fra at der efterfølgende er blevet valgt talsmand til denne afdeling. Jeg går i øvrigt ud fra at der i de regler om talsmandsvirksomheden som er eller vil blive udfærdiget, og som jeg har bedt om kopi af ovenfor, er regler om valg af talsmænd, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1, nr. 2.

Jeg har endvidere noteret mig at de indsatte godt må vælge suppleanter for talsmændene. Jeg går ud fra at det er indføjet eller vil blive indføjet i arresthusets regler.

Talsmændene fremførte under inspektionen en generel klage over at de ting som blev aftalt med ledelsen på mødet den 8. oktober 2001 endnu ikke var blevet bragt i orden. Jeg henviser til pkt. 2.3.2. Arrestforvareren oplyste, som nævnt dette sted, at de nævnte forhold ville blive bragt i orden. I brev af 25. marts 2002 klagede talsmændene over at visse forhold stadig ikke var bragt i orden.

Jeg indskærpede over for ledelsen under inspektionen at aftaler som træffes mellem ledelsen og de indsatte skal overholdes, særligt når der forløber tre måneder inden talsmændene har mulighed for at genfremsætte deres klager.

Idet det fremgår af talsmændenes brev af 25. marts 2002 at de tre forhold endnu ikke, og trods arresthusets tilkendegivelse om at bringe det i orden efter inspektionen, var blevet bragt i orden, jf. nærmere pkt. 2.3.2., finder jeg anledning til her at gentage denne indskærpelse.

6.8. Avishold

Der blev ikke under inspektionen spurgt til/oplyst om avishold. Det fremgår af arresthusets husorden at de indsatte kan bestille aviser og blade gennem købmanden.

Den indsatte som jeg modtog et brev fra, klagede over at der ikke mere blev købt avis over bibliotekskontoen.

Som nævnt i den foreløbige rapport har ombudsmanden i en konkret sag modtaget kopi af et brev til en klager hvori direktoratet under henvisning til § 16, stk. 1, i den tidligere gældende bekendtgørelse om fuldbyrdelse af straf og til straffuldbyrdelseslovens § 58 har udtalt at de indsatte (afsonere) skal have stillet gratis avis til rådighed. Jeg udtalte i den foreløbige rapport at jeg gik ud fra at der også er pligt til at stille gratis avis til rådighed for varetægtsarrestanter. Jeg har efterfølgende i forbindelse med tilsvarende tilkendegivelse i bl.a. sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød modtaget en udtalelse af 16. september 2002 fra direktoratet der finder at varetægtsarrestanter, uanset at § 15, stk. 1, i bekendtgørelsen om ophold i varetægtsfængsel omtaler adgang til aviser og radio- og fjernsynsudsendelser som alternative muligheder, også bør have adgang til gratis avis.

Jeg henstiller på denne baggrund til arresthuset at abonnere på en eller flere aviser som de indsatte kan låne. Jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Efter § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven, bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Det fremgår af direktoratets inspektionsrapport fra februar 1997 (bilag 9) at udlændinge kan ”hjembestille” bøger på deres eget modersmål. Jeg går ud fra at det stadig forholder sig sådan.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorledes arresthuset (i øvrigt) har forholdt sig eller vil forholde sig i forhold til den nævnte bestemmelse.

6.9. Samarbejde med de sociale myndigheder

Spørgsmålet om arresthusets samarbejde med de sociale myndigheder blev ikke berørt under inspektionen. Jeg går ud fra at det normalt foregår gennem KiF-afdelingen, og at der ikke er nogle problemer hverken i samarbejdet med denne afdeling eller med de enkelte kommuner når det sker.

6.10. Narko

Heller ikke dette spørgsmål blev belyst nærmere. Jeg går ud fra at der ikke er særlige problemer i Arresthuset i Kolding i sammenligning med de øvrige arresthuse. Jeg er opmærksom på at Arresthuset i Kolding er større end de fleste af de øvrige arresthuse.

6.11. Vold mv.

Der blev heller ikke under inspektionen talt om vold mellem de indsatte indbyrdes eller indsattes vold mod personalet. I arresthusets svar i spørgeskemaet oplyste arresthuset at der senest i 1996 havde været en voldsepisode mellem de indsatte (hvor der blev indgivet politianmeldelse). Af svarene fremgik også at der inden for de sidste 2 år havde været et enkelt tilfælde af vold mod en ansat (hvor der ikke blev indgivet anmeldelse) og at der havde været 20 tilfælde af trusler om vold over for de ansatte.

6.12. El-artikler mv.

I spørgeskemaet oplyste arresthuset at det ikke var tilladt at have elektriske artikler. Under inspektionen blev det oplyst at det nu er tilladt de indsatte at

have elektrisk barbermaskine, men herudover må de indsatte ikke have egne elektriske artikler. Kaffemaskine (som også vil kunne bruges til te) findes på cellen.

I forbindelse med min inspektion af andre arresthuse har jeg erfaret at reglerne om i hvilket omfang de indsatte kan benytte egne elektriske apparater mv. er vidt forskellige.

Det fremgår nu af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 1, at en indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Efter § 36, stk. 2, kan justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) fastsætte regler om begrænsninger i de indsattes ret efter § 36, stk. 1. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 370 af 17. maj 2001 (genstands-bekendtgørelsen). I bekendtgørelsens § 2 er det angivet hvilke genstande der ikke må udleveres til indsatte. I bekendtgørelsen § 3 er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande. Institutionens leder kan i denne forbindelse under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte yderligere begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv. Det kan efter § 5, stk. 1, gøres til et vilkår for udlevering af radio og lignende, at apparatet plomberes og mærkes med henblik på at kunne identificere apparatets ejer. Efter § 5, stk. 2, kan institutionens leder fastsætte regler om at elektriske apparater, herunder radio og lignende, i tilfælde hvor institutionen ikke selv kan foretage en tilstrækkelig undersøgelse af apparatet, kun kan udleveres på betingelse af at den indsatte betaler for undersøgelsen.

Bekendtgørelsens regler suppleres af Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 75 af 16. maj 2001, der er knyttet til genstands-bekendtgørelsen. I vejledningens pkt. 8, afsnit 3, har direktoratet anført følgende:

”...

De regler, som fastsættes af institutionens leder, bør blandt andet indeholde retningslinjer om udlevering af følgende genstande:

...

3) Videoapparater, dvd-maskiner, tv-spil, dvd-film, disketter til tv-spil og lignende.

...”

I vejledningens pkt. 8, afsnit 7, er endvidere anført følgende:

”...

Radioer, cd-afspillere, båndoptagere uden mikrofon, cd'er, bånd og lignende bør normalt kunne udleveres, hvis forholdene i institutionen tillader det.

...”

Talsmændene fremsatte, som nævnt under punkt 3.2., ønske om at de indsatte kunne få lov at medbringe PlayStations og skakcomputere. Som også nævnt dette sted oplyste jeg over for såvel talsmændene som ledelsen at Direktoratet for Kriminalforsorgen for øjeblikket arbejder på at fastlægge generelle retningslinjer herom. Det vil ske i forbindelse med udmøntning af indstillingen fra februar 2001 fra en projektgruppe der har overvejet muligheder til modvirkning af indsmugling, handel og brug af narkotika. Direktoratet har orienteret mig senest i brev af 18. september 2002 hvor direktoratet har oplyst at direktoratet vil vende tilbage til sagen ved udgangen af november 2002.

Da der vil blive fastlagt generelle regler for arresthusene på dette punkt, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om udlevering af PlayStations til de indsatte i Arresthuset i Kolding.

Jeg mener ikke at jeg har grundlag for at kritisere at arresthuset ikke tillader de indsatte at medbringe egne skakcomputere. Som nævnt under pkt. 3.2., har jeg bedt om underretning om arresthusets overvejelser om at indkøbe elektroniske til udlån eller udleje til de indsatte.

Det fremgår af arresthusets husorden at de tv-apparater som arresthuset udlejer til de indsatte, også kan modtage et antal radioprogrammer. Da de indsatte efter det oplyste ikke må have andre elektriske apparater end barbermaskine, går jeg ud fra at de indsatte ikke må medbringe egne elektriske radio-apparater og cd-afspillere mv.

Dette er også angivet i det brev som jeg modtog fra den indsatte der lige var blevet løsladt. Han klagede over manglende mulighed for at høre cd/kassettebånd i arresthuset, enten ved tilladelse til selv at medbringe sådanne apparater eller ved lån/leje heraf. Han nævnte i den forbindelse at det var muligt da han tidligere (i 1999) var indsat i Arresthuset i Kolding.

Den radio som arresthuset stiller til rådighed (radioen i tv-apparatet), kan ikke anvendes til gengivelse af musik efter den indsattes eget valg. På den baggrund og under henvisning til de ovenfor citerede regler fra Direktoratet for Kriminalforsorgens genstandsbekendtgørelse og den dertil hørende vejledning – regler som er trådt i kraft den 1. juli 2001 – beder jeg Arresthuset i Kolding at oplyse om de overvejelser som arresthuset måtte have gjort sig på dette punkt.

Jeg beder endvidere arresthuset oplyse om arresthuset har fastsat nærmere regler efter bekendtgørelsens § 3. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af disse regler.

6.13. Information af indsatte mv.

I husordenens pkt. 28 er det bl.a. anført at den indsatte kan blive ”idømt” erstatning. Under inspektionen henledte jeg arresthusets opmærksomhed på

at denne formulering er uheldig. Arrestforvareren var enig heri og oplyste at formuleringen burde ændres til f.eks. ”pålagt” erstatningspligt.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om denne ændring nu er sket og i givet fald sende mig kopi heraf.

Under punkt 5 i husordenen er det anført at fængselsafsonere har arbejdspligt og pligt til at udføre anvist arbejde, og at tilsidesættelse heraf kan medføre disciplinærstraf efter straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 3.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i § 1, stk. 2, i beskæftigelsesbekendtgørelsen i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 38, stk. 2, bestemt at dømte der er anbragt i et arresthus, ikke er omfattet af bestemmelsen i lovens § 38, stk. 1 (hvorefter afsonere har pligt til at være beskæftiget ved arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet). De skal dog tilbydes beskæftigelse.

Jeg henstiller på denne baggrund til arresthuset at ændre husordenen på dette punkt, herunder det anførte om disciplinærstraf, og orientere mig når det er sket.

Om information af de indsatte henviser jeg i øvrigt til klager fra talsmændene om utilstrækkelig (mundtlig) information, jf. pkt. 6.16.

6.14. Personalebemanding

Arresthuset oplyste at Arresthuset i Kolding er landets dårligst bemandede arresthus hvilket direktoratet er fuldt ud bekendt med. Der er ingen anden forklaring herpå end at det er historisk begrundet. Det kan naturligvis ikke undgå at have indflydelse på forholdene for de indsatte at personalet ikke har samme tid til at gøre tingene i som i de øvrige arresthuse. Hertil kom-

mer at arresthuset også bliver pålagt forskellige specielle opgaver for fængslerne. Arresthuset havde to færre turnusstillinger end de øvrige arresthuse, men havde dog kort tid før inspektionen fået en medarbejder i fleksjob.

Problemet har været diskuteret med forbundet, bl.a. i forbindelse med den seneste undvigelse fra arresthuset. Direktoratet havde bedt arresthussektoren om at pege på hvorfra der skal tages personale til overflytning til Arresthuset i Kolding. Arresthuset regnede med at der ville ske noget vedrørende dette forhold i år 2002.

Jeg anmoder direktoratet om en udtalelse vedrørende dette forhold, herunder oplyse om hvad der måtte være sket siden min inspektion af arresthuset i december 2001.

6.15. Undersøgelse (visitation) og åbning af indsattes post

Talsmændene klagede over (antallet af) såvel krops- som celleundersøgelser (-visitationer) uden konkret begrundet mistanke. Arresthusets praksis har været dagligt rutinemæssigt at undersøge to celler på hver etage, ifølge talsmændene som oftest mens de indsatte var på gårdtur og uden efterfølgende at give besked om undersøgelsen – medmindre den førte til afsløring af brud på reglerne. Ifølge talsmændene aftog antallet af undersøgelser efter at de indsatte havde indgivet en klage.

Ifølge ledelsen havde praksis indtil ca. en måned før inspektionen været altid at foretage undersøgelse af den indsattes person når vedkommendes celle blev undersøgt. Arresthuset blev imidlertid i tvivl om hvorvidt denne praksis er i overensstemmelse med straffuldbyrdsloven, og derfor foretages der nu kun undersøgelse af den indsattes person hvis der findes noget ulovligt under celleundersøgelsen. Der sker fortsat rutinemæssig undersøgelse af to celler på hver etage om dagen. Hvis der findes noget ulovligt på cellen, sker der tillige undersøgelse af den indsattes person. Ledelsen mente

at der altid gives besked når en celle er blevet undersøgt, og i hvert fald hvis der findes noget som den indsatte ikke må være i besiddelse af. Der var overvejelser om at begynde at lægge sedler efter celleundersøgelser således at der ikke opstår tvivl om hvorvidt besked er givet og modtaget.

Det er i husordenen anført at der efter undersøgelse af opholdsrum skal gives besked til de indsatte – mundtligt eller skriftligt. Det gælder dog ikke for de daglige rutinemæssige eftersyn af armaturer og vægge.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om ordningen med at lægge sedler er indført. I givet fald går jeg ud fra at der anvendes en standardblanket, og jeg beder i så fald om kopi af denne blanket. Jeg går i så fald tillige ud fra at husordenen vil blive ajourført på dette punkt.

Jeg har noteret mig at der nu kun foretages undersøgelse af den indsattes person i forbindelse med undersøgelse af den pågældendes celle hvis der findes noget ulovligt ved celleundersøgelsen.

Regler om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum findes i straffuldbyrdelseslovens § 60 og bekendtgørelse nr. 380 af 17. maj 2001 om undersøgelse af indsattes person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner (der også finder anvendelse på varetægtsarrestanter, jf. bekendtgørelsens § 1). Hertil knytter sig Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 85 af 16. maj 2001 om undersøgelse af indsattes person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner. (Det er heri bl.a. anført at der må skelnes mellem egentlige undersøgelser der har til formål at afdække om den indsatte er i besiddelse af ulovlige effekter mv., og almindelige (daglige) ordensmæssige eftersyn af armaturer mv. De undersøgelser af to celler på hver etage som Arresthuset i Kolding dagligt foretager er egentlige undersøgelser).

Der er ikke i reglerne anført noget om i hvilket omfang institutionerne kan foretage rutinemæssige undersøgelser af de indsattes opholdsrum (og personer).

Det er (alene) i vejledningens pkt. 2, 3. afsnit, anført at der ifølge lovens bemærkninger vil "være mulighed for at undersøge grupper af indsatte på tilfældige tidspunkter og steder".

Jeg beder om direktoratets bemærkninger til talsmændenes klage over at der hver dag rutinemæssigt foretages visitation af to celler på hver etage. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at det under direktoratets inspektion af arresthuset i 1996 blev oplyst at der dagligt blev foretaget visitation af 2-3 celler med samtidigt eftersyn af armaturer.

Jeg beder tillige direktoratet om at uddybe det anførte i citatet fra vejledningen ovenfor og oplyse hvor i lovens bemærkninger det er anført.

Talsmændene udtrykte endvidere utilfredshed med at de indsattes post ofte åbnes uden deres påsyn. Ledelsen benægtede at dette finder sted.

Jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette punkt ud over at bemærke at jeg går ud fra at personalet er gjort eller vil blive gjort bekendt med talsmændenes klage (også) på dette punkt. Jeg henviser de indsatte til at klage til ledelsen i konkrete tilfælde.

6.16. Varsling og tilbagemelding mv.

Talsmændene mente at arresthusets ansatte generelt er efterladende i forhold til at viderebringe beskeder til de indsatte og reagere på de indsattes henvendelser (cellekald). Talsmændene oplyste at de ansatte i arresthuset opererer med en 40-minutters-regel ifølge hvilken de indsattes kald skal besvares indenfor 40 minutter. Det er de indsattes oplevelse at personalet ofte venter med at besvare kald til 40-minutters-fristen næsten er udløbet.

Ledelsen kendte ikke noget til en sådan 40-minutters-regel i arresthuset. Medmindre der er specielle problemer, besvares de indsattes kald i rækkefølge.

Jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette punkt ud over at bemærke at jeg også vedrørende dette punkt går ud fra at personalet er gjort eller vil blive gjort bekendt med talsmændenes klage.

Talsmændene beklagede også manglen på tilbagemeldinger på de indsattes skriftlige henvendelser (anmodningssedler).

Ledelsen oplyste at anmodningssedler søges besvaret hurtigst muligt, og at svar normalt skal gives inden to dage. Der kan dog gå længere tid hvis en anmodningsseddel afleveres lige før en weekend, eller hvis anmodningen omfatter samtaler med personer der ikke har deres daglige gang i arresthuset. Nogle indsatte vil ikke skrive hvad sagen drejer sig om, og de henvises til at anføre det og lægge sedlen i en kuvert da personalet godt på forhånd vil vide hvad anmodningen vedrører. Alle anmodningssedler besvares. Arrestinspektøren gav udtryk for at det er vigtigt at sikre sig at der reageres på den ene eller den anden måde. Hvis henvendelsen er adresseret til en ansat som er fraværende, bør man således spørge om den indsatte ønsker at tale med en anden. En mulighed for at løse eventuelle problemer kunne være at lade alle henvendelser gå via en kontaktperson.

Jeg foreslog at det blev indskærpet over for de ansatte at alle anmodningssedler ekspederes hurtigst muligt.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om en sådan indskærpelse har fundet sted.

Jeg kan i øvrigt tilslutte mig politimesterens forslag om at arresthuset ved henvendelser der er adresseret til en ansat som er fraværende, bør spørge om den indsatte ønsker at tale med

en anden, og jeg anmoder arresthuset om at oplyse om personalet (samtidig) er anmodet om at følge denne fremgangsmåde. Jeg beder samtidig arresthuset om at oplyse om forslaget om ekspedition gennem en kontaktperson har været overvejet og da med hvilket resultat. Dog bemærker jeg at jeg umiddelbart tvivler på at dette vil medvirke til hurtigere ekspedition.

Talsmændene klagede endvidere over at de indsatte ofte først får besked om at besøgende har reserveret tid til besøg lige inden besøget.

Ledelsen indrømmede at der kan ske forglemmelser med hensyn til at give besked til de indsatte som er underlagt brev- og besøgskontrol, om at de vil få besøg. For disse indsattes vedkommende gælder det at politiet reserverer besøgslokalet efter henvendelse fra de besøgende. I sådanne tilfælde glemmer arresthusets ansatte nogle gange at give besked til de indsatte idet de fokuserer på om rummet er optaget eller ej.

Jeg går ud fra at personalet er eller vil blive gjort bekendt med talsmændenes klage, og at det i den forbindelse er eller vil blive indskærpet at alle indsatte skal have besked hurtigst mulig når der er booket besøg til dem.

De indsatte er endvidere utilfredse med forløbet af morgenvækningen som finder sted kl. 7. I forbindelse med morgenvækning skal de indsatte give besked om hvorvidt de ønsker bad og gårdtur. Hvis de indsatte ikke er hurtige til at komme ud ad sengen, risikerer de at gå glip af såvel morgenmad som bad og gårdtur idet senere anmodninger herom afvises. De indsatte udtrykte utilfredshed med at det ikke er muligt at forudbestille bad og gårdtur f.eks. for en måned ad gangen. De indsatte mener derfor at personalet burde komme rundt to gange i løbet af morgenen, således at de som er længe om at vågne, ikke mister muligheden for morgenmad, bad og gårdtur.

Ledelsen svarede at der på hver afdeling kun er en ansat der forestår morgenvækningen og udleveringen af morgenmad mv. og at det derfor ikke er muligt at komme rundt mere end en gang. Eftersom gårdturen er kl. 7.30, vil forudbestilling af gårdtur blot føre til at den nuværende tilmeldingsordning i stedet bliver en frameldingsordning, da det langtfra er alle indsatte som går på gårdtur hver dag. Det er dog muligt at bestille gårdtur forud dag for dag. Ledelsen mente at badeordningen kan gøres mere fleksibel ved at sætte fristen for tilmelding til et senere tidspunkt og ville overveje dette.

Jeg opfordrede til større fleksibilitet i forbindelse med de indsattes tilmelding til bad og gårdtur.

Det fremgår af referatet af mødet med talsmændene den 8. oktober 2001 at de også rejste spørgsmålet om ændring af rutiner på dette møde. Arrestforvareren lovede at tale med personalet desangående. Jeg går ud fra at det er sket, og at personalet afviste dette med den begrundelse som blev givet mig under inspektionen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om spørgsmålet om ændring af fristen for tilmelding til bad har været overvejet og i givet fald med hvilket resultat. Da det i husordenen er anført at tilmelding til bad skal ske "senest" ved udleveringen af morgenmad, går jeg ud fra at der for dette forholds vedkommende – ligesom for gårdtur – er mulighed for at forudbestille bad.

Jeg beder tillige arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet ændringer med hensyn til tilmelding til gårdtur og i givet fald oplyse resultatet heraf. Jeg har i øvrigt noteret mig at det i husordenen under afsnit 22 om gårdtur – ligesom ved bad – er anført at tilmelding skal ske "senest" ved udleveringen af morgenmaden.

Talsmændene fremførte en generel klage over at fængselsfunktionærerne ikke banker på inden de låser celledørene op. Ledelsen bekræftede at dette er vanlig procedure, i hvert fald over for de mandlige indsatte, da man ikke ønsker at de indsatte varsles og dermed har tid til at gemme noget af vejen.

Jeg opfordrede til at man ændrer denne praksis og understregede at det er almindelig høflighed at banke på, blot som en markering inden døren åbnes.

Jeg beder arresthuset oplyse om praksis er ændret efter min opfordring herom.

Talsmændene beklagede at de indsatte i arresthuset ikke har adgang til den nye straffuldbyrdelseslov (med tilhørende bekendtgørelser mv.) Ledelsen oplyste at arresthuset kun havde to eksemplarer (af særtrykket der inkluderer de administrative regler), men at der er bestilt ekstra eksemplarer. Talsmændene ville få et eksemplar.

I brevet af 15. januar 2002 oplyste arresthuset at der var rykket for nævnte materiale som ville blive udleveret til talsmændene så snart det var modtaget.

Jeg går ud fra at regelsamlingen nu er modtaget og udleveret til talsmændene.

En af de enkeltindsatte som jeg havde samtale med, klagede bl.a. over at den grønne lampe uden for cellen der lyser når den indsatte ikke er i cellen, ikke altid bliver slukket efter f.eks. en gårdtur. Den indsatte anførte at det kan skabe sikkerhedsmæssige problemer idet den røde lampe som tilkalder personalet, ikke kan tændes fra cellen når den grønne lampe lyser.

Arresthuset tilkendegav at det ville blive indskærpet over for personalet at den grønne lampe skal slukkes når den indsatte er tilbage i celle. Jeg meddelte den indsatte at jeg herefter ikke foretog mig mere vedrørende dette forhold.

For en ordens skyld skal jeg dog her bemærke at jeg går ud fra at nævnte indskærpelse er sket.

7. Samtaler med indsatte

Bortset fra samtalen med talsmændene havde jeg samtaler med i alt tre indsatte. Jeg modtog tillige et brev med forskellige generelle klagepunkter fra en indsat der lige var blevet løsladt; visse forhold heri er medtaget ovenfor. De indsatte har alle modtaget særskilte breve om deres klagepunkter. Under den afsluttende samtale med ledelsen orienterede jeg denne om indholdet af samtalerne med de indsatte.

8. Rapportgennemgang

Ved starten af inspektionen anmodede jeg om udlån af arresthusets rapporter mv. for perioden fra den 1. juli 2001 (den dag straffuldbyrdsloven, lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv., trådte i kraft) til den 11. december 2001 vedrørende disciplinærsager og anbringelse i observationscelle.

Jeg modtog herefter 4 udskrifter af forhørsprotokollen og 8 rapporter om anbringelse i observationscelle.

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsen (jf. herom senere) kan visse disciplinærsager behandles uden afholdelse af forhør. Det drejer sig om sager hvor der alene er tale om at anvende advarsel eller bøde, og hvor der enten er tale om at overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller at sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt ud klarlagt, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1. Det er endvidere en forudsætning for at behandle sagen efter denne bestemmelse at den indsatte ikke ønsker at udtale sig.

Arresthuset har i sin husorden under pkt. 14 oplyst om muligheden for at behandle disciplinærsager uden afholdelse af forhør. Jeg går derfor ud fra at denne mulighed også anvendes når betingelserne herfor er opfyldte.

I en af forhørssagerne (forhørsprotokollen s. 30/01 vedrørende et forhør den 9. august 2001 – ved en fejl øverst angivet som 8. september 2001) blev den indsatte anbragt i enrum for indtagelsen af euforiserende stoffer med den begrundelse at bøder åbenbart var virkningsløse. Det fremgår af forhørsnotatet at det var tredje gang inden for en uge at den indsatte blev indberettet for brug af euforiserende stoffer. Jeg går ud fra at den indsatte de to andre gange fik bøder, og da der ikke er forhørsnotater herom, går jeg ud fra at sagerne er behandlet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6. Der har i så fald været behandlet i hvert fald disse to sager i den periode som min anmodning om disciplinærsager vedrørte (1. juli 2001 til 11. december 2001).

Såfremt min antagelse er korrekt, beder jeg arresthuset om at fremsende disse sager og andre sager der måtte have været behandlet uden afholdelse af forhør i perioden 1. juli 2001 til 11. december 2001, dog max. 10 sager (de seneste). Jeg beder samtidig arresthuset om at oplyse hvorfor jeg ikke har modtaget disse sager sammen med forhørssagerne.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af notatpligt.

8.1. Disciplinærsager

8.1.1. Lidt om sagerne

2 af de 4 forhørssager vedrører varetægtsarrestanter og de 2 andre afsonere, i det ene tilfælde en hæfteafsoner. 2 af de 4 sager vedrører bl.a. truende adfærd over for personalet, og de 2 andre henholdsvis indtagelse af euforiserende stoffer mv. og vold mod medindsat. I et tilfælde blev den indsatte ikendt straffecelle i 4 dage. I 2 tilfælde skete der udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse).

I det sidste tilfælde var der tale om forhør efter anmodning fra Statsfængslet ved Sdr. Omme over for en fængselsafsoner der var overført til Arresthuset i Kolding på grund af beruselse og truende adfærd over for personalet i fængslet, og der blev derfor ikke truffet nogen afgørelse af arresthuset i denne sag. Den indgår dog i min gennemgang for så vidt angår arresthusets behandling af sagen.

Notaterne i forhørsprotokollen er fortløbende pagineret, og der henvises i det følgende til sidetallene i forhørsprotokollen. Den første udskrift af forhørsprotokollen vedrører et forhør den 12. juli 2001 der fylder to sider (s. 28/01 og 29/01).

8.1.2. Retsgrundlag

Reglerne om anvendelse af disciplinærstraf over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (§§ 67 ff.). Efter lovens § 70, stk. 3 og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørscelle og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk.1, men ellers finder reglerne for afsonere i straffuldbyrdelsesloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes strafcelle i to uger, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Direktoratet har i forlængelse af disse regler udstedt en vejledning om behandlingen af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærstrafvejledningen). På tidspunktet for behandlingen af de konkrete sager som min undersøgelse omfatter gjaldt vejledning nr. 91 af 16. maj 2001 (som nu er erstattet af vejledning nr. 70 af 5. juli 2002).

De gældende regler er i alt væsentligt en videreførsel af de regler der gjaldt før straffuldbyrdeleslovens ikrafttræden.

De regler der gælder for behandling af disciplinærsager, finder også anvendelse i tilfælde hvor der anvendes andre reaktioner end disciplinærstraf, jf. vejledningens pkt. 11, 3. afsnit (der ikke genfindes i den nye vejledning). For så vidt angår udelukkelse fra fællesskab fremgik det tillige af § 3 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 383 af 17. maj 2001, som ændret ved bekendtgørelse nr. 630 af 29. juni 2001, om udelukkelse af indsatte fra fællesskab. Bekendtgørelsen er nu erstattet af bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002 der ikke henviser til sagsbehandlingsreglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsen, men selv indeholder sådanne regler. Til bekendtgørelsen, der trådte i kraft den 1. august 2002, knytter sig vejledning nr. 73 af 5. juli 2002. Bekendtgørelserne er udfærdiget i medfør af såvel straffuldbyrdeleslovens § 63 (m.fl.) som retsplejelovens § 776, jf. bekendtgørelsens indledning, men det fremgår tillige udtrykkeligt af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, 2. pkt., at (bl.a.) lovens § 63 og bekendtgørelsen også finder anvendelse på varetægtsarrestanter. De 2 sager hvori der blev truffet afgørelse om udelukkelse fra fællesskab, indgår derfor også i gennemgangen nedenfor.

8.1.3. Forhørscelleanbringelse

Der var ikke forhørscelleanbringelse i nogen af sagerne og reglerne herom i bl.a. straffuldbyrdeleslovens § 71 er derfor ikke rele-

vante. I et tilfælde var der en forudgående observationscelleanbringelse (forhørsrapporten s. 28/01-29/01). Den indsatte blev ikendt strafcelle i 4 dage der blev regnet fra tidspunktet for anbringelsen i observationscelle der skete dagen før. Jeg går derfor ud fra at den indsatte havde ophold i denne celle indtil forhøret fandt sted. Der er således sket fradrag i strafcelleanbringelsen for den tid som den indsatte var anbragt i observationscelle, jf. princippet i bestemmelsen i lovens § 71, stk. 3.

8.1.4. Sagsbehandlingstiden

Disciplinærsager skal behandles hurtigst muligt, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 5.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster udtalte jeg at forhør der afholdes op til tre dage efter indberetningen, efter min opfattelse, for så vidt er i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Jeg bad samtidig Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvor grænsen ligger i bestemmelsen der dengang fandtes i det dagældende disciplinærstrafcirkulæres § 7, stk. 2 (når der ikke foreligger særlige omstændigheder der gør at forhør ikke kan afholdes inden for tre dage, f.eks. at den indsatte på grund af undvigelse eller lignende er fraværende fra institutionen). Direktoratet anførte i en udtalelse af 1. december 1999 følgende:

”...

Cirkulærets § 7, stk. 2, vedrører alle de sagsbehandlingsskridt, der findes påkrævet, for at disciplinærsagen kan gennemføres, jf. § 7, stk. 1.

I en række tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Disse sagsbehandlingsskridt vil almindeligvis foretages inden forhøret af den indsatte, jf. herved cirkulærets § 9. Endvidere kan det i en række situationer være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede af disse grunde ikke kan fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden (endeligt) forhør af den indsatte. Der henses her bl.a. til, at personale, der skal afhøres, kan have tjenestefri, være på ferie etc.

Det er dog direktoratets opfattelse, at der altid snarest skal foretages en gennemlæsning af en indberetning, når denne modtages, med henblik på en vurdering af, hvorledes sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt.

Det er endvidere direktoratets opfattelse, at forhør af den indsatte bør ske hurtigst muligt, således at den indsatte endnu har det passerede i frisk erindring, da dette findes at have betydning for den indsattes mulighed for at forsvare sig og fremkomme med fyldestgørende oplysninger til brug for disciplinærsagens afgørelse.”

I opfølgingsrapport af 25. februar 2000 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster tog jeg direktoratets oplysninger til efterretning – med den bemærkning at min anmodning om en udtalelse om grænsen netop vedrørte den situation hvor der ikke er særlige omstændigheder til hinder for afholdelse af forhør (f.eks. fravær af personale/indsatte der skal afhøres).

Jeg har i efterfølgende rapporter supplerende bemærket om spørgsmålet at der ved vurderingen af spørgsmålet om tidsaspektet i behandlingen af sagen efter min opfattelse i øvrigt må lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørscelle eller foreløbig enrum.

Disciplinærstrafvejledningen indeholder under pkt. 3 en vejledning om sagsbehandlingen der indholdsmæssigt svarer til det som direktoratet anførte i ovennævnte udtalelse.

Forhør blev i et tilfælde afholdt samme dag som den episode der gav anledning til disciplinærsagen. I 2 tilfælde blev forhør afholdt dagen efter den episode der gav anledning til disciplinærsagen. I det sidste tilfælde fandt forhøret sted 6 dage efter den episode der gav anledning til disciplinærsagen. Det drejer sig om sagen vedrø-

rende overførsel fra Statsfængslet ved Sdr. Omme (forhørsrapporten s. 33/01 og 34/01). Den indsatte blev overført til Arresthuset i Kolding den 26. oktober 2001, men først i skrivelse af 30. oktober 2001 bad fængslet arresthuset om at afholde forhør der herefter blev afholdt den 1. november 2001, dvs. 2 dage efter anmodningen herom.

Arresthusets sagsbehandlingstid i sagerne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

8.1.5. Sagsbehandlingsregler

§§ 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,
- 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
- 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
- 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
- 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9

Stk. 5. Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

8.1.6. Partshøring mv.

I alle forhørsnotaterne er det indberettede gengivet i kursiv. Jeg går ud fra at det er ordrette citater selv om der ikke er anvendt anførselstegn til markering heraf. I sagen vedrørende den indsatte fra Statsfængslet ved Sdr. Omme er der dog ikke tale om gengivelse af selve indberetningen i sagen, men af brevet fra fængslet der indeholder en redegørelse for hvad den indsatte er indberettet for. Det fremgår i alle tilfælde at den indsatte er gjort bekendt med indholdet af indberetningen og har haft lejlighed til at udtale sig herom, jf. § 7, stk. 1.

Efter min opfattelse havde det været rigtigst at selve indberetningen i sagen vedrørende den indsatte fra Statsfængslet ved Sdr. Omme havde foreligget ved sagens behandling. Jeg går dog ud fra at brevet fra fængslet har medtaget oplysningerne fra indberetningen i fornødent omfang. Jeg lægger herefter til grund at der er sket fornøden partshøring (også) i denne sag.

Der er således i alle forhørssagerne sket fornøden partshøring efter bekendtgørelsens § 7, stk. 1, og forvaltningslovens § 19.

Det fremgår endvidere at afgørelserne i de 3 sager hvor arresthuset traf afgørelse, blev truffet under den indsattes fysiske tilstedeværelse, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2. (I et tilfælde – forhørsrapporten s. 28/01-29/01 – blev forhøret afbrudt på grund af den indsattes ophidselse, men først efter at der var truffet afgørelse i sagen).

8.1.7. Forhørsvidner

Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 10, 6. afsnit.

Den der har indberettet det disciplinære forhold, og andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes, medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

I alle 4 sager fremgår det af forhørsprotokollen at forhøret blev overværet af et vidne. Selv om indberetningen ikke er vedlagt i noget tilfælde, er den gengivet med angivelse af hvem der har underskrevet indberetningen, og vidnet var i alle tilfælde en anden person end den person der er nævnt i indberetningen i sagen. Da det ikke er angivet om andre var ”involveret i forholdet”, kan det ikke efterprøves om vidnet er identisk med en sådan anden person. Jeg går dog ud fra at det ikke er tilfældet.

8.1.8. Vejledning om rettigheder

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, skal den indsatte ved forhørets begyndelse orienteres om sine rettigheder i forbindelse med forhøret, herunder 5 nærmere angivne rettigheder.

Bestemmelsen i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, om vejledning om rettigheder ved forhørets begyndelse er med enkelte tilføjelser gengivet i disciplinærstrafvejledningens pkt. 4. I forlængelse heraf har direktoratet anført følgende:

”Det er ikke tilstrækkeligt, at det generelt anføres, at den indsatte er orienteret om sine rettigheder. Rettighederne skal nævnes særskilt, og det skal fremgå tydeligt, at den indsatte er vejledt om hver enkelt af dem, f.eks. ved afkrydsning i en fortrykt blanket.”

Det er i øvrigt under punkt 9 i vejledningen anført at notatet i forhørssagen (jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1) skal indeholde oplysning om hvad der er vejledt om.

I alle forhørsnotaterne er det i starten anført at den indsatte er ”vejledt om sine rettigheder, herunder retten til at lade sig bistå af andre, til aktindsigt, til at udtale sig, retten til ikke at godkende referat og til at få udleveret kopi heraf”. I alle 4 tilfælde er det herefter anført at den indsatte oplyser at have forstået sine rettigheder.

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 4, nr. 3, skal den indsatte ikke kun vejledes om retten til at udtale sig, men også om at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig.

Selv om det ikke fremgår, går jeg ud fra at den indsatte er vejledt om retten til ikke at udtale sig. Jeg går endvidere ud fra at arresthuset vil ændre teksten (som jeg går ud fra er en stan-

ardtekst der er lagt ind på edb), så det fremover udtrykkeligt fremgår at der er vejledt herom.

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 4, nr. 4, skal den indsatte vejledes om ”retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt.”.

Arresthuset har anvendt formuleringen at den indsatte er vejledt om retten til ikke at godkende ”referatet”.

Selv om der ikke er tvivl om at der sigtes til – og dermed er vejledt om – gengivelsen af den indsattes forklaring, jf. også anvendelsen af ordet ”referatet”, (og idet den indsatte i sagens natur ikke skal godkende alt det refererede i forhørsnotatet), vil det efter min opfattelse være rigtigst udtrykkeligt at anføre dette. Jeg går ud fra at arresthuset i forbindelse med ovennævnte præcisering samtidig vil overveje at præcisere (standard)teksten på dette punkt.

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 4, nr. 5, skal den indsatte vejledes om sin ret til (jf. § 9) at få udleveret en kopi af selve forhørsnotatet.

Ved arresthusets anvendelse af formuleringen ”heraf” der ligger i forlængelse af oplysning om vejledning om retten til ikke at godkende ”referatet”, jf. citatet fra forhørsnotatet ovenfor, fremstår det som om den indsatte alene er vejledt om retten til at få udleveret en kopi af referatet af (gengivelsen af) sin forklaring. Som nævnt lige ovenfor lægger jeg til grund at ”referatet” alene sigter til den indsattes forklaring og ikke hele forhørsnotatet.

Selv om der heller ikke her er tvivl om at der sigtes til (og således er vejledt om) retten til kopi af hele forhørsnotatet, bør det efter min opfattelse præciseres. Jeg går ud fra at det vil ske i forbindelse med ovennævnte præciseringer.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg er bekendt med at direktoratet ved flere af sine andre inspektioner har anbefalet arresthusene at udarbejde en skriftlig vejledning som udleveres til de indsatte ved forhørets begyndelse. Selv om der udleveres en sådan skriftlig vejledning hvori alle 5 rettigheder er nævnt, skal den indsatte ved forhørets begyndelse dog fortsat mundtligt vejledes om hver enkelt af de 5 rettigheder.

8.1.9. Notatpligt

Der skal efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1, gøres notat om disciplinærsagens gennemførelse. I § 8, stk. 2-5 findes regler for indholdet af dette notat, jf. pkt. 8.1.9.2. Dog finder bestemmelsen i § 8, stk. 4 kun anvendelse på sager der behandles efter § 6, og § 8, stk. 5, kun anvendelse på sager der behandles efter § 7. Da jeg ikke har modtaget sager der er behandlet efter § 6, er § 8, stk. 4, ikke relevant.

Der er i alle sagerne udfærdiget særskilte forhørsnotater.

8.1.9.1. Protokollen

Efter § 8, stk. 1, skal notatet ske i en ”særlig protokol”.

Nærmere regler om denne protokol findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Heraf fremgår det at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ring-

bind under forudsætning af at der sker fortløbende side-nummerering, ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet. Hvis en anden nummereringsmetode anvendes, skal den sikre, at det kan konstateres, at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen.”

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er tilføjet noget til et færdigt notat.

Alle forhørene er udfærdiget på særskilte sider og skrevet på maskine (computer). Det fremgår tillige af kopierne at der har været anvendt en hullemaskine, og jeg går derfor ud fra at de efter forhøret er indsat i ringbind.

Tre af forhørsudskrifterne fylder mere end en side (to sider). Pagineringen er (som tidligere nævnt) fortløbende således at hver enkelt side er pagineret. Det fremgår tillige at der er tale om protokollen for år 2001. Som eksempel kan nævnes forhøret side 28-29 i protokollen hvor der øverst på første side er anført 28/01 og øverst på næste side 29/01. Arresthuset i Kolding er således fuldt ud opmærksom på kravene til paginering.

I 3 af sagerne er siden i protokollen ikke helt udfyldt. Der er på den ikke helt udfyldte side foretaget markering heraf, dog ikke med en lodret streg som anført i vejledningen, men med en skrå streg.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen tydeligt fremgå af protokollen. Desuden skal der fremgå oplysninger om øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen.

I alle forhørsprotokoludskrifterne er datoen for indberetningen angivet (i sagen vedrørende den indsatte der blev overført fra Statsfængslet ved Sdr. Omme er det dog fængslets brev til arresthuset der er gengivet). Der er ikke angivet andre dokumenter, og jeg går derfor ud fra at der ikke har været fremlagt andre dokumenter til protokollen.

Det fremgår endvidere af vejledningens pkt. 10 og nu også direkte af disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 5, 6. pkt., at det i forhørssager skal fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring. Hvis den indsatte ikke kan eller vil godkende gengivelsen af sin forklaring og angiver en grund hertil, skal denne ifølge vejledningen også fremgå af protokollen.

Ingen af notaterne indeholder oplysning om at den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring.

Det er beklageligt. Idet jeg går ud fra at det fremover vil fremgå af forhørsnotatet at den indsatte har (fået oplæst og har) godkendt sin forklaring, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Derudover skal det med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har udarbejdet indberetningen, og (i forhørssa-

ger) hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

I arresthusets "egne" sager er det i alle tilfælde i forhørsnotatet angivet hvem der indberettede forholdet. I sagen vedrørende den indsatte fra Statsfængslet ved Sdr. Omme fremgår det hvem der anmodede arresthuset om at foretage forhør.

Navn på vidnet er endvidere angivet i forhørssagerne, og i et tilfælde er titlen tillige angivet.

Det er beklageligt at titlen ikke er anført i alle tilfælde.

Alle forhørsprotokoller er underskrevet af forhørslederen. Det er endvidere maskinelt (ved anvendelse af tekstbehandling) angivet hvem der foretog forhøret (i alle tilfælde arrestforvareren).

Efter vejledningens pkt. 10 skal vidnets godkendelse af protokollens indhold endvidere fremgå af protokollen, f.eks. ved at vidnet underskriver protokollen.

Vidnet har i alle tilfælde underskrevet protokollen.

8.1.9.2. Indholdet af notatet

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal notat (som det fremgår af citatet af bestemmelsen under pkt. 8.1.5.) indeholde en gengivelse af hvad der er indberettet (nr. 1), oplysning om hvilke bestemmelser der er over-

trådt (nr. 2), oplysning om afgørelsen (nr. 3), oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte (nr. 4), oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (nr. 5) og oplysning om hvornår fristen for at indgive klage udløber (nr. 6).

Bortset fra i sagen vedrørende den indsatte fra Statsfængslet ved Sdr. Omme, er indholdet af den underliggende rapport i alle tilfælde gengivet (nr. 1). I sagen vedrørende den indsatte fra Statsfængslet ved Sdr. Omme er brevet fra fængslet gengivet. Brevet indeholder en redegørelse for hvad den indsatte er indberettet for.

Jeg har under pkt. 8.1.6. tilkendegivet at det efter min opfattelse havde det været rigtigst at selve indberetningen havde foreligget ved sagens behandling, men at jeg dog går ud fra at brevet fra fængslet har medtaget oplysningerne fra indberetningen i fornødent omfang. Jeg lægger derfor også for denne sags vedkommende til grund at der er sket en gengivelse af det indberettede, jf. § 8, stk. 2, nr. 1.

I den ene af arresthusets egne 3 sager er det angivet hvilken bestemmelse der blev anset for overtrådt (nr. 2), men i de 2 sager om udelukkelse fra fællesskab (forhørsrapporterne s. 30/01 og 31/01-32/01) er der ikke oplysning herom.

Det er beklageligt.

Der er i de 3 sager oplysning om afgørelsen (nr. 3). Datoen og klokkeslættet for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte er angivet (nr. 4). For så vidt angår klokkeslættet er det dog tidspunktet for forhørets afslutning der er oplyst, men jeg lægger til grund at forhøret er slut umiddelbart efter meddelelsen om afgørelsen mv. til den indsatte.

I 2 af arresthusets egne sager er den indsatte orienteret om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen (nr. 5). Den sidste sag er den hvor forhøret blev afbrudt på grund af den indsattes ophidselse. Jeg går ud fra at han efterfølgende er orienteret om klageadgangen.

Derimod er der ikke notat om hvornår klagefristen for klage til direktoratet udløb (nr. 6).

Straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, der fastsætter en klagefrist på 2 måneder for klage til direktoratet, gælder alene for dømte. Jeg forstår disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2, hvorved reglerne i straffuldbyrdelsesloven er gjort anvendelige for varetægtsarrestanter sådan at der hermed sigtes til lovens kapitel 11 (og ikke tillige til kapitel 22).

Det er beklageligt at det ikke i det tilfælde der vedrørte en afsoner (forhørsprotokollen s. 31/01-32/01), er anført hvornår klagefristen udløb. Jeg går ud fra at det fremover vil blive noteret.

Efter min opfattelse bør det ikke kun i notatet angives hvornår klagefristen udløber, men tillige at den indsatte er vejledt om denne frist. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil angive dette. Jeg henviser i øvrigt til pkt. 8.1.11.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7 skal der, udover det i stk. 2 nævnte, gøres notat om nogle yderligere forhold, jf. § 8, stk. 5.

For det første skal der være en gengivelse af de afgivne forklaringer, og disse skal protokolleres mens den der afgiver forklaringen, er til stede, jf. § 8, stk. 5, 1. pkt.

Der er en sådan gengivelse af den indsattes forklaring i alle tilfælde. Der har ikke været afgivet forklaringer af andre.

Det fremgår ikke om forklaringen er protokolleret mens den indsatte var til stede, men det går jeg ud fra.

For det andet skal det noteres på hvilket grundlag afgørelsen er truffet, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår ikke om der hermed sigtes til såvel det faktiske grundlag, herunder det bevismæssige grundlag, som det retlige grundlag. Jeg har i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Slagelse anmodet direktoratet om at præcisere hvad bestemmelsen i § 8, stk. 5, 2. pkt., sigter til. Direktoratet har i den anledning i brev af 16. september 2002 oplyst at bestemmelsen er indsat for at præcisere vigtigheden af at bevisbedømmelsen beskrives nærmere i forhørsnotatet.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til bisidder og aktindsigt.

Der er ikke oplysning herom i nogen af sagerne – hvilket jeg går ud fra skyldes at der ikke har været sådanne begrænsninger.

Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, jf. bestemmelsens 4. pkt. Der henvises til det anførte nedenfor i pkt. 8.1.9.3.

8.1.9.3. Begrundelse

Ifølge bekendtgørelsens § 8, stk. 5, 4. pkt. og vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde ”en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24”, dvs. de krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser. Det er i vejledningen anført at en begrundelse for at være fyldestgørende normalt må indeholde en stillingtagen til partens indsigelser, hvis de er relevante for afgørelsen (herunder for en strafudmåling). Desuden er det anført at der herudover er en generel pligt til at notere andre faktiske oplysninger der har betydning for sagens afgørelse, jf. offentlighedslovens § 6. I vejledningen anføres det herefter:

” ... Formålet med disse regler er, at det altid skal være muligt efterfølgende dels at vurdere afgørelsens indholdsmæssige holdbarhed, dels at se, om de formelle regler er blevet overholdt. Det er derfor vigtigt, at notatet indeholder oplysninger om følgende:

- De faktiske omstændigheder, der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer. Der skal i notatet foretages en selvstændig gengivelse af de oplysninger, der findes i sagen. Det vil således ikke være korrekt at gengive oplysningerne om de faktiske omstændigheder i sagen alene ved en henvisning til en underliggende rapport.

- Hvad der er anset for bevist og ikke bevist. Bevisbedømmelsen bør angives i forbindelse med angivelsen af de bestemmelser, som den indsatte anses for at have overtrådt, jf. pind 4.
- Hvad der i forbindelse med denne bevisbedømmelse er lagt vægt på.
- Hvilke bestemmelser, der anses for overtrådt, med angivelse af loven, bekendtgørelsen og/eller den interne regel samt ved præcis angivelse af paragraf, stykke, nummer eller litra. I sager om indtagelse af euforiserende stoffer vil en henvisning til lov om euforiserende stoffer uden henvisning til bilaget til bekendtgørelse om euforiserende stoffer være tilstrækkeligt, idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.
- Præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf), som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, intern regel, paragraf, stykke, nummer eller litra).
- Baggrunden for en eventuel fravigelse af sædvanlig praksis med hensyn til strafudmåling.

...”

Det indberettede og den indsatte forklaring er – som nævnt under pkt. 8.1.9.2. – i alle tilfælde gengivet i forhørsnotatet. Der har ikke været afgivet forklaringer af andre end den indsatte.

I en af sagerne (forhørsprotokollen s. 30/01) er af faktiske forhold der er tillagt betydning for afgørelsen, tillige indgået at den indsatte 3 gange inden for samme uge blev indberettet for samme forhold.

I et tilfælde benægtede den indsatte at en saks som blev fundet ved visitation af den indsatte i forbindelse med observationscelleanbringelse, og et glasskår som blev fundet på hans celle ved den efterfølgende visitation af cellen, skulle bruges som våben mod personalet. Den indsatte blev observationscelleanbragt på grund af truende adfærd. Forhørslederen fandt det ”ud fra rapporterne” godtgjort at den indsatte havde ”opført sig truende overfor personalet”. Forhørslederen forholder sig ikke i rapporten direkte

til spørgsmålet om hvorvidt saksen og glasskåret var ment som våben, men jeg går ud fra det anførte – herunder at det ikke er anført udtrykkeligt ved bevisbedømmelsen – ud fra at forhørslederen ikke (mod den indsattes benægtelse heraf) har fundet det godtgjort, og at dette forhold derfor ikke er indgået i grundlaget for afgørelsen.

For en ordens skyld bemærker jeg at det burde have fremgået af notatet hvis dette forhold var indgået i grundlaget for afgørelsen, med angivelse af på hvilket grundlag det var fundet bevist at den indsatte havde til hensigt at anvende nævnte effekter som våben mod personalet.

I et andet tilfælde (forhørsprotokollen s. 31/01-32/01) kunne den indsatte ikke erkende ordlyden af rapporten. Han benægtede at have slået en medindsat der havde fortalt personalet at han var blevet slået af den indsatte. Han oplyste at han havde sagt noget (citeret i forhørsnotatet) til den anden indsatte. Han mente ikke at han havde udtalt sig på en særlig truende måde, men han kunne dog godt se at den anden kunne have opfattet det sådan.

Forhørslederen anførte at der alene på grundlag af udtalelserne var grundlag for udelukkelse fra fællesskab idet udtalelserne var af en sådan karakter at de havde skabt og ville skabe frygt hos den medindsatte. Forhørslederen har således ikke (mod den indsattes benægtelse) anset det for bevist at han havde slået den medindsatte, og dette forhold ses således ikke indgået i grundlaget for afgørelsen.

Der er således i de 2 nævnte sager sket en bevisbedømmelse.

I den sidste af de 3 sager hvori arresthuset traf afgørelse, erkendte den indsatte under forhøret det indberettede (indtagelse af euforiserende stoffer).

Den indsattes erkendelse indebærer at nærmere bevisførelse ikke er fornøden, men der skal fortsat ske en bevisbedømmelse. Det vil dog være tilstrækkeligt at henvise til at den indsatte har erkendt forholdet.

Forhørslederen har ikke i sagen anført at det på grund af denne erkendelse fandtes godtgjort at den indsatte havde indtaget euforiserende stoffer. Umiddelbart efter angivelsen af den indsattes erkendelse er der notat om den afgørelse der blev truffet i sagen.

Da kravet om oplysning i forhørsnotatet om hvad der anses for bevist, og hvad der i bevisbedømmelsen er lagt vægt på, også gælder i de tilfælde hvor den indsatte (fuldt ud) har erkendt det indberettede, bør der efter min opfattelse i sådanne sager udtrykkeligt henvises til at den indsatte har erkendt forholdet. Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på fremover at anføre dette, og jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Der er som tidligere nævnt kun i én af arresthusets egne 3 sager henvist til den bestemmelse der blev anset for overtrådt. Det drejer sig om sagen i forhørsprotokollen s. 28/01-29/01. Der er henvist til § 18, stk. 4, i bekendtgørelsen om ophold i varetægtsfængsel (bekendtgørelse nr. 491 af 12. september 1978 med senere ændringer).

Som nævnt ovenfor i pkt. 8.1.2. er reglerne i straffuldbrydelsesloven om disciplinærstraf gjort anvendelige også på varetægtsarrestanter, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens

§ 1, stk. 2. Ved bekendtgørelse nr. 399 af 17. maj 2001 om ændring af bekendtgørelsen om ophold i varetægtsfængsel er en række af varetægtsbekendtgørelsens bestemmelser ophævet. Det gælder dog ikke bestemmelsen i § 18, herunder § 18, stk. 4, hvorefter de indsatte i forhold til personalet (og andre indsatte) skal anvende en almindelig god omgangstone og følge personalets anvisninger.

Jeg har derfor ingen bemærkninger til at der er henvist til varetægtsbekendtgørelsen i sagen i forhørsprotokollen s. 28/01-29/01.

Med hensyn til hjemlen for reaktionen er der i samme sag henvist til varetægtsbekendtgørelsens § 35, hvilket – som det fremgår – er en fejl.

Straffuldbydelseslovens §§ 68-70 indeholder bestemmelser om de disciplinærstraffe der kan anvendes (advarsel, bøde og strafcelle), og om udmålingen heraf mv.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning har Direktoratet for Kriminalforsorgen udtalt at kravet i den dagældende vejledning om at notatet skal opfylde kravene i forvaltningslovens § 24 til indholdet af en begrundelse, efter direktoratets opfattelse også omfattede gengivelse af reglerne i det dagældende cirkulære, herunder også reglerne om udmålingen af disciplinærstraffen i cirkulærets §§ 2 og 3. Disse regler findes nu i straffuldbydelseslovens § 69 (der vedrører udmåling af bøde) og § 70 (der vedrører udmåling af strafcelle). Angivelse af hjemmelsgrundlaget ved disciplinærstraf bør således ske ved henvisning til straffuldbydelseslovens § 67 med an-

givelse af det relevante nummer, jf. §§ 68 og 69 for så vidt angår bøde, og jf. §§ 68 og 70 for så vidt angår straffecelle.

Der blev i den ene sag der udmundede i en disciplinærstraf, anvendt disciplinærstraf i form af straffecelle, men der er ikke henvist til reglerne herom.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover også vil henvise til straffuldbyrdelseslovens § 68 og enten til § 69 eller § 70 alt efter om der er tale om bøde eller straffecelle.

I den anden sag vedrørende en varetægtsarrestant blev den pågældende udelukket fra fællesskab (sagen i forhørsprotokollen s. 30/01). I denne sag er der ligeledes henvist til varetægtsbekendtgørelsen (§ 3, stk. 3).

Straffuldbyrdelseslovens § 63 og Justitsministeriets bekendtgørelse om udelukkelse af indsatte fra fællesskab (dengang nr. 383 af 17. maj 2001, som er ændret ved bekendtgørelse nr. 630 af 29. juni 2001) finder, som tidligere nævnt, også anvendelse på varetægtsarrestanter, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, 2. pkt.

Det er derfor også i denne sag en fejl at der er henvist til varetægtsbekendtgørelsen.

Den sidste sag hvori fængslet traf afgørelse, vedrører en hæfteafsoner (forhørsprotokollen, s. 31/01-32/01). I denne sag er der – korrekt – henvist til straffuldbyrdelsesloven. Henvisningen er dog ikke helt præcis idet der er

henvist til lovens ”§ 63,1,”. Jeg går ud fra at der sigtes til § 63, stk. 1, nr. 1, og ikke blot til § 63, stk. 1.

Da straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, indeholder tre numre, bør det præcist fremgå hvilket af de tre numre der anvendes i det konkrete tilfælde. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil angive dette.

8.1.10. Straffudmåling

Straffuldbyrdelseslovens § 68 har følgende indhold:

”...

§ 68. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes for følgende forhold eller forsøg herpå:

- 1) Udeblivelse eller undvigelse,
- 2) indsmugling, besiddelse eller indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,
- 3) indsmugling eller besiddelse af våben og andre personfarlige genstande,
- 4) vold eller trusler om vold mod medindsatte, personale eller andre i institutionen,
- 5) groft hærværk og
- 6) andre grove eller oftere gentagne forseelser

Stk. 3. Disciplinærstraf i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening.

...”

Der er således med ikrafttrædelsen af straffuldbyrdelsesloven sket en begrænsning med hensyn til anvendelsen af strafcelle. Der kan anvendes strafcelle og bøde i forening.

I den sag der udmundede i en disciplinærstraf af strafcelle (i 4 dage), blev denne straf ikendt for truende adfærd over for personalet og støjende adfærd.

Vold og trusler om vold mod f.eks. personalet er omfattet af § 68, stk. 2, men det er støjende adfærd ikke (medmindre det i det konkrete tilfælde kan henføres til nr. 6).

Bortset fra at henlede arresthusets opmærksomhed på § 68, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

8.1.11. Vejledning om klageadgang og domstolsprøvelse

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 5 skal der, som nævnt under pkt. 8.2.9.2. i notatet fra disciplinærsagen gøres notat om at den indsatte er vejledt om muligheden for at klage til justitsministeren. I vejledningens pkt. 18 er det angivet at den indsatte skal vejledes om adgangen til at klage til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111. Denne bestemmelse angiver at der kan klages til justitsministeren (i praksis Direktoratet for Kriminalforsorgen) over ”afgørelser” der træffes af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder (jf. § 90, stk. 4). Efter almindelige lovbestemte regler hvorefter der kan klages over en underordnet myndighed til en overordnet myndighed, kan der imidlertid klages til Direktoratet for Kriminalforsorgen også over andre forhold, men de underordnede myndigheder har ikke pligt til på eget initiativ særskilt at oplyse herom. Som reglerne er formuleret, er der alene pligt til at vejlede om adgangen til at klage over afgørelser, hvilket er en ændring i forhold til den tidligere gældende vejledning hvor det var anført at der skulle gives klagevejledning om (både) ”sagens behandling og afgørelse”. Klagevejledningspligten omfatter også afgørelser der meddeles mundtligt. Der er således en videregående pligt til klagevejledning end i forvaltningslovens § 25 hvorefter der kun skal gives klagevejledning ved skriftlige afgørelser der kan påklages (medmindre afgørelsen giver parten fuldt ud medhold).

Det er i vejledningens pkt. 18 samtidig angivet at de indsatte bør opfordres til at sende eventuelle klager til direktoratet via institutionen.

Det skal, som nævnt under pkt. 8.1.9.2., fremgå af notatet i disciplinærsagen hvornår (to-måneders) fristen i straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, for at indgive klage udløber, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 6.

Selv om det ikke udtrykkeligt fremgår af hverken bekendtgørelsen eller vejledningen, går jeg ud fra at den indsatte i forbindelse med vejledningen om muligheden for at klage til direktoratet tillige skal vejledes om fristen for at klage. Jeg går med andre ord ud fra at den vejledning om "adgangen til at klage til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen" der er nævnt i vejledningens pkt. 18 også omfatter vejledning om klagefristen. Jeg henviser i den forbindelse også til princippet i forvaltningslovens § 25 hvorefter klagevejledning for skriftlige afgørelse udover oplysning om klageinstans skal omfatte oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Virkningen af at der ikke vejledes om fristen, er at den først begynder at løbe fra det tidspunkt hvor der gives vejledning herom.

De indsatte er, som tidligere nævnt, i 2 af de 3 sager hvori arresthuset traf afgørelse, vejledt om adgangen til at klage over afgørelsen til Direktoratet for Kriminalforsorgen, men i det tilfælde der vedrører en afsoner (forhørsprotokollen s. 31/01-32/01), er der ikke notat om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 6 og pkt. 8.1.9.2. Det fremgår således ikke om klagevejledningen tillige har omfattet oplysning om klagefristen.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse herom.

De indsatte ses ikke at være blevet opfordret til at sende en eventuel klage til direktoratet gennem arresthuset. Der er ikke pligt til at anvende denne fremgangsmåde, men den bør anvendes. Der er

heller ikke pligt til at gøre notat om hvorvidt de indsatte, hvis denne fremgangsmåde anvendes, er opfordret hertil.

Ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på dette forhold, giver det mig ikke anledning til at foretage mig noget.

8.1.12. Oplysning til den indsatte om politianmeldelse

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse. Der skal gøres notat om denne orientering enten i den indsattes personjournal eller i forhørsprotokollen.

I sagen i forhørsprotokollen s. 31/01 er det i forhørsnotatet anført at den indsatte udelukkes fra fællesskab, foreløbig til der er sket politimæssig efterforskning af sagen. Det fremgår således af notatet at der var indgivet eller ville blive indgivet politianmeldelse i sagen. Jeg går, ud fra sammenhængen, ud fra at den indsatte er orienteret herom selv om det ikke direkte er anført.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover mere præcist vil angive at den indsatte er orienteret om at der er indgivet (eller vil blive indgivet) politianmeldelse i sagen.

8.1.13. Konfiskation

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffuldbyrdeslovens § 73, Justitsministeriets (Direktoratet for Kriminalforsorgens) bekendtgørelse nr. 386 af 17. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 92 af 16. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation i kriminalforsorgens institutioner. Procedurereglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 finder også anvendelse

ved konfiskation, jf. konfiskationsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Kapitel 12 i disciplinærstrafvejledningen omhandler bl.a. konfiskation.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Kompetencen til at træffe bestemmelse om konfiskation over for varetægtsarrestanter ligger hos politiet/anklagemyndigheden, men varetægtsarrestanten kan til arresthuset aflevere en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling i medfør af retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (som findes i lovens kapitel 74).

Er der tale om genstande eller penge som ikke er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, er der ikke hjemmel til at konfiskere genstanden eller pengene hos varetægtsarrestanten, uanset at der er tale om genstande eller penge som er ulovligt indført, erhvervet, tilvirket eller søgt indsmuglet i institutionen, jf. vejledningens pkt. 14, 2. afsnit. I så fald må genstanden eller pengene i stedet opbevares af institutionen i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen eller, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet, afleveres til politiet.

Der er ikke oplysning om konfiskation i noget tilfælde, men i sagen i forhørsprotokollen s. 30/01 skete der inddragelse af et rygehoved mv., jf. gengivelsen af det indberettede.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvad der skete med disse effekter.

8.1.14. Kompetence

Arrestinspektøren har, som tidligere nævnt, den 31. oktober 2001 udfærdiget retningslinjer for Arresthuset i Kolding vedrørende kompetenceforhold og arbejdsgange i forbindelse med reglerne i straffuldbydelsesloven og de administrative regler i medfør af loven. Arrestinspektøren har heri bemyndiget arrestforvareren og overvagtimestrene til at træffe afgørelse om (bl.a.) ikendelse af disciplinærstraf efter straffuldbydelseslovens § 67, nr. 1 – 7 og om anbringelse i forhørscele, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Alle sagerne er som nævnt ovenfor behandlet af arrestforvareren (der for de tre sagers vedkommende har truffet afgørelse i sagen).

For en ordens skyld henleder jeg opmærksomheden på at der i lovens § 67 ikke er 7, men kun 6 undernumre.

8.2. Observationscelleanbringelse

8.2.1. Lidt om sagerne

Jeg har, som nævnt i indledningen til pkt. 8, modtaget 8 rapporter om anbringelse i observationscelle. Anbringelserne fandt sted i perioden fra den 15. juli 2001 til og med den 8. oktober 2001.

Der var tale om en afsoner, 3 varetægtsarrestanter og 4 anholdte. 2 anbringelser vedrører samme person og med 2 dages mellemrum. Ved den anden anbringelse havde han ændret status fra anholdt til varetægtsarrestant.

Som anført under pkt. 8.1.3, fremgår det af en af forhørsrapporterne at den indsatte dagen før behandlingen af disciplinærsagen blev bragt i observationscelle. Det drejer sig om rapporten i forhørs-

protokollen s. 28/01-29/01. Anbringelsen i observationscelle skete den 11. juli 2001. Rapport om denne anbringelse er ikke blandt de 8 sager som jeg har modtaget.

Jeg beder om oplysning om hvorfor jeg ikke har modtaget en observationscellerapport vedrørende denne anbringelse.

Af kriminalforsorgens statistik for 2000 fremgår det at der i dette år er indberettet i alt 315 observationscelleanbringelser i arresthusene. Der er ikke en opdeling på hvert enkelt arresthus der har observationscelle. De 8 rapporter som jeg har fået, dækker en periode på knap 3 måneder, men min anmodning vedrørte en periode på næsten ½ år. Der har således i en længere periode (godt 2 måneder) ikke været nogen observationscelleanbringelser.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvor mange observationscelleanbringelser der var i alt i arresthuset i år 2001.

8.2.2. Retsgrundlag

Efter straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 2, fastsætter justitsministeren regler om indsattes ophold i observationscelle, herunder om godkendelse og anvendelse af observationsceller. Sådanne regler var fastsat i den tidligere nævnte bekendtgørelse nr. 383 af 17. maj 2001 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 630 af 29. juni 2001) om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse. Hertil knytter sig skrivelse nr. 88 af 16. maj 2001. Bekendtgørelsen er nu erstattet af bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002, og skrivelsen er bortfaldet ved udsendelse den 5. juli 2002 af vejledningen om udelukkelse fra fællesskab.

Lovens § 64 og bekendtgørelsen finder (som tidligere oplyst) også anvendelse for varetægtsarrestanter, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, 2. pkt..

Efter § 42 i varetægtsbekendtgørelsen – der som tidligere oplyst fortsat gælder – finder bestemmelserne i bekendtgørelsen med de fornødne lempelser også anvendelse på anholdte eller andre der er anbragt i arresthus uden at det er sket til udståelse af straf eller afsoning af tvangsbøde eller underholdsbidrag. Ovennævnte regler finder derfor også anvendelse på anholdte.

8.2.3. Betingelser for anvendelse af observationscelle

Betingelserne for at der kan ske anbringelse i observationscelle, er angivet i bekendtgørelsens § 10. Efter denne bestemmelse kan anbringelse kun finde sted hvis det er nødvendigt for at forebygge hærværk (nr. 1), hvis afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen kræver det (nr. 2), eller hvis der er behov for særlig observation (nr. 3).

I alle tilfælde er det afkrydset at anbringelsen skete efter nr. 3. I tre tilfælde er nr. 2 tillige angivet, og i 2 af disse tilfælde er nr. 1 også angivet.

8.2.4. Begrundelse

Efter bekendtgørelsens § 13, stk. 2, skal institutionen udfærdige en rapport om det passerede som bl.a. skal indeholde notat om afgørelsen og begrundelsen herfor.

Der er i alle tilfælde givet en begrundelse for anbringelsen, typisk i form af en redegørelse for hændelsesforløbet indtil anbringelsen. I 3 tilfælde er det tillige direkte angivet hvorfor det (på denne baggrund) var nødvendigt at anbringe den pågældende i observationscelle (anbringelser af 21. september, 27. september og 8. oktober 2001).

8.2.5. Magtanvendelse

Efter bekendtgørelsens § 12, stk. 1, skal anbringelse i observationscelle gennemføres så skånsom som omstændighederne tillader.

Der blev anvendt magt i 2 af de 8 tilfælde. Det drejer sig om anbringelser af 21. august og 25. september 2001. I begge tilfælde var der tale om voldsomme indsatte. Magtanvendelsen bestod i armsnoningsgreb og godkendt førergreb. I det ene tilfælde fremgår det tillige af beskrivelsen af hændelsesforløbet at der – efter pacifisering af den indsatte – blev anvendt håndjern under transporten af den indsatte til observationscellen.

8.2.6. Visitation og omklædning

Efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, skal der i forbindelse med anbringelsen foretages undersøgelse af den indsattes person, jf. straffuldbyrdelseslovens § 60, medmindre institutionen skønner at det er unødvendigt. Hvis det er nødvendigt i det enkelte tilfælde, kan der endvidere foretages omklædning af den indsatte. Den indsatte skal i givet fald anmodes om selv at foretage omklædningen.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 13, stk. 2, at der skal gøres notat om de overvejelser der har fundet stede efter § 14.

I forbindelse med ombudsmandens inspektion i 1998 af Statsfængslet i Horsens bad han direktoratet om at overveje hvorvidt der af hensyn til kontrolmuligheder burde foretages notat om den nærmere baggrund for en beslutning om visitation og omklædning i sager vedrørende anbringelse i observationscelle. På daværende tidspunkt fandtes reglerne om observationscelleanbringelse i et cirkulære, og efter § 3 i dette cirkulære kunne der foretages visitation og omklædning hvis det blev anset for påkrævet. Udgangspunktet var således tidligere at der kun skulle ske visitation hvis det blev anset for påkrævet, mens udgangspunktet nu er at der skal ske en undersøgelse af den indsatte person, medmindre det skønnes unødvendigt. Ved omklædning er der ikke sket ændring i udgangspunktet (men ”påkrævet” er ændret til ”nødvendigt”).

Direktoratet udtalte i den anledning bl.a. følgende i en udtalelse af 22. januar 2001:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at der af hensyn til muligheden for efterfølgende at kontrollere, at det i det enkelte tilfælde har været påkrævet at foretage visitation og omklædning, bør være en anførsel i sagen om baggrunden for beslutningen. Denne anførsel vil dog i en lang række sager, jf. ovenfor, kunne ske ved en henvisning til det øvrige materiale i sagen om baggrunden for selve anbringelsen.

...”

Ombudsmanden tog det oplyste til efterretning og tilkendegav at han gik ud fra at direktoratet ville gøre anstalterne og arresthusene bekendt med sin opfattelse da spørgsmålet ikke kun var relevant for Statsfængslet i Horsens.

Også for så vidt angår sikringscelleanbringelse hvor der efter reglerne var pligt til visitation og omklædning i forbindelse med ind-

sættelse i sikringscelle, bad ombudsmanden direktoratet om at overveje at indføre en notatpligt, f.eks. en rubrik i observationskemaerne hvor det ved afkrydsning kunne tilkendes gives at reglerne var blevet fulgt. (Efter de nugældende regler er der fortsat pligt til undersøgelse af den indsatte person og normalt også til omklædning).

Direktoratet oplyste i den anledning i udtalelsen af 22. januar 2001 at direktoratet ved næste genoptryk af observationsskemaerne ville indsætte en rubrik som foreslået af ombudsmanden. Ombudsmanden tog dette til efterretning. Ombudsmanden anmodede ikke om kopi når denne indsættelse havde fundet sted. Jeg er ikke bekendt med hvorvidt ændringen er sket.

Direktoratet tilkendegav således at der skulle ske notat om visitation og omklædning – ikke kun i forbindelse med observationscelleanbringelse hvor udgangspunktet tidligere var at der kun skulle ske undersøgelse af den indsatte person og omklædning hvis det var påkrævet – men også (indirekte) i forbindelse med sikringscelleanbringelse hvor der altid skulle ske undersøgelse af den indsatte person og omklædning.

Det er ikke i bekendtgørelsen om anvendelse af sikringsmidler (bekendtgørelse nr. 384 af 17. maj 2001) eller i vejledningen i tilknytning hertil (nr. 90 af 16. maj 2001) anført at der skal gøres notat om undersøgelse af den indsatte person og omklædning. Det er (alene) i bestemmelsen om notatpligt i § 13, stk. 1, anført at der skal gøres notat om overvejelser om lægetilsyn.

Jeg går dog ud fra at det fortsat er direktoratets opfattelse at der skal gøres notat (i observationsskemaerne) om personundersøgelse og omklædning i forbindelse med sikringscelleanbringelse. Jeg er som nævnt ikke bekendt med hvorvidt der er indsat en rubrik i observati-

onsskemaerne til afkrydsning af om der er sket undersøgelse af den indsatte person og omklædning.

Der er, som nævnt ovenfor efter bestemmelsen i § 13, stk. 2, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab pligt til at gøre notat om ”institutionens overvejelser efter § 14.”. Der er ikke i øvrigt anført noget i bekendtgørelsen eller skrivelsen i tilknytning hertil om notatpligt vedrørende spørgsmålet om undersøgelse af den indsatte person og omklædning.

Foruden personundersøgelse og omklædning omfatter § 14 spørgsmål om lægetilsyn, jf. § 14, stk. 1. (For så vidt angår sikringscelleanbringelse står reglerne om lægetilsyn ikke i samme bestemmelse som reglerne om visitation og omklædning i bekendtgørelsen om anvendelse af sikringsmidler, men i selve straffuldbyrdelsesloven (§ 66, stk. 5 og 6)).

Selv om bestemmelsen om undersøgelse af den indsatte person ved observationscelleanbringelse er ændret fra at være en bestemmelse om at der i konkrete tilfælde kunne ske en sådan undersøgelse, til at der skal foretages en sådan undersøgelse, medmindre det i konkrete tilfælde skønnes unødvendigt, går jeg ud fra at der efter direktoratets opfattelse fortsat skal ske notat om hvorvidt der har fundet en sådan undersøgelse sted. Jeg går med andre ord ud fra at notatpligten i § 13, stk. 2, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab om de ”overvejelser” der har fundet sted efter § 14, ikke kun omfatter spørgsmålet om lægetilsyn (§ 14, stk. 1) og omklædning (§ 14, stk. 2), men også de tilfælde hvor der efter hovedreglen i stk. 2, 1. pkt., sker undersøgelse af den indsatte person – svarende til den notatpligt som gælder ved undersøgelse af den indsatte person ved sikringscelleanbringelse.

Jeg går således ud fra at retstilstanden er den samme for sikringscelleanbringelse og observationscelleanbringelse således at der i alle tilfælde skal gøres notat om undersøgelse af den indsatte person og omklædning. Da der ved sikringscelleanbringelse altid og ved observationscelleanbringelse som hovedregel skal ske undersøgelse af den indsatte person, vil det

dog være tilstrækkeligt at angive (afkrydse) at en sådan undersøgelse har fundet sted. Hvis en sådan undersøgelse ved observationscelleundersøgelse eller omklædning ved sikringscelleanbringelse undtagelsesvist ikke finder sted, må det anføres med en begrundelse for at det ikke har fundet sted. Da omklædning ved observationscelleanbringelse kun skal ske hvis det er nødvendigt i det konkrete tilfælde, må der altid angives en begrundelse når det finder sted. Som nævnt af direktoratet i udtalelsen af 22. januar 2001 vil begrundelsen dog i en lang række sager kunne ske ved en henvisning til det øvrige materiale i sagen om baggrunden for selve anbringelsen.

For så vidt angår observationscelleanbringelse angav direktoratet ikke i sin udtalelse af 22. januar 2001 i sagen vedrørende inspektionen af Statsfængslet i Horsens at der ville ske en ændring af de observationsskemaer der benyttes ved sådanne anbringelser.

De observationsark (vedrørende observationscelleanbringelse) som Arresthuset i Kolding har anvendt indeholder ikke en rubrik til notat i relation til bestemmelsen i § 14, stk. 2, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle. Der er tale om standardblanketter "KRANS R-06.02" og "DfK 107A".

Jeg beder direktoratet om at overveje at indføje en rubrik i observationskemaet til afkrydning af hvorvidt der er sket undersøgelse af den indsattes person, og jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

I 3 tilfælde fremgår det af første notat i observationsarket at den indsatte ved indsættelsen i observationscellen blev visiteret. I et af disse tilfælde (en anbringelse den 27. september 2001) og i et af de andre 5 tilfælde (en anbringelse den 25. september 2001) fremgår det at der (tillige) skete omklædning.

Arresthuset burde have gjort notat om de overvejelser der fandt sted i forbindelse med beslutningerne i de 2 tilfælde om omklædning, jf. § 13, stk. 2, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab. Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på notatpligten.

Jeg går endvidere ud fra at den indsatte er anmodet om selv at foretage omklædningen, jf. § 14, stk. 2, sidste pkt.

Ligeledes går jeg ud fra at der også i de tilfælde hvor der ikke er gjort notat herom, er sket undersøgelse af den indsattes person.

Før der gennemføres undersøgelse af den indsattes person, skal institutionen mundtligt orientere den indsatte om baggrunden for at undersøgelsen gennemføres, medmindre særlige omstændigheder taler imod dette, jf. § 2 i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 380 af 17. maj 2001 om undersøgelse af indsattes person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner. Der er ikke pligt til at gøre notat om at der er sket en sådan orientering, men institutionens leder kan efter bekendtgørelsens § 8, stk. 2, fastsætte regler om notatpligt ud over hvad der er pligt til efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1.

Jeg går ud fra at de indsatte er orienteret i overensstemmelse med § 2, dvs. at orientering kun er undladt hvis særlige omstændigheder talte derimod.

8.2.7. Kompetence

Afgørelse om anbringelse i observationscelle træffes af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 1.

I de tidligere nævnte retningslinjer for Arresthuset i Kolding vedrørende kompetenceforhold og arbejdsgange i forbindelse med reglerne i straffuldbyrdelsesloven og de administrative regler i loven er arrestforvareren og overvagtimestrene bemyndiget til at træffe afgørelse om anbringelse i observationscelle.

Beslutningen om anbringelse i observationscelle blev i et tilfælde truffet af arrestforvareren. I 5 tilfælde blev afgørelsen truffet af en fængselsfunktionær, mens det for de to sidste tilfældes vedkommende ikke fremgår hvilken stilling den pågældende havde. Jeg går ud fra at der også er tale om fængselsfunktionærer. I 6 af de 7 tilfælde er der sket underretning af enten arrestforvarer eller overvagtimester, i 2 tilfælde samtidig med anbringelsen, i et tilfælde 5 minutter efter anbringelsen, i 2 tilfælde 10 minutter efter anbringelsen, og i det sidste tilfælde 25 minutter efter anbringelsen. Det 7. tilfælde er et af de to tilfælde hvor der ikke fremgår hvilken stilling den der traf afgørelse om anbringelsen, havde (en anbringelse den 8. oktober 2001).

Der er ikke i reglerne om observationscelleanbringelse en bestemmelse svarende til § 2, stk. 2, i bekendtgørelsen om anvendelse af sikringsmidler hvorefter bestemmelse om anbringelse i sikringscelle kan træffes af den tilstedeværende funktionær der er ansvarlig for området, hvis forholdene ikke tillader at man afventer en bestemmelse fra den kompetente person – som hurtigst muligt skal underrettes om det passerede. Der er heller ikke anført en sådan regel i arresthusets interne retningslinjer vedrørende kompetenceforholdene.

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse vedrørende det forhold at afgørelsen i de fleste tilfælde er truffet af en fængselsfunktionær.

Der er som nævnt sket underretning af enten arrestforvarer eller overvagtimester i 6 tilfælde, jf. ovenfor.

Der er efter bekendtgørelsen ingen pligt til underretning af institutionens leder eller andre.

Arrestforvareren har i alle tilfælde efterfølgende gennemset rapporten, jf. nedenfor under pkt. 8.2.12.

8.2.8. Lægetilkald og lægetilsyn

Efter bekendtgørelsens § 4, stk. 1 skal læge tilkaldes hvis der er mistanke om sygdom, herunder tilskadekomst, i forbindelse med anbringelsen, eller hvis den indsatte selv begærer lægehjælp.

Lægetilkald er i 5 tilfælde skønnet nødvendigt og i 2 tilfælde skønnet unødvendigt ved anbringelsen. I det sidste tilfælde (en anbringelse den 23. juli 2001) er der ikke sket afkrydsning. Det fremgår ikke af de øvrige oplysninger at der var lægetilsyn med den indsatte. I begge de tilfælde hvor lægetilsyn blev skønnet unødvendigt (anbringelse den 21. august 2001 og 27. september 2001) fremgår det af observationsarket at der var lægetilsyn, i førstnævnte tilfælde knap 11 timer efter anbringelsen i observationscellen og i det andet tilfælde 2 timer og 10 minutter efter anbringelsen.

Der er i sagerne ingen noteringer om at de indsatte selv skulle have begæret lægetilkald, men i et tilfælde (en anbringelse den 27. september 2001) spurgte den indsatte efter lægen efter at denne var rekvireret.

I 2 tilfælde blev den indsatte efter lægetilsyn overført til psykiatrisk afdeling.

8.2.9. Tilsyn

Under anbringelsen i observationscelle skal den indsatte jævnligt tilses af institutionens personale, jf. bekendtgørelsens § 15. Enhver der tilses den indsatte, skal gøre notat herom på et observationskema uanset om der er sket ændringer i den indsattes forhold. Notatet skal indeholde oplysning om dato og klokkeslæt for tilsynet og oplysning om den indsattes tilstand samt eventuelle bemærkninger om behovet for at opretholde anbringelsen.

Hvor hyppigt der skal ske tilsyn, afhænger af en konkret vurdering, jf. direktoratets skrivelse nr. 88 af 16. maj 2001. Hvis den indsatte er faldet til ro og sover, vil det endvidere ifølge skrivelsen kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i observationscellen indtil om morgenen, frem for at vække den pågældende og dermed risikere en ny optrapning af situationen.

Tilsyn er sket med intervaller mellem 25 og 35 minutter i langt de fleste tilfælde. I enkelte tilfælde er der gået længere eller kortere tid. Længste interval er 1 time og 35 minutter. Inden da havde der været 15 tilsyn med den pågældende (en anbringelse den 21. august 2001).

8.2.10. Ophør

Anbringelsen i observationscelle skal straks bringes til ophør når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 2.

Tidspunktet for iværksættelse af anbringelsen fremgår af rapporternes pkt. 6, og tidspunktet for anbringelsens ophør fremgår af observationsarket.

Anbringelserne varede i 4 tilfælde mellem 2 timer og 2 timer og 40 minutter. I 3 andre tilfælde varede anbringelserne mellem 10 timer og 45 minutter og 14 timer og 50 minutter, og der var i alle tilfælde tale om anbringelser hen over natten. I det sidste tilfælde varede anbringelsen 30 timer (en anbringelse den 21. august 2001). Den pågældende indsatte blev da hentet af politiet med henblik på udvisning. Efter ca. 10 timers ophold i observationscellen hvor den indsatte havde sovet det meste af tiden (hele natten), fremsatte han ønske om at komme tilbage til egen celle, men fik afslag, jf. notat den 21. august 2001, kl. 10.00. Det er i den forbindelse nævnt at den indsatte var klar over at han skulle udvises. Det fremgår i øvrigt af rapporten at den indsatte havde smadret sin egen celle. I observationsarket er det endvidere knap 7 timer senere noteret at den indsatte var truende. Senere igen er det flere gange noteret at han var råbende og hamrede på døren.

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse vedrørende den indsattes lange ophold i observationscellen, herunder oplysning om begrundelsen for at den indsatte ikke kunne udtages da han bad om det den 21. august 2001, kl. 10.00. Jeg er som det fremgår opmærksom på at den indsatte skulle udvises, og at han havde smadret sin egen celle.

Beslutning om ophør af anbringelse i observationscelle træffes efter bekendtgørelsens § 13, stk. 1, af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil.

Beslutningen om ophør af anbringelsen er (i hvert fald i 2 tilfælde, men så vidt ses i alle tilfælde) truffet af en fængselsfunktionær.

Efter de kompetenceregler som arrestinspektøren har fastsat, er kompetencen til at træffe beslutning om ophør af anbringelsen delegeret til arrestforvareren og overvagtimestrene.

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse vedrørende det forhold at afgørelsen om ophør af anbringelsen (så vidt ses i alle tilfælde) er truffet af en fængselsfunktionær.

9. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Kolding, Politimesteren i Kolding, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen